

P. JAN EV. URBAN OFM

BŮH

RODINA

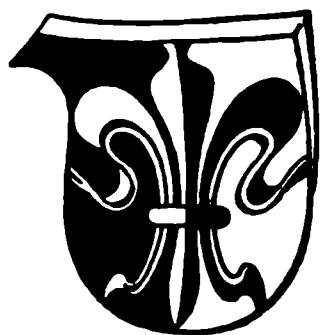
VII. KNIHA EDICE ROZSEVAČ

LIDOVÉ KNIHKUPECTVÍ V OLOMOUCI

BŮH - RODINA

OSMERO ŘEČÍ, KTERÉ MĚL PŘI NÁBOŽENSKÉM TÝDNU
V CHRÁMU PANNY MARIE PŘED TÝNEM V PRAZE L. P. 1934

P. DR. JAN EV. URBAN OFM

VII. KNIHA EDICE ROZSEVAČ
LIDOVÉ KNIHKUPECTVÍ V OLOMOUCI

PROVINCIALÁT ŘÁDU FRANTIŠKÁNSKÉHO PRAHA II.

Dávám dovolení k tisku knihy BŮH – RODINA
od P. Jana Ev. Urbana, člena františkánské pro-
vincie českomoravské

V Praze dne 9. února 1935

P. Josef Hopfinger OFM,
provinciální ministr

NIHIL OBSTAT

Antonín Stříž, censor

IMPRIMATUR

Prael. dr. Theofilus Opatrný,
vicarius generalis

Č. 2.004/35

ÚVODEM

Veliké nemoci nedají se léčiti jednotlivým zásahem neb částečnými prostředky, nýbrž vyžadují léčení celého těla. Je-li prosycen celý organismus množstvím chorob, buď zahyne, nebo jest nutno obnoviti přímo kořen jeho života, který by omlazen dodával sílu a nový život odumírajícím údům. Lidská společnost jest takřka vždy nemocna, neboť se v ní provalují stále důsledky porušenosti lidské povahy a projevují se v ní důsledky prvotního hříchu. Že prvotní hřích není náboženskou báhorkou, ukazují příliš zřetelně nepochopitelné jinak zvrácenosti, omyly, často očividná zloba v životě lidstva. Někdy vystupují tyto důsledky hrozivě a zachvacují již svými plody velké díly nebo i celou lidskou společnost, jindy jsou potlačeny, ale vždy zůstávají latentní, ježto vždy žije lidstvo v tomto stavu v boji mezi dobrým a zlým, duchem a světem, věčností a časem, milostí a žádostivostí.

Při nepatrném vývinu těchto chorobných zjevů stačí obyčejně léčba každého takového projevu zvlášť, případně síla organismu sama jej odstraní. Ale když se zlo rozmůže tak silně, že se jeví jeho tkáň v mnoha, ve většině, ve všech oborech a směrech lidského života, potom již jest organismus tak zeslaben, že nestačí se obracet na nesmírné množství vzájemně spojených chorob a jejich zjevů (na otázky pouze sociální, hospodářské, hygienické a p.), nýbrž nutno se vraceti vždy hlouběji k samému prameni života lidstva a obnovou tohoto zdroje života rozlévati ponenáhlu zdravý, nový život do tepen lidského žití. *Jest nutno sestoupiti ke kořeni.* Kořenem, podstatou člověka jest *duch*, kořenem lidstva jest *rodina*.

Má-li křesťanství zachrániti novým duchem lidstvo, má-li tato záchrana býti nikoliv pouhou vnější brzdou proti rozvoji zla, má-li býti vnitřní, trvalou a podstatnou změnou, pak musí především do-
tknouti se ducha jednotlivcova a rodiny.

Chceme-li však i rodinu pochopiti dokonale a plně, ani u ní nesmíme zůstat při pouhém vnějším názoru a pouhém pokusu o obnovu zvenku, nýbrž i u ní nutno jíti na její kořen a základ. Chceme tedy podati pouze nejzákladnější nauku o lidské rodině a z velikosti jejího základu vylýnou všechny důsledky samovolně.

Proto položíme nejprve všeobecný, ale nutný podklad (první a druhá řeč), na němž postavíme ideu rodiny v celku (třetí řeč), a potom projdeme v úvaze jednotlivé její členy (čtvrtá až šestá řeč). To jest jádro této knihy. Pro jedině správný stav v tomto řádu, do něhož Bůh lidstvo nyní uvedl, v řádu nadpřirozeném, jest však s rodinou lidskou podstatně spojeno plození pro tento nadpřirozený život, a toto plození dává svátost kněžství, jako podstatný činitel plnosti života lidstva (sedmá řeč). A z téhož stavu, v němž nyní lidstvo jest, podstatně vyrůstá a srůstá jako z jedné buňky celé tělo, i největší lidská rodina, *církev*, a každý úd a každá buňka musí žíti nikoliv jen svým vnitřním životem, nýbrž i současně podle plnosti vlastní síly životní spolupracovat na životě jejím (osmá řeč).

Tímto osmerem řečí projdeme od základu až do plodů podrobně to, co Bůh vložil na zemi jako zárodek a postup svého stvořitelského i spasi-
telského díla, *lidskou rodinu*.

A touhou těchto řečí není pouze nauka, která by zapadla do lidského rozumu, nýbrž snaha, aby bylo zachyceno, dotčeno, obráceno lidské srdce v tom, co přece jen ještě miluje a kde jest citlivé, v otci, v matce, v dítěti, – a aby každé to srdce se rozhodlo tak obnoviti život té rodiny, z níž se zrodilo, aneb kterou plodí, aby se stala *zárodkem nového štěstí, nového života – vlastního a tím i národa a lidstva*.

V Praze, v den sv. Rodiny 1935.

(Tyto řeči byly vysloveny při náboženském týdnu v Praze u Panny Marie před Týnem v Oktávě Neposkvrněného Početí 1934).

P. dr. Jan Ev. Urban
františkán

I. PROČ TOLIK UTRPENÍ?

Úvod: probuzení zájmu pro další pravdy : některé problémy lidského utrpení. – 1. Příčinou nejposlednější jest úpadek *ducha*, t. j. života podle rozumového poznání. 2. Duch upadl proto, že opustil poznání posledního smyslu života, *Boha*. 3. Záchrana před každým utrpením tedy jest jen v *návratu* k Bohu, 4. a to nikoliv v programech a vnějších hnutích, nýbrž v *životě* ducha a srdce, a tím i v životě vnějším. – Závěr: pozorujme vše v této první a poslední příčině a hledejme, kde bychom ji pevně zasadili do vlastního života.

Jest tak těžko, drazí moji, předložiti Vám některé věčné pravdy v době, kdy celý zájem životní jest obrácen ke starostem o tento časný život. Představte si sami, zda možno doufati v nějakou ozvěnu v srdci otce, který má tři, čtyři děti, hledá celé dny trochu práce a má-li ji, musí se obávati, zda ji zítra neztratí, zda možno doufat v jeho srdci v ozvěnu pravdy o potřebě na př. boží milosti? Vy sami byste mu těžko něco podobného vykládali, neboť cítíte, že z jeho očí Vám volá němá otázka vstříc: „Jak mohu mysliti na podobné věci, které mne nebolí, když mne svírá neúprosně stálá bolest o děti a o zítřek?“ Neslyšíte v tom slova Esauova, kterému Jakob nabízel trochu čočky, jestli mu prodá prvorozenství: „Co je mi platno prvorozenství, když hladem zmírám?“ Teprve tehdy dotkneme se srdce dnešního člověka, mluvíme-li mu o tom, co mu nejvíce leží na srdci. A jeho zájem tehdy oživne i pro věčné a neviditelné pravdy, až zатуší, že ony jsou skutečně základem štěstí i zde na zemi, jako zase jsou příčinou tohoto utrpení, když se nám ztratí.

A vskutku: plným právem se ptá trpící člověk: „*Proč tolik utrpení?*“, neboť je-li křesťanství

vpravdě božským zjevením lásky, mělo-li křesťanství podle proroctví přinést na zem pokoj a štěstí, takže vlk ležel vedle beránka a meče se měly proměnit v radlice, pak nás všechny musí pálit veliká otázka: „Proč po dvoutisících letech působení církve jest možná ještě tak veliká běda v lidstvu?“ A jest marné, přátele drazí, hlásat někomu boží lásku pro duši a po smrti, když jeho pozemský život hladoví po lásce přítomné. Nemyslíte, přátelé, že vpravdě dnešní člověk chce viděti plody křesťanství v tomto životě, když ví, že všechny věci mají nějaký vztah k Bohu, a že tedy i tyto poměry, tato bída, tato nezaměstnanost jsou v *moci boží*, aby je Bůh dopustil nebo odstranil? A třeba jsme zde snad většinou lidé věřící, přece i nás musí se dotknout otázka: proč dopouští Bůh tolik bolestí a připouští tolik utrpení? Vždyť jsme také lidé a třeba věřící přece chceme jasnou odpověď, ne-li pro sebe, tedy aspoň na vysvětlení jiným.

Některé případy lidské bolesti.

Podívejme se tedy, nejdražší, na některé a pokud možno základní případy lidské bolesti:

Jest to buď *nemoc*, jest to *bída*, jindy opět *ztráta* někoho drahého, nebo cti a vážnosti. Především však jest to v dnešní době rozsáhlá *nezaměstnanost* na jedné straně a právě tak rozsáhlá zločinnost a hrubá neláska lidí navzájem. Říkali jste tak často: „Proč Bůh může se dívati na tak veliké vraždění?“ a dnes právě tak se ptáte: „Proč Bůh může se dívati na tak veliký hlad a trápení tolika nevinných dětí?“

Nemoci, smrt – kolik bolestí způsobí! Ale ptáme-li se, proč je Bůh dopouští, není odpověď dobrému srdci tak těžká: uvážíme-li, že tento život jest pouze *malým dílem* celého našeho trvání, a že právě v tomto malém dílci máme si zasloužiti život věčně krásný, máme v něm očistit za nezřízené radosti a přestupky vůle boží svůj budoucí život opět opačným lékem, bolestí, pochopíme v tomto světle ihned smysl

nemoci a smrti. – A pohlédněme zpět, přátelé: kolik nemocí jest zaviněno právě nesprávným životem, neboť příroda sama nemocí nedělá, a málo by jich zbylo, kdybychom odečetli všechny zaviněné nějakým hříchem, vášní, nedbalostí. Většina jich jest následkem viny.

Ale máme ještě jinou třídu lidských utrpení: jest to právě nadprůměrná *chudoba a bída*, pocházející dnes právě z nezaměstnanosti, čili v celku z příčin, které tkví v *nespravedlivém a nesprávném rozdělení* toho, co jest potřebí k životu. Nuže, zde se ptáme, proč nezabrání Bůh takovému úpadku lidstva? – Na jedné straně jest nadprůměrné bohatství a nahromaděný majetek, který se vyzývavě roztahuje v přepychu a zneužívá rouhavě své moci, na druhé straně úžasná bída, nedostatek práce.

Ale já se ptám naproti tomu: „Proč viníte *Boha* z této bídy?“ Což bylo někdy v posledních létech katastrofální neúrody? Což nemáme nadbytek dopravních prostředků, že nějaká místní neúroda nám neublíží až k hladu, neboť jest možno v nejkratší době dovézti potraviny z nejbzdálenějších končin? Což nás navštívil Bůh v poslední době nějakou obrovskou nákazou a nemocemi? Nevíte, že na mnohých místech se ničí veliké zásoby potravin, aby jejich ceny neklesly? *Nikoliv Bůh, nýbrž člověk sám dělá tuto bídu.* – Proč viníte *křesťanství* z dnešní bídy? Jest bída *proto*, že lidé *poslouchají* příkazů evangelia nebo *proto*, že jich *neposlouchají*? Kde nařizuje evangelium, aby kapitál nedbal neštěstí zaměstnancova, když jej pro svůj prospěch racionalisací výroby, urychlením práce, zjednodušením provozu vyloučí ze zaměstnání? Kde přikazuje evangelium, aby dnešní zaměstnanec toužil *nikoliv* po klidném a slušném živobytí, nýbrž aby si žádal i požitků, nadměrné zábavy, kolik by ani tato země nevydala, kdyby měla všechny požadavky ukojit? Proč tedy viníme *křesťanství* z toho, co vzniklo neposlušností vůči jeho radostné zvěsti?

1. Příčinou nejposlednější jest úpadek ducha.

Přihlédneme-li ke všem těm různým druhům bolesti a utrpení – ať jest to nemoc nebo dnešní všeobecná bída a hlad – a sledujeme-li při každém druhu jeho vývoj až k poslední příčině, nemůžeme neshledati, že poslední příčinou jest úpadek *lidského ducha*.

Co to znamená, moji drazí?

Hle, příroda se řídí svými zákony, kterých musí poslouchati každý tvor, a kterými sama vyrovnává příbytek a úbytek. Člověku, který si může dělati co chce i proti zákonům přírodním, jest dán *rozum*, aby viděl, jak má žíti – jest mu dána *vůle*, aby podle rozumového poznání žil. Člověk by mohl rozumem věděti, kolik smí spotřebovati, člověk by mohl rozumem viděti, že nemůže míti jeden vše a druhý nic a člověk by měl vůlí se podle toho řídit.

Ale člověk v posledních stoletích se odklonil od toho přesvědčení, že to může viděti: V myšlení lidstva se uplatňuje nyní to, co jest již opět odbyto, že totiž rozum lidský nemůže *poznati nic, co jest mimo člověka, čili že může míti za pravdu, co chce*. Jakmile si člověk řekl, že si může mysliti co chce, ihned si řekl sám, či lépe, vnukla mu to ihned jeho přirozenost nakloněná ke zlému, že si může také *dělati co chce*.

Pohleďte, přátelé moji: řeknu-li člověku, který jest celý žádostivý pomsty a může ji provésti, aniž by byl trestán, že není nic, co by mu bránilo, neboť nemůže věděti, zda jest pravda, že nějaký zákon to zakazuje, není nic, co by mu zabránilo, aby neprovedl vůli své vášně. A nechci Vás, moji drazí, unavovat příklady. Jen sami vzpomeňte ze svého života, kolik jste viděli příkladů zloby jen proto, že lidé neuznávali nic mimo sebe.

Jakmile však se zřekl člověk přesvědčení, že má se řídit rozumovým poznáním pravdy, v tom

okamžiku přestal být plným člověkem, neboť zabil v sobě *ducha*. A tím zabil i lidství, neboť k lidství patří duch. Pro Boha, uvažte, moji drazí, co to znamená: němou tvář a celou přírodu, aby mohla žít, řídí zákony a pudy přírodní. Člověka neřídí tyto zákony, měl ho řídit zdravý rozum. Jakmile tento zdravý rozum zabilo sobectví, pýcha, chamtivost, požitkářství a především nevěra, *není již nic*, co by člověka řídilo!

A v tom jest základní příčina všeho zla a vši bídy.

Sami jistě někdy žasnete, moji drazí, když čtete v novinách o různých jednáních o clech, o obchodu, o živnostnictvu, o zemědělství, a sami při svém zdravém rozumu vidíte, jak by se mnohdy dalo pomoci k uspokojení a dobrému uspořádání určitých poměrů, ale že se *nechce*, protože nikoliv rozumné poznání, čeho jest potřebí, nýbrž něco zcela jiného mate rozum: jest to snaha, aby určité ceny neklesly ve prospěch jednoho stavu, jsou to stranické zájmy, aby některá skupina nevynikla nad druhou, jsou to i osobní snahy po zachování moci a vlivu a pod. Hle, kolik případů jen tak namátkou, jak nás neřídí rozum, ale jiné zájmy a touhy, než ty, které by pomohly k životním podmínkám lidí.

Aby se tedy změnilo vše k lepšímu, abys ty, otče dítek, abys ty, jenž poctivě hledáš práci, nabytí klidného živobytí, musí se změnit nikoliv věci – neboť těch Bůh dal dosti – ale musí se změnit *člověk*, to znamená, musí se změnit jeho *duch*.

2. Příčinou úpadku ducha jest ztráta Boha.

Ale což nepracuje lidský duch? Či není to práce ducha, když vnáší továrník do svého provozu strojovou výrobu místo lidské síly, když se staví sociální a pensijní pojišťovny, když se šíří nemocenské pokladny a pod.? Což není to práce lidského

ducha, máme-li vždy více možností dopravních a dokonalejších prostředků dorozumívacích?

Můj drahý, především lidský duch znamená dvojí: znamená rozum a srdce. Chybí-li jedno, nastává nemoc ducha. Ale uvažuj dále! Nepopírám, že ve tvých námitkách jest zcela určitě míněna práce lidského rozumu a že se v těchto výtvorech jeho obrazí také jeho výše. Ale otázka jest, zda člověk *správně a dobře* rozumu užívá! A v tom jest *úpadek ducha*, že rozum neslouží dobře a *správně* svému účelu. A o to jde, aby spěl a pracoval k *správnému* řádu v životě každého člověka i celého lidstva. A nesloužili tomu, slouží-li naopak pouze vítězství jednoho směru nebo jedné části nad druhou, pracuje-li tak, že vymýšlí sice čím dál tím více technických možností, ale jen k tomu, aby jimi zabíjel, vydává-li nesmyslně více, než stačí obecný majetek, pracuje to sice rozum, ale jest v tom jeho *úpadek*, neboť nepracuje *správně*.

Ale nepozorujete, drazí moji, že tím již jsme u otázky: „*Čím se tedy má řídit lidský duch, aby povstal z úpadku a aby uzdravil člověka?*“

Zdá se Vám odpověď na snadě? Řeknete, že společnost sama donutí člověka, aby užíval svého ducha *správně a dobře* k odstranění utrpení. Ale, moji drazí, kdo jest to společnost?

Společnost není nic více, než jeden, dva, tři, tisíc, milion, miliony lidí. Jenom lidí! A právě tato společnost jest dnes nešťastna a právě v ní jest otázka utrpení. Jak si tedy pomůže? *Kdo přinutí člověka, který má možnost pomoci k zaměstnání, k výživě, aby tak učinil? Zákon? Společnost? Ah, přátelé, Vy víte dobře, zda stojí zákon a společnost na straně těch, kteří nemají moci!... Nuže, kdo?*

Sami nyní nahlédnete, že ten, kdo může *přinutiti* lidského ducha, aby se řídil ve svém rozumu a vůli nejen svými zájmy, aby nesloužil jen sobě každý, nýbrž aby dbal *dobra všech*, může býti pouze někdo, kdo je *nad lidským duchem*, takže ho musí člověk po-

slechnout, a kdo jest nezměnitelný ve své vůli a nemůže býti ani podplacen, ani přehlasován, ani znásilněn.

Jest to jen věčný Bůh.

A kdo nepřipustí, že jen ten, kdo jest *nad člověkem*, může svou vůlí sjednotiti lidského ducha, aby dbal pravdy a spravedlnosti a lásky, ten se zříká *vůbec záchrany, ten nevysvětlí lidského utrpení, tím méně je odstraní*. Není-li této nejvyšší moci, Boha, nad námi, aby řídil naše jednání, pak jest jen právo silnějšího, a tím i věčný boj a věčné bezpráví. Věčně bude potom chudý utiskován, věčně bude moc nad právem. Děje posledních dob to učí příliš jasně: i když se slabší jednou zmocní nadvlády, ihned se stává silnějším a zase utlačuje jiné. A tak utrpení nezmizí. Neboť vždycky bude člověk sám v sobě pln sobectví, bude dbáti jen svého prospěchu. Jen se dívejte, přátelé drazí, pozorně kolem sebe a vidíte ve všech oborech potvrzení.

Jen Bůh jest s to, jen jediný Bůh může ovládnouti lidského ducha.

3. Jen návrat k Bohu odstraní utrpení.

A tohoto Boha jsme ztratili. Vzpomínejte, zda byly tak rozvrácené poměry, tak rozsáhlá zločinnost, tolik hádek, vzrušení, vražd a nejistoty, jako dnes? Víím, řeknete mi: „Tak se mluví vždy. Každý říká, jak bývalo dříve dobře a běduje nad přítomnými časy!“ – Ano, ano, jest tomu tak. Ale, prosím Vás, abyste si všimli, že neodsuzujeme *vše*. Vííme a jsme vděčni jak Bohu, tak i lidem, kteří to učinili, že máme mnoho a mnoho dobrých zařízení, kterých dříve nebývalo. Dříve však ta různá pojištění a různé pokladny zastoupila křesťanská láska a ohled na druhého. I když plně uznáme, že na rozsáhlé dnešní poměry nestačí dobrovolná a náhodná pomoc, že jest to i v křesťanském řádu povinností státu, aby pečoval o pravidelné a trvalé potřeby svých občanů, přece jen také

víme, jak právě i v těchto zařízeních jest potřebí svědomité spravedlnosti a lásky. A není-li jich tam, nepřinesou žádoucí pomoci. Tedy o dobrých věcech zatím nemluvíme. Pravím-li, že se ona neštěstí – zločinnost, sobectví atd. – rozmohla nesmírně, pak stačí poukázati nikoliv na naše obvyklé nářky nad přítomností a chvály minulých dob, nýbrž na skutečná čísla a statistiky. Srovnáme-li noviny před 30 roky a dnes, vidíme jasně počet tehdejších zločinů a dnešních, slyšíme tón tehdejšího psaní a dnes. Nuže, má-li nastati opět náprava *v základě a v kořeni všech těch různých béd a příčin utrpení*, pak to musí býti *návrat k Bohu*.

Chcete jasně poznat, že *skutečně jen k Bohu?*

Jen, prosím, přemýšlejte: vše, co mohlo odstraniti lidské utrpení – lékařství, čistota, sociální pomoc, pojištění, dopravní prostředky, vzdělanost a jiné a jiné věci – *všecky* máme, jakož i vše, co by mohlo v lidské moci zajistiti blahobyť. Prostě ze všeho, co dříve bylo, nebylo nic, než *Bůh*. Vše ostatní se dokonce zlepšilo. Není tedy jasno, že když vše zůstalo stejné, ano zlepšilo se, a přece při tom vzrostla bída a utrpení, že příčina této změny může býti jen ta jediná změna, *ztráta Boha?* Nevolá to, není to nad slunce jasnější, že tedy jen *návrat k Bohu jest jediným lékem proti utrpení?*

4. Ale jen návrat „v duchu a pravdě“!

Nyní však mi odpovíte! „Inu ano! Opět nic nového. Kolikrát již jsme to slyšeli!“

Ach, drazí moji, v tom jest také jedno neštěstí. Ano, slyšeli jsme to, slyšeli v provolání, v programech různých časopisů a novin, slyšeli to volat na schůzích a manifestacích, psali jsme to v resolucích, uznávali to hlasitě.

Nuže, nyní však ruku na srdce: Když jste to četli a s tím souhlasili, *jak jste to provedli? Kde*

jste to uskutečnili? Či jste to volali jen k jiným a sami se měli za dokonalé? Nezní to právě tak, jako hlas onoho farizeje v chrámu před publikánem? řekněte: Volali jste po návratu k Bohu? Kde jste se k němu vrátili?

„My vrátili? My jsme přece katolíci!”

Ano, vrátili! Nikoliv v programech a prohlášení a novinách a na schůzích, nýbrž „v duchu a pravdě“ musí se vrátit lidstvo k Bohu, slyšíte? *Vrátit a nikoliv o tom mluvit!*

A toho návratu dosáhneme jen tehdy, jestliže sami *začneme*. My katolíci nesmíme se lišit od nekatolíků jen tím, že prohlašujeme nutnost návratu k Bohu, nýbrž tím, že *žijeme sami nejprve podle Boha*.

Nebude-li tedy výsledkem těchto úvah pevná vůle vrátiti se k Bohu v srdci každého z nás, zůstane-li pouze při poznání, že jest to nutno, pak sem raději již nechoďte.

Což nevidíme, že v názorech, v citech, ano i zásadách se neliší mnozí katolíci od nekatolíků? Jsou mnozí katolíci obětavější, laskavější, přísnější v manželském životě, svědomitější a přesnější ve stavovských povinnostech, méně zle mluví o jiných, méně nelaskavě, než druzí?

Nuže, je-li nutný návrat, tedy nikoliv nejdříve ve slovech a projevech a shromážděních, nýbrž v pravdě a ve vlastním duchu.

Z á v ě r

„Není to tak jednoduché, jak pravíš.“

Ne, moji draží, jest to tak jednoduché. Složitým to právě dělá nezdravý lidský duch, který vyhýbá se přímé povinnosti a tomu, co ho omezuje. Vždyť i tato Vaše námitka, že to není tak jednoduché, již ukazuje, jak to chcete hned rozložit. Nikoliv! Obnovíme-li svého ducha v Bohu, jest v pravdě zaručena záchrana.

Ale jak to činit?

Kdybych nyní dokázal člověku, který nemá práci a má hlad, že jest potřebí k jeho nasycení návratu k Bohu, snad by to po tomto výkladu uznal. Ale řekl by, že ten hlad tak dlouho nevydrží, až se lidstvo a sociální poměry vrátí k Bohu. A to bychom mu také věřili. A proto nesmí býti koncem této úvahy pouze všeobecné přesvědčení, nýbrž přesné rozhodnutí.

Předně, kde začneme návratem k Bohu? *U sebe a tam, kde jest to nejvíce nutné a možné, ve své rodině.* U sebe, protože to jest nejbližší, v rodině, protože ta jest kořenem společnosti. A řekli jsme přece, že v duchu a ve společnosti jest jádro utrpení. A o těchto dvou rozhodnutích chceme důkladně uvažovat v této oktávě.

Ale dále, k tomu potřebnému: Čím bude více pořádných a v Bohu poctivých jednotlivců a rodin, tím spíše dostanou práci. Odvážím se tvrditi, že ještě dnes by byla práce k nalezení pro lidi, kteří svou věc umějí a také chtějí svědomitě pracovat. Víím, drazí moji, že mnoho a mnoho dobrých lidí trpí a znám jich také mnoho. Ale přece jen jest více těch, kteří nemají práce proto, že nemají dosti svědomitosti a znalosti podle Boha. Tím tedy se stane každý schopnějším pro práci, čím bude návratem k Bohu svědomitějším.

A konečně, aby nebyla pomoc tak vzdálena, vzpomeňte, že jakmile se vrátí křesťanský duch do srdcí a rodin, že tito jednotlivci i rodiny také ihned návratem k Bohu se budou cítit povinnými *pomáhati* trpícím spolubratřím. Představte si jen, kdyby každá rodina v Boha věřící dala jen jednomu nezaměstnanému oběd neb večeři. Jaká by to byla pomoc! A nemusil by tedy hladový naříkat, že nemůže čekat až ten návrat nastane, nýbrž by takový upřímný návrat k Bohu vzbudil již silné sociální víření s okamžitou pomocí.

Učme se tedy o těchto dnech, přátelé drazí, dívati se na jádro utrpení i pomoci a ihned je

upřímně převádějme do svého skutečného života, abychom nechválili Boha pouze ústy, nýbrž „v duchu a pravdě“.

AMEN.

MODLITBA

Veliký Bože, Pane náš a Otče, vyšli jsme z ruky Tvé obdrževše duši a tělo. Duši, abychom Tě poznávali a milovali a plníce Tvou vůli, došli odměny a pokoje v Tobě. Tělo jsi nám dal, abychom v něm prošli dobou zkoušky a ohněm tříbení a na něm dokazovali svou oddanost k Tobě. Ale my jsme se odklonili od tohoto řádu a poddali jsme se vládě těla a na ducha jsme zapomněli! Hledali jsme dobro pouze na této zemi a na věčné, k němuž jsme stvoření, jsme nemyslili.

A nyní s hrůzou shledáváme, že jakmile opustíme cestu Tvé vůle, k níž jsi nás stvořil, ihned klesáme i na cestě tohoto života, jakmile ztratíme z očí cíl věčný, zároveň se nám ztrácí cíl pozemský, jakmile přestaneme toužiti a kráčet k blahu věčnému, ihned a neúprosně přestáváme jíti k blahu pozemskému.

Vidíme, že řád Tvůj nelze změnit, a že blaho na zemi jest spjato s blahem u Tebe.

Pozdě snad poznáváme svoje bloudění! Nyní však chceme se vrátiti k Tobě, náš Původe a náš Cíli, ale cestu již neznáme: Dej nám světlo svého vedení, Bože, jenž jsi dobrý nekonečně! Smiluj se nad zbloudilými syny a dej nám poznati, kde máme začíti cestu návratu k Tobě a k pokoji svému!

My v Tebe věříme, že jsi náš Stvořitel a naše Záchrana, zachraň nás!

My v Tebe doufáme jako trosečníci života, nevědoucí, kam se obrátiti a hledající spasnou hvězdu, o svět nás!

My Tebe milujeme, jako miluje kající syn otce, který ho přijme na milost, slituj se nad námi!

Slituj se, Ty, jenž žiješ na věky věkův.

A m e n .

II. JEŽÍŠ KRISTUS VČERA A DNES: ON TAKÉ NA VĚKY

(K Žid. 13, 8)

V úvodu: Který Bůh? Hledání jednotného životního názoru. – 1. *Ten* skutečný Bůh, Ježíš Kristus: *a*) který jest živým Bohem a pravým člověkem; *b*) který jest *novým člověkem* novým smyslem života. – 2. A člověk spasený Ježíšem Kristem jest také *novým člověkem*. Tohoto nového lidství se nám dostává: *a*) vtělením Ježíše Krista v nás, čili jeho skutečným životem v nás; *b*) přijetím jeho *ducha*, jak je dán zjevením v evangeliu. – Závěr: Jest tedy základem a nutností blaženého života v tomto řádu *nový život*, a to nový podstatně (životem Krista v nás) i mravně (duchem Kristovým v nás).

V Kristu drazí přátelé! Jest jisto, že jest nutno skutečně hledati pomoci trpícímu člověku i lidstvu co nejrychleji, a že tedy mají pravdu ti, kteří zdůrazňují, že křesťanství dnes musí především věnovati svou sílu otázkám sociálním a to nikoliv pouze studii, nýbrž právě účinným zásahem do skutečného života, tvorbou sociálních ústavů, hospodářských pomoci a pod. Vůdce světové organisace katolické charity výrazně praví k tomu, že „člověku, jenž nemá existence, nadarmo se hlásá evangelium“ (dr. Straubinger). Než právě jsme poznali včera, že marné bude pořádání jednotlivých a nejbližších příčin, zůstane-li jádro a příčina prvá buď pokažena anebo nebude-li jí dbáno. Vždyť právě z tohoto neštěstí vznikly zkřivené sociální poměry, že jsme se v životě nadmíru zatěžkali jednotlivými a roztržitými směry, které se brzo takřka osamostatnily a ztratily spojení jak mezi sebou, tak i s prvotním pramenem všeho života a jen tak dlouho mohly zůstat na živu, dokud trávily

zásoby z původního zdroje přejaté. Snad mi, moji drazí, nerozumíte, ale ihned pochopíte tuto všeobecnou skutečnost z příkladu.

Pokud člověk si byl vědom, že žije pro věčný cíl, užíval rozumně všech věcí k tomuto cíli a příroda, která jest zařízena právě k rozumnému užívání, stačila mu dodati, kolik potřeboval. Toto rozumné užívání života k poslednímu cíli bylo zdrojem, z něhož vše vycházelo: práce, odpočinek, výroba, obchod, studium a pod. Než se vzrůstem lidského vědění tak se rozšířila jednotlivá pole, že již člověk nestačil, aby je obsáhl, a brzo se jeden věnoval určitému řemeslu, jiný jinému řemeslu, opět jiný obchodu a jiný zase zkoumání zákonů přírodních. Pokud přejímali lidé vzájemné poznání a doplňovali jimi svůj život a pokud i svůj zvláštní obor života neb práce udržovali stále ve vědomí, že jím mají spěti k věčnému cíli, bylo dobře. Ale když se již tak dalece odloučili od všeho ostatního a věnovali celou svou mysl pouze maličkému poli práce a vědění, brzo ztratili spojení s ostatními a rozuměli jedině a pouze své jednotlivé věci. A tak jsme dospěli v posledních letech tak daleko, že nejen řemeslník byl odborníkem ve svém oboru a neznal ze všeobecnějšího lidského vědění nic, nýbrž že i lidé vzdělaní a školení znali jedině a pouze svůj obor, při čemž byli naprosto neznalí ve všeobecném vědění, jako každý jiný, kdo vůbec nestudoval. Tak máme právníky, kteří znají odborně jen určitý obor zákonů, naprosto však jsou neznalí jiného oboru práva a ovšem tím méně pramenů práva na př. zákona přirozeného, věčného. Jsou lékaři, kteří znají odborně pouze určitou část těla, ale léčení jiných orgánů není jim o mnoho bližší, než neodborníkovi. Tak bychom mohli vyjmenovati mnoho jiných lidských povolání. A při tom všichni neznají odborně smyslu života, nevědí, jaké spojení má jejich povolání a vědění s úkolem člověka a s cílem lidstva. A tak zná většina lidí vzdělaných základní otázky pravdy

a mravnosti Boha a věčnosti, právě tak a nic více, než člověk úplně prostý. Prostý člověk ví však ještě o tolik víc, že nerozumí všemu a dá se poučit, kdožto mnohý člověk studovaný se domnívá, že znaje svůj obor, může mluvit o všem.

Snaha po jednotě.

A tak právě v posledních letech se projevuje v nejpřednějších dílech myslitelů silná snaha po přehledu věděni lidského a po sjednocení jeho k pevnému řádu a jednotnému názoru na život. (Siekspier Behn Weltlehre).

A k této snaze po jednotě můžeme dojít pouze jedinou cestou: *cestou jistoty*. Proto když hledáme poslední příčinu a poslední zdroj, k němuž se nutno uchýliti ve všeobecném zmatku, musíme najít zdroj a základ *určitý a jistý*. Poznali jsme, že tímto základem, vše jednotícím, jehož ztrátou jsme došli až k těmto důsledkům, jest Bůh. Ale tu nastává nové nebezpečí. *Který Bůh?*

1. Ten skutečný Bůh, Ježíš Kristus.

Což Vám mám, milovaní přátelé, říci, kolik Bohů lidé dnes mají? Budete snad také tvrditi, že každý může míti *svůj* názor na Boha? Co to tím pravíte? Pravíte tím, že může si Boha myslit buď jako přírodu, nebo jako všeobecný zákon světa, nebo jako souhrn všeho duchového a pod.

Ale řekněte: Bylo by *toto sjednocením*? Nebylo by slovo Bůh pouze právě slovem a ničím více? Takové sjednocení není jednotou a není jistotou. Tedy nepomůže. Voláme-li po návratu k Bohu, tedy nikoliv k tomu Bohu, kterého by si kdo vymyslel, který by dovoloval, co kdo chce, protože by vlastně nebyl. Nebyl by nic víc, než výmysl. Voláme po tom Bohu, *který jest*.

Kdo nám o Něm poví?

Lidský rozum? Ano, zajisté, ale rozum *poznává pravdu, ale nesmí tvořit pravdu*. Vždyť právě v tom jest neštěstí a rozvrat, že lidé si *tvořili Boha a mravnost. Boha nutno poznat*.

Z čeho Ho poznáme? Zajisté že z jeho projevů, z nutnosti jeho existence v přírodě. To také skutečně poznalo jak mnoho myslitelů, tak i celé lidstvo. A přece jest tolik a tolik rozličných názorů Naň. Tedy nestačí poznati Jej pouze z přírody, neboť ta nám praví, že *jest*, ale nepraví, *jaký jest* a především, *co od nás chce*. A nevíme-li, co od nás chce, pak opět nemáme oné žádoucí a toužené a nutné jednoty a jistoty . . .

Nebyl by Bůh Bohem, kdyby stvořil myslícího člověka a nechal ho tápat v nejistotě, ve vzájemném zabíjení a utlačování – Bůh, který člověka stvořil, Bůh, který dal celé přírodě nutný zákon, ale člověku bez zákona nutného zákon mravní do srdce, musil také dáti mu *jasné poznání*. Není-li tohoto jasného poznání, kde se vzala v přírodě, která netvoří nic nadarmo, pojednou v člověku touha, svoboda od zákonů přírodních a pudů?

Kde tedy máme tuto jasnou odpověď, ke *kterému Bohu se máme vrátiti?*

A tu vystupuje božská postava *Ježíše Krista*, našeho Pána, který jediný řekl o sobě: „*Já jsem cesta a pravda a život*.“

Ježíš Kristus jest *ten živý Bůh* mezi námi. Nikoliv jen posel boží, nikoliv jen hlas boží, nikoliv jen zakladatel nového náboženství, krásných názorů na Boha, který by přinesl nové srdce a novou lásku (Karl Adam, *Jesus Christus, Augsburg 1933, str. 16*). Ježíš Kristus jest pravý Bůh a pravý člověk. Buď jest tím, anebo není ničím. Byl-li pouhým člověkem, nevíme od Něho nic víc, než opět pouze lidské dohady, názory, které se mohou mýlit, mohou se měnit a mohou se vyvíjet. Byl by tím, čím jest mnoho nábo-

ženských myslitelů. Je-li pouhým člověkem, zůstáváme v témž neštěstí, neboť opět jest nám Bůh nekonečně vzdálený, nepoznatelný. Opět nás nesjednotí a nezachrání.

a) Který jest živým Bohem a pravým člověkem.

Ježíš Kristus jest vpravdě tím živý Bůh; v něm se Božství přiblížilo k nám. Práví: Boha nikdo nikdy neviděl, Jednorozený, jenž jest v lůně Otcově, ten nám o Něm pověděl. (Jan 1, 18.)

Chceme-li tedy dotknouti se Boha a naléztí Jej, jak jest, zvědětí, jak máme žíti, buď nikdy bez vtělení o Něm nebudeme nic jistého vědětí anebo nutně musíme jíti k Ježíši Kristu. Jen ten, kdo zakusil bolesti touhy po Bohu a pocítil tápání nejistoty, pochopí hlad lidského ducha po tom, k čemu jest stvořen a pochopí blaho, které najde, kdo dojde jistoty v Ježíši Kristu.

Ježíš Kristus jest však právě také pravý člověk. Všichni, kteří mění tyto dvě základní skutečnosti, a ubírají buď na Božství nebo na lidství, s každou úchylnou uchylují se i od skutečnosti a pravdy. Z toho vznikaly právě veliké bludy již v prvotní církvi a z toho vznikají tragické omyly o Bohu do dnes. (Karel Adam, str. 18.)

Svým Božstvím přináší nám *jistotu pravdy*, svým lidstvím *nový život*.

b) Který jest novým člověkem, novým smyslem života.

Nyní prosím, abyste chápali slova v jejich plnosti, nikoliv jako pouhé obrazy, nýbrž jako skutečnosti: Člověk přijal svůj život z rukou Stvořitelových a přijal jej v celé kráse a čistotě. Po hříchu prvním zdědili jsme právě tyto nešťastné důsledky, které zaviňují lidské utrpení. Hříchem a těmito důsledky jest mezi životem Boha a životem člověka pro-

past a křivý, porušený, zlomený poměr. A v této křivosti rodí se každý člověk a na tuto křivost narážíme každé chvíle, kdy nás pokušení svírá, když se nemůžeme dorozumět s okolím, když vidíme sobectví, nerozum a pod. Tuto přirozenost a tento poměr dědíme jeden po druhém od Adama do dneška. Rodíme se v ní.

A tu se narodil Kristus Ježíš. Narodil se z Marie Panny počat Duchem svatým. Jest vpravdě nový Adam, „prvorozený z bratří“ (Ř. 8, 29), božsky zplozený. To jest první a podstatný smysl jeho vtělení, že vnáší do lidstva starého *lidství nové*.

A toto nové lidství nabízí Bůh člověku. Toto nové lidství jest *základem života člověka* v tomto stavu a stadiu jeho existence. A vidíme, draží, vidíme jasně: Buď bude člověk žít v životě a duchu *nového člověka*, Ježíše Krista, anebo – *nebude žít*, protože život lidský, jakmile se odkloní od stavu, ve kterém *má býti* nyní podle vůle Boha, musí nutně zajíti na scestí a do *nemožností* – nikoli jen mravních, nýbrž do nemožností v každém směru, všude narazí na jiné předpoklady, než jaké se vytvořily touto jeho nesprávnou cestou. Na př.: lidstvo opustí pravdu, že člověk je nakloněn ke zlému. Lidstvo si řeklo: Nikoli, člověk je dobrý a budeme podle toho jednat. Nuže, zapřelo si pravdu. Ale tím se jí *nevyhnulo!* Ježto to není jen pouhá myšlená pravda, ale *skutečnost*, brzo poučila lidstvo, že může si sice myslit, co chce, ale že člověk, jakmile je mu dána volnost, bude zase vraždit, loupit, znásilňovat, čili skutečnost sama *donutí* člověka, aby *uznal* pravdu, i když nechce... Nuže, takovou pravdou a skutečností jest i to, že *bez Krista Ježíše* neznáme pravého smyslu lidského života. Nikdy Vás nenapadlo, k čemu jest denní stálá starost, strádání, hádky, k čemu jsou války, třenice mezi národy, když to vše končí smrtí každého člověka? Či jen proto žijeme a proto se staráme, aby tento život a tím i denně nová a nová starost déle trvala?

Tyto starosti, lidská nedorozumění, lidská zloba, to vše jsou dědictví po porušeném původním lidství. A do tohoto porušeného lidství, do života, který byl odkloněn od Boha a tím také od správného svého smyslu, který se stal v tolika případech nemožný, přináší Ježíš Kristus svým novým životem také nové světlo.

On vstupuje do úplného společenství s lidskou přirozeností, přijímá všechny její slabosti krom hříchu. V Něm vstupuje do lidstva nové, božské símě života, které nás spojuje s Otcem Stvořitelem. Neslyšíte, jak sám praví: „Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze mne.“

Ježíš Kristus nepřináší pouze tedy něco myšleného, přináší *skutečně nový poměr k Bohu, nové a skutečné bydlení Boha v nás.*

Řeknete, že v Kristu Ježíži se projevoval skutečně Bůh, neboť jím sám byl. Ale co z tohoto spojení máme my?

Ano, máme právě to, proč přišel a co přinesl: Což nezanechal Ježíš Kristus *totéž svoje Boho-lidství, tentýž svůj božský život vtělený v nejsvětější svátosti oltářní?*

Ano, moji drazí, jak nám tu vystupuje náhle na nejpřednější místo ve sv. náboženství tato *Veliká Svátost!* Ona není pouhým obřadem, ona není pouhým předmětem, jemuž se máme klanět! Ve svatém přijímání této svátosti vstupuje do našeho života *ve skutečnou pospolitost, ve skutečné spojení s námi ona božská plnost a nové lidství v Těle Kristově.*

A podle různých okolností rozlévá se působnost této svátosti ještě v šest jiných pramenů, které tuto svátost buď připravují anebo provázejí, které však všechny přijímají účinnost z ní, to jest šest ostatních svátostí.

V tajemném obřadu sv. křtu sděluje se nám símě božího života a vkládá se v nás milostí posvěcující skutečná pospolitost s životem božím.

2. *Spasený člověk jest novým člověkem.*

Tímto obnoveným poměrem k Bohu dostáváme se do spojení se samým pramenem pravdy a dobra. To znamená, býti spasen. Prosím Vás, přátelé moji, přijmete opět tato slova v celém jejich významu: býti spasen neznamená pouze myšlenkou a vůlí věriti nebo uznávati Ježíše Krista. Býti spasen neznamená jenom prohlášovati: já jsem také katolík, já také miluji Boha. Drazí moji, to jsou pouhá slova nebo city, ale Bůh nám seslal *skutečný život*. Tedy přijmouti tento život Ježíše Krista do sebe znamená býti *novým člověkem*.

Matky drahé, vy se často divíte, kde se bere ve vašich dětech něco, co jste do jejich srdcí nevložily. Divíte se, jak jsou urputné, jak mají náklonnosti ke smyslnosti, ano, že se úplně odcizí všemu dobrému. Kde se to v nich vzalo? Vy řeknete, že to v nich vyvolala špatná společnost, přátelé a četba. Ano, to jsou vnější příčiny. Ale vzpomeňme na tolik případů, kdy dobří rodiče chrání své děti všeho zlého, tyto děti opravdu nepříjdou do špatné společnosti a přece se v nich probouzí nechuť a odpor k dobrému, hrubost a pod. Na druhé straně zase máme dnes dosti příkladů, že rodiče spíše naváděli své děti k užívání světa, ano, že jim brání v životě podle víry, a že děti s velikou silou snaží se býti věrnými vůli boží. Odkud to? A vzpomeňte k tomu ještě tak mnohých nepochopitelných převráceností v dnešním životě, nepoctivosti v obchodním jednání, v soustavném lhaní a podvádění, které jest již tak rozšířeno, že se všeobecně předpokládá a každý už se řídí ve svém jednání jistotou, že ho chce druhý oklamat. Vzpomeňte, jak se už nevěří na nějaké ideály lásky k vlasti a třebas se o ní hodně mluví, přece ji tíž lidé v nepoctivém úřadování, v maření času, neplacení daní, týráním spoluobčanů u úřadu vědomě poškozují. Vzpomeňte, jak

se již mnoho lidí posmívá manželské věrnosti a s jakým klidem přijímáme všichni zprávy o vraždách a zločinech. Všechno to shrňte dohromady a máte představu, že starý život není jen pohádkou, že nás bolí na každém kroku.

a) A hle, tento život musí býti narovnan a obnoven. Nuže, opět k Vám volám: Nechtějte jen stále spravovat střechu na rozbouzaném domě a podrytých základech. Zde, zde musí nastoupit celý *nový člověk*. Zde nestačí někoho potrestat, zavést jenom, sociální pomoc zde musí býti obnoven *celý člověk*, jeho smýšlení, jeho názor na správný život. Ale ježto právě ony špatnosti jsou důsledkem pokřiveného poměru k Bohu, musí být tento poměr odstraněn, a to jest *onen nový život Kristův v nás*. A opakují: buď přijme lidstvo život nového Adama, nového člověka, Ježíše Krista, do svého srdce a teprve tehdy nastoupí ve všech směrech jako z nového pramene nový řád, anebo toto lidstvo *bez Ježíše Krista* nutně se rozvrátí.

b) *S novým životem i nového ducha.*

Život Kristův v nás jest živé símě Boha v člověku. Avšak pravili jsme, že přijetí života přirozeného, který nám dávají rodiče, jest nutné, že však tento nový život Kristův přijímáme do sebe dobrovolně. Nuže, toto dobrovolné přijetí znamená přijmouti také jeho *ducha*. Duch Ježíše Krista jest obsažen v jeho *slově*, to jest v evangeliu a životě církve. Jaký jest to duch?

Duch Kristův jest, jakožto obnova starého člověka jeho protivou: Jestliže člověk po prvotním hříchu žije sobecky, tělesně, násilně, pyšně a smyslně, jest duchem Kristovým, vanoucím z evangelia, vysloveným hlavně ve slavné jeho řeči na hoře (Matouš kap. 5–7), láska, spravedlnost, čistota, mírnost, dokonalost podle Otce. Kdo tedy přijímá život *Kristův* musí přijmouti i jeho *ducha*. Obojí jest neroz-

lučitelné: Kdyby někdo přijal život Boží ve sv. svátosti, ale nepřijal slovo Kristovo, brzo život ztratí, neboť „kdo slovo mé slyší, má život věčný“ (Jan 5, 24) a kdo „zachovává slovo jeho vpravdě, v tom jest láska Boží“ (1 Jan 2, 5).

A kdo by opět přijal pouze slovo Kristovo a věřil v ně, ale nepřijal jeho života, nic mu to neprospívá, neboť „nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebudete míti života v sobě“. (Jan 6, 54.)

Z á v ě r

Není tedy pomoci: Každá cesta z této bídy pozemské, která nejde zpět ke Kristu, nutně se mine cíle. Nezmění-li se člověk od zlého k dobrému, nesvlékne-li starého člověka a neodčje-li se novým (Efes. 4, 24), nejenže nedosáhne života věčného, *nýbrž nebude míti ani zde na této zemi pokoje a blahobytu. Vůle Bohem daná se může obcházet, ale ne dlouho.* Vzpomeňte, jestliže v některé krajině působí podnebí nepříznivě na lidské zdraví, žijí-li lidé určitou potravou, vydrží jedna, dvě, několik generací beze změny, ale budoucí pokolení již se mění vlivem životních podmínek: Buď zakrní, nebo degenerují, nebo mění tělesný tvar. I my jsme si dovolili nějakou dobu žít *vedle* zákona Božího a myslili jsme, že popřítí vůli Boží má následky pouze na věčnosti. Ale dnes s hrůzou vidíme, že Bůh nebývá posmíván (Gal. 7, 7) a že „co člověk seje, to bude i žítí“ (Gal. 6, 8).

Než, přátelé drazí, nesmíme zůstat při tomto poznání. Proto jsme položili včera a dnes tyto veliké základy jako podklad našich úvah o rodině, abychom na nich stavěli: Návrat k Bohu a to ne k nějakému myšlenému a libovolnému, nýbrž k Bohu živému, Ježíši Kristu. Tuto stavbu nesmíme začítí nějakým prohlašováním a kázáním nápravy jen jiným, nýbrž sami se musíme obnovit „duchem myslí své“ (Efes. 4, 24): proto nechme co nejdříve všech výmluv,

že milujeme Boha, že věříme v Krista Pána, a především přijmeme jeho život do sebe, jeho život v nejvyšší Svátosti. Bez tohoto kroku není vůbec řeči o nějakém náboženském životě. A potom? Potom zpytujeme svědomitě jeho ducha, zda v nás žije: Hled, otče rodiny, jsi opravdu dobrým otcem? Nejsi tak často nelaskavým, tvrdým, sobeckým, bezohledným? Neužíváš tak často ve svém jednání různých lží, nepoctivosti, nepřímého způsobu? Vy, kteří pracujete ve veřejném životě, komu tak často sloužíte, Bohu nebo sobě? – Kteří jste obchodníky nebo živnostníky, je vaše jednání neb zboží opravdu dobré a podle křesťanské poctivosti? – ... A tak bychom mohli vypočítávati do nekonečna ...

Ale není třeba. *Jen pevně podržte v paměti, že jediným Spasitelem, protože pravým Bohem a člověkem jest Ježíš Kristus. Zavádějte jeho život z jeho zákona, jeho ducha do svého okolí a všude, kam sahá váš vliv, protože jste pevně jisti a přesvědčeni, že jako byl Kristus Ježíš Spasitelem dříve, tak ani dnes se bez něho neobejdeme, neboť „Ježíš Kristus včera i dnes, on také na věky“ (Žid. 13, 18).*

AMEN.

MODLITBA

Ježíši Kriste, Spasiteli! – Nebudeš vzpomínati naši krutosti, s jakou jsme Tebou, my lidé, pohrdali? – Nebudeš! My známe Tvou lásku a dobrotu a nyní se k Tobě utíkáme! My jsme odmítali Boha, my jsme ve křivé sebezbožnosti hledali bohů jiných, bohů vymyšlených, vytvořených pýchou a citovou zbožností, a zamítali jsme Tebe, jediného, pravého a vtěleného Boha! Ale nyní, pane náš, slavnostně a jasně prohlašujeme, jeden každý z nás: Pane Ježíši Kriste, uznávám Tě králem světa. Vše, co bylo stvořeno, pro Tebe jest stvořeno, jedneť tedy se mnou podle svého práva. Obnovuji svůj křestní slib a odříkám se zlého ducha, i vši pýchy jeho i všech skutků jeho a sli-

buji, že budu žít jako řádný křestan. Zvláště si umiňuji, že vše vynaložím, abych pomáhal k vítězství právům Boha a Tvé svaté Církve.

Božské Srdce Ježíšovo, obětuji Tobě své ubohé skutky s úmyslem, aby všechna srdce uznala Tvé svaté království a tak aby se upevnila vláda Tvého pokoje po celém světě.

A m e n .

Pane Ježíši Kriste, Ty jsi Syn Boha živého – my v Tebe věříme!

Pane Ježíši Kriste, Ty jsi živý a pravý a jediný Bůh – my v Tebe věříme!

Spasiteli náš, jenž jsi se vtělil v Marii Panně – my v Tebe doufáme!

Spasiteli náš, jenž jsi zemřel za nás na kříži – my v Tebe doufáme!

Vykupiteli náš, jenž s námi stále přebýváš ve Svátosti lásky – my Tebe z celé duše milujeme!

Vykupiteli náš, jenž žiješ ve své svaté Církvi katolické jako její hlava a život – my Tebe z celé duše milujeme!

*Králi věků, Ježíši Kriste, pravý Bože, pravé Světlo, Cesto, Pravdo a Živote, jenž nás vedeš v Církvi své k věčnému blahu v Bohu – my Tobě věrnost zachováme, dokud ne-
skonáme.*

A m e n .

III. POSLEDNÍ ZÁKLADY RODINY

Úvod: Přítomný stav. Lidstvo vychází z rodiny. – Pokusy o rozbití rodiny. – Rodina jest stopou a obrazem Boha Tvůrce: a) Otec a matka – věčný Otec a Syn, spojení vnitřní a trvalé. b) I při činnosti vnější neopouští Syn Otce – otec nesmí opustiti rodinu. c) Soulad vůlí. – 2. Rodina pramenem života nadpřirozeného: Rodina jest malá církev. – Závěr. Zachraňme rodinu, zachraňme rodinu!

Při mnoha povinnostech a úkolech se snadno ztratí s očí rozdíl mezi podstatným a vedlejším. Úpadek člověka způsobil rozvrat v mnoha směrech a náprava se často v těchto směrech tříští: jest nutno podržeti v patrnosti kořeny, jádro, podstatné vady, lišiti je od pouhých důsledků.

Je-li jádrem úpadku vůbec odpad *ducha od Boha*, ducha stvořeného od Ducha věčného, čili rozklad dvou na sobě podstatně závislých duchů – jest jádrem úpadku společnosti rozvrat *rodiny*. Jako jest *duch* člověka obrazem Boha, tak jest obrazem Boha v lidstvu *rodina*. Jako jest nositelkou života jednotlivcova *duše*, tak jest nositelkou života lidstva *rodina*. Jako můžeme sice žíti a popříti ducha, který jest dárce života tělu, a dbáti pouze těla, které nemá vlastního života – tak můžeme sice popříti rodinu, ale nelze ji odstraniti.

Jen v našem malém státě bylo za minulý rok uvolněno 11.000 manželských svazků. Jen v našem státě máme již 60.000 dětí z rozvázaných manželství.

K tomu: Byla u mne včera mladá paní. Bývala bez víry, oddána civilně. Rozešli se, chlapec, plný života, zůstal matce. Matka i chlapec se vrátili do církve svaté. Matka chce žíti zbožně křesťansky. Chlapec též, ale neumějí to. Stále a stále dostavují se

důsledky rozvázané rodiny, matka musí za zaměstnáním, chlapec jest ponechán celý den sobě a duševně chátrá. Řekněte, drazí moji, že totéž by nastalo v případě ovdovění. Nikoliv! Neboť chlapec proto chátrá, že na jedné straně vidí poctivost matčinu, na druhé dochází za ní občas otec, chlapec chodí jej doprovázet k cizímu bytu. A rozumí všemu. Kolik takových dětí jest!

A tento stav není náhodný! Přátelé, křesťané, my stále ještě spíme. Nám se zdá, že to jest přechodný náraz, ale běda! není tomu tak. V celém světě soustavně, promyšleně, bezohledně pracuje mezinárodní síla, která chce podvrátiti rozumný řád lidský a ještě neví, co chce postavit. A zcela ďábelsky ví, kde má zasaditi páku, ve kterém bodě ji opřít. Je to rodina! Rozbije-li tento maličký bod, rozbije ihned pevná pouta lásky přirozené mezi manžely, dětmi a rodiči, zbaví každého člověka ohledu a pout nejpevnějších a nejpřirozenějších, podvrátí všecky mravní vztahy a hradby, a ví dobře, že jakmile podvrátí mravnost a její základ přirozený, ducha a rodinu, že potom jest člověk *schopen všeho*, neboť není již rozumným člověkem, nýbrž nijak vázaným živým tvorem. Odtud potírání inteligence a nenávisť k duchovému vzdělání: jako zase velebení a vynášení mechanické síly a strojů, hle, ubíjení ducha! Odtud volné manželství. – Dráždění pudů nejnižších k volné lásce, náhodné spojování dvou lidí zákonem trpěné nebo i uznávané. Hle, rozvrat rodiny! A třebaš ještě jejich program neuznávají mnozí, již v našem veřejném životě, v prostředních stavech se tento program provádí: vědomě z téže rodiny chodí oba její členové za členy jiných rodin.

1. Rodina jest stopou a obrazem Boha-Tvůrce.

Takový stav nelze překonat nějakým za-
mezením nebo zákonem. Dnešní zákon tvoří lidé a

zákon jest takový, jak smýšlí většina. Proto *smýšlení* se musí změnit.

Přátelé moji drazí, nyní sledujte celým srdcem, proti čemu se prohřešuje jak společnost, která to trpí, tak *každý člověk*, který slovem nebo vlastním jednáním *rozvrací rodinu svou nebo cizí* – nebo člověk, který s někým žije jako by v rodině, a není to rodina!

Rodina jest semenem lidstva. Bůh jest Tvůrcem lidstva. Jest úžasné, že sledujeme-li tvorstvo Boha-Stvořitele, při pozorném, hlubokém, na kořen jdoucím pozorování, najdeme skoro všude *stopy* či *obrazy Boha*. A máme-li možnost pronikat čím dál tím hlouběji, nalézáme je ve větším počtu, a jistě, kdybychom měli úplné poznání každé věci, v každé bychom tuto stopu ve veliké jasnosti našli. My však jsme zaujati tolik a tolika vlastními zájmy, že nechceme pronikat do hlubin věcí a spokojujeme se jen povrchním pohledem, a tím nám uniká jasné poznání Boha. – Rodina jest také stopou nebo obrazem samého Boha a to jedním z největších. Jednota Boží a duchovost jeví se v jednotě lidské duše, v rodině však ukazuje se obraz, jakoby odlesk svaté Trojice. Největší Trojice jest zjevením nekonečného božího života.

Bůh, věčný duch, nežije jinak, než věčným myšlením a věčným chtěním. Protože v Bohu není rozdílu v ničem a jest nejvyšš jednoduchý, není v Něm ani rozdílu mezi Ním a jeho činností, nýbrž obojí jest boží podstatou, Bohem samým. Proto boží myšlenka, kterou nazývá svaté evangelium *Slovem*, jest druhou Božskou osobou, pravým Bohem, jako věčný Otec. Otec poznává nekonečnou krásu sebe sama ve svém Synu, a z tohoto poznání vychází láska k Němu, která jest nekonečnou boží Vůlí. A jako boží myšlenka jest Bohem samým, tak i boží Vůle čili Láska jest pravým Bohem, třetí božskou osobou, Duchem svatým.

V jednotě ducha lidského jest tedy obraz boží jednoty, v lidské rodině jest obraz plodnosti božského života.

Přátelé drazí! Zadívejte se svým duchem s podivem a úctou na veliká díla boží. „Veliká jsou díla boží,“ praví žalmista Páně (Ž. 110, 2) a „Zázračná jsou díla Tvá a duše moje poznává“ (138, 14).

To je nejhlubší základ lidské rodiny!

Nepoznáváte, drazí moji, že něčím nesmírně zázračným a svatým jest rodina? Může tedy někdo ji rušiti, když jest stopou, ano projevem života samého Boha?

Ale běda Vám, kteří užíváte své vůle svobodné, abyste rozvraceli dílo boží. To, co příroda napodobuje z Boha nutným zákonem, máme my lidé napodobovati svobodným a pokorným uznáním, že jsme obrazem božím. Příroda boží stopy nese, člověk je má poznávati, přijímati a v sobě vytvářeti!

Jaký jsme to měli dosud názor na rodinu! Jak mnohý z nás se domníval, že rodina jest spojení tělesné, které nemá v sobě nic duchového a nic věčného! A nyní? Budete nyní pamatovati, budete nyní viděti v rodině stále *neporušitelný obraz Boha*? A co budete činiti? – Přátelé moji, v pevném přesvědčení, že velikou jest lidská rodina, budete ji sami co nejsvětěji udržovati v podobenství s Bohem, budete ji všude, kam Váš vliv, Vaše slovo zasáhne, chrániti: u přátel, v sousedství, ve společnosti, v úřadě.

a) Otec a matka – spojení vnitřní, trvalé.

Pravím, že ji budeme svatě udržovati: Dívejme se jedním pohledem na Boha i na svou rodinu. Od věčnosti a nerozlučitelně jest spojen věčný Otec s božským Synem, jako nerozlučně jest spojena lidská mysl s tím, co myslí. Toto spojení v Bohu není náhodné, není stvořené, není dočasné. Také rodina, jakožto obraz boží, není něčím náhodným, snad od lidí smluveným, co by se mohlo měniti. Věčný Bůh

od věčnosti měl myšlenku, co stvoří a jak to stvoří, a žádný člověk a žádná moc nemůže boží myšlenku předělati nebo učiniti zbytečnou. Svobodná lidská vůle může sice neuposlechnouti a na čas jednotlivé obrazy Boha znetvořiti, ale nikdy ne na dlouho a vždycky k nesmírným škodám lidstva, protože co Bůh jako svůj obraz do přírody vložil, nemůže se bez následků protipřirozených díti. Proto musí býti *rodinné spojení vnitřní*, nikoliv tedy pouhá úmluva obchodní, založená na věcech hmotných. Musí to býti spojení *duší*, které se scházejí poznáním, že je vůle boží k sobě od věčnosti určila a od věčnosti je spojila ve své myšlence, aby se v určitém okamžiku sešly a udržovaly na zemi život, který Bůh udržuje stále ve všem svou vůlí. Toto spojení musí tedy býti zde na zemi, pokud se lidé snoubí, *trvalé*. Co se podle Boha spojuje, zůstane podle Boha také jednotným. (Matouš 19, 6 – Marek 10, 9.)

b) Otec nesmí opustiti rodinu.

A tato jednota musí býti taková, že i když životní povinnosti nutí rodinu, aby se rozcházela za prací a za chlebem, přece vnitřně musí zůstatí stálá jednota srdcí a vědomí společné lásky. Hle, moji drazí, z lůna Otcova vystoupil v čase božský Syn, aby takřka opustil slávu věčnou a pracoval pro člověka. Jako by opustil vnitřní boží život a jako by odešel mezi cizí. V tom smyslu praví božský Spasitel: „Otec větší mne jest.“ (Jan 14, 28.) A přece ve svém vtělení zůstal božský Syn *skutečně* ve stálém a neporušeném *spojení s Otcem a Duchem svatým*. Jak opět týž božský Spasitel praví v tomto smyslu: „Já a Otec jedno jsme“ (Jan 10, 30) a jinde praví: „Zachovej je, aby byli jedno, jako i my“ (Jan 17, 11) a opět jinde: „Aby všichni jedno byli, jako Ty, Otče, ve mně a já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli“ (Jan 17, 21).

A dívejme se při tom na svou *rodinu*: Kdo rozvrací rodinu, odchází od ní úplně, jak hlubo-

kou to dává ránu do řádu božího! Jsou zajisté často mnohé obtíže, jsou hrozné různosti povah, ale vždy má býti to veliké vědomí, čím jest rodina, tak mohutným, aby přece převážilo touhu rozejíti se, aby naopak toto vědomí přimělo manžele i děti k takovému sebezáporu a vyrovnání povah, že nikdo tuto rodinu nerozloučí! Nikoliv tedy, aby obraz boží v rodině ustupoval lidským chybám a vášním, nýbrž lidské chyby musí se podříditi vůli boží k udržení rodiny.

Ale řekli jsme, že tato jednota musí býti vnitřní. I když tedy otec neb matka neb dítě nerozlučuje rodinu tím, že by ji úplně opustili, přece se musí snažit, aby udržovali pevně tuto vnitřní jednotu. Když tedy na př. odcházíš ty, otče, po své práci, nesmí se ti státi tvé zaměstnání tak výlučným, abys kladl své rodinné povinnosti na jiné místo. Tím méně smíš hledati, muži nebo ženo, své zábavy někde jinde a pro ně snad opouštěti zájmem nebo srdcem své rodinné povinnosti. Hleďte, přátelé, i tím se trhá vnitřní rodinné spojení.

Jsou ovšem vysoké zájmy království božího, že muž neb matka odcházejí, aby sloužili vyšší rodině, Církvi svaté a boží rodině, kterou jest celé lidstvo, odcházejí, aby živili v ostatních lidech život pro věčnost. Jest nutno, abychom dbali v ustanoveném řádě této veliké povinnosti, šířiti a síliti rodinu boží, církev Kristovu. Ale i tehdy stále zase se musí vraceti muž i žena do lůna své malé rodiny a nikdy nesmí tato malá rodina, která jest svátostná, trpěti nějakou jinou, sebe světější prací. Přemýšlejte, drazí v Kristu, o těchto slovech, abyste pro náboženské nebo spolkové práce nezanedbali svůj rodinný život a neodcizovali se mu.

Pamatujte však Vy, ženy křesťanské, že nesmíte opět sobecky držeti své muže od práce na největší rodině, která Vás oba pojímá a oba živí k životu věčnému. Hledejte oba správný řád tak, abyste svatě sloužili rodině své i rodině Kristově.

A když kteroukoliv práci opustíte, vzpomeňte, že Syn boží, když dokonal své dílo, odešel opět k Otci. „Jdu k tomu, který mne poslal“ (Jan 7, 33). „Neboť já jdu k Otci“ (Jan 14, 12–14, 28–16, 5–16, 16–16, 17) a „Opouštím svět a jdu k Otci“ (Jan 16, 28). I Vy, mužové a ženy, jakmile vykonáte vnější dílo, vracejte se radostně tam, kam Vás má srdce táhnout, do lůna své rodiny.

c) Soulad vůlí.

A konečně důležité napodobení přesvaté Trojice v rodině. Není jednoty mezi rozumnými duchy, leč v souladu vůlí. Již pohanský spisovatel Cicero poznal, že: „Totéž chtějí a totéž nechťí, to jest teprve pravé přátelství.“ To jest poznání lidské. Ale jak veliká, námi pouze tušená, jest jednota vůle ve třech božských Osobách: není v Bohu trojí vůle, jest pouze jedna jediná nekonečná vůle a to jest Božství samo. Bůh nemá vůle tak, jako říkáme o člověku, který „má“ vůli, neboť člověk a jeho vůle jest dvojí. V Bohu není rozdílu, Bůh „jest sám Vůlí“. To jsou ovšem slova bohovědy, kterými neuměle a bez plného pochopení vyslovujeme naprostou jednotu v Bohu. Nuže, moji drazí, opět odleskem této veliké jednoty má býti svobodná vůle mezi členy rodiny: Nikoliv poslušnost k vášním, nikoliv poslušnost k světu, nýbrž jednotná vůle musí ovládati rodinu, má-li býti její spojení vnitřní a nikoliv pouze zákonné. Nevidíte, že nikoliv zákon nebo úmluva, nýbrž vnitřní spojení dělá teprve rodinu jednotnou. Přátelé moji, co cítíte ve svém srdci? Jest vpravdě i v tomto souladu vůlí Vaše rodina obrazem trojjediného Boha? Jste vpravdě v rodině také v několika osobách, ale v jedné vůli? Snad mnohý z Vás doposud se těšil, že jeho rodina a on sám v ní neporušili dosud v ničem, jak o tom uvažujeme, hluboký základ rodiny z Boha, ale nyní nastává vážné zpytování svědomí, zdali nerozchází se Vaše cíle a názory v různých směrech?

A jest tomu nyní často tak. Společenské proudy, různost výchovy a prostředí, jakými prošli rodiče a děti, způsobily v nich různost názoru a tím i rozdílnost životních cílů. *Vy všichni víte, že v tomto rozporu jest uložena veliká bolest tak mnohých matek a otců!*

Nuže, jest možno sjednotiti nějak lidské vůle v rodině? Zde byste mi ihned řekli, že sledování života božího zachází příliš daleko, že přece není možno srovnat lidské vůle v jeden směr, neboť ihned vystupuje otázka: „*Kdo má tuto jednotnou vůli určit?*“

Myslíte, přátelé moji, že nyní budu zdůrazňovati vůli otcovu. A pocítíte mnozí, že vůle Vašeho otce není ani zdaleka taková, abyste se jí mohli podrobiti. Na př. kolik otců překáží poznanému povolání svých dětí? Kolik otců brání svým ženám ve službě boží? Kolik žen nutí muže k činům, které oni nemohou schváliti? Kde se najde tedy ten, jenž v rodině udává tón?

Moji drazí, vždyť přece se díváme stále na Boha a srovnáváme Ho s rodinou lidskou. Kdo tedy jiný určuje směr souladu vůlí v rodině, než vůle boží? Ano, ano, drazí v Kristu, vůle rodiny může se v jednotlivostech rozcházeti, protože v jednotlivostech máme různé názory! Ale hlavní směr a konečný musí býti řízen *vůlí boží*. Ve věrné snaze plniti boží přikázání, ve věrné snaze postaviti rodinu do onoho *nového života*, o němž jsme uvažovali včera, spočívá nutný rodinný soulad vůlí. Hle, moji drazí, jak daleko a hluboko zasahuje rodina k hloubkám živého Boha, ale jak také hluboko musí vniknouti Bůh do nitra rodiny. Přehlédněme to: Vnitřním, trvalým spojením, stálým návratem od práce k rodině a konečně dokonalým souladem vůlí. Na tomto základě stojí *spokojenost i smysl lidské rodiny* a povolí-li něco z tohoto základu, odklání se rodina od Boha a tím také od svého určení, svého štěstí.

2. Rodina pramenem života nad-přirozeného. Rodina jest malá církev.

A víte, moji drazí, že dosud všechno jsme uvažovali o rodině lidské vůbec, tedy o každé rodině? A nyní k tomu přistupuje ještě nesmírné povýšení lidské rodiny do řádu božího.

Je-li každá lidská rodina obrazem božím, nekonečně více jest jí rodina *křesťanská*, vykoupená Ježíšem Kristem. Hleďte, přátelé: Ti, kteří tvoří rodinu, stávají se vykoupením v Ježíši Kristu *novými lidmi*. Pravili jsme v minulém kázání, že Syn boží *skutečně přinesl nový život*, úplně nový druh a způsob života tím, že se vtělil v lidskou přirozenost. Poznali jsme, že zanechal skutečně a pravdivě tento život ve svátostech, především v nejsvětější Svátosti oltářní.

Když tedy, drazí v Kristu, přijme každý člověk tento nový život, život skutečné pospolitosti s Bohem a účasti na jeho Božství, má v sobě svůj starý život úplně přeměněn, obnoven, stává se někým jiným – *novým člověkem*.

Pozorujte jen dál: Když tento nový život, živého Krista Ježíše, přijme mnoho a mnoho lidí, tisíce a miliony křesťanů, ve všech těchto žije *jeden jediný život*, život Ježíše Krista. Zkrátka: On, Ježíš Kristus žije ve všech. Když tedy On v nich žije, jsou všichni jeho tělem. Nikoliv myšleným, nikoliv umluveným, nýbrž skutečně *živým jeho Tělem*. Toto Tělo jeho jest jeho *církev*. Každý křesťan, v němž žije Kristus Ježíš svým novým životem, jak jej přijal ve svátosti, jest zároveň *údem* tohoto Těla Kristova, jeho církve.

Vraťme se nyní k rodině. Když tedy, moji drazí, každý člen rodiny má v sobě život Kristův, patří také k Tělu Kristovu a jest jeho údem. Ježto však rodina patří i k sobě navzájem, stává se i celá rodina jednou částí Těla Kristova. A když tedy, jako v celé církvi, žije celý Kristus, žije i v ní, jest skutečně *křesťanská rodina*, jejíž členové žijí v milosti posvěcující,

také obrazem církve, jakousi malou církví. A to do-
dává rodině ještě *vyššího stupně podobnosti s Bohem*:
tato rodina není už jenom *obrazem* Tvůrce, Svaté
Trojice, nýbrž jest již částí Těla vtěleného Boha, jest
s Bohem spojena *životně*. Nikoliv tedy jen obraz, nýbrž
skutečně život.

A tím teprve stává se lidská rodina *do-
konalou*. Tím teprve dosahuje svého úkolu: Rodina
musí býti jednak zdrojem života pozemského – to jest
její přirozená stránka – ale při tom a nad to zároveň
zdrojem života věčného. Rodina proto tvoří půdu,
ze které rostou lidé k tomuto, ale zároveň i k bu-
doucímu životu.

Jako má tedy veliká rodina boží čili živé
Tělo Kristovo, církev svatá, úkol, ploditi v lidech ži-
vot věčný, tak se i děje v dobrých křesťanských ro-
dinách, které mají v sobě milost posvěcující, tato plod-
nost pro život věčný již v nich. Mnohý člověk se zrodí
z rodiny nekřesťanské a dojde milosti a spásy sám
o sobě mimo rodinu. Ale tam, kde rodina v milosti
Boží předá nejen život tělesný, nýbrž i život nadpři-
rozený svým dětem, tam pracuje církev jakoby ve
svém jádře, tam se plodí lidé s životem pozemským
zároveň i pro život věčný . . . Jak veliká to úloha, jak
úžasné a věčné poslání rodiny, žijící podle vůle Ježíše
Krista a životem Ježíše Krista!

Z á v ě r

Kdo tedy sahá na rodinu, kdo uvolňuje
rodinu, dotýká se obrazu božího v lidstvu. Kdo však
rozvrací myšlenku boží, myšlenku Tvůrcovu, roz-
vrací i dílo, čili ničí lidskou společnost!

Křesťané, katolíci! Budiž Vám jasno, kde
nutno položit pevně ruku k dílu a nepovolit. Na mno-
ha polích můžeme ustoupit moderním proudům, ne-
bot se nedotýkají jádra. Ale cokoliv směřuje proti
rodině, sahá na jádro boží a tím i na jádro křesťan-

ství. Proto především svoji rodinu upevňujte vnitřně,
trvale jednotnou vůlí k Bohu,

kde můžete, posilujte rodinný život ve svém
okolí,

pracujte svými občanskými právy k tomu,
aby byla rodina chráněna i veřejnými prostředky –
aby zákon byl jejím ochráncem!

Podržte pevně jasný obraz nikoliv ro-
diny rozvrácené hříchem a rozežrané neřestmi, hně-
vy, nevěrami, jak ji dnes vidíme a jak ji zplodil odpad
od Boha! Podržme v paměti jasný obraz, čím má ro-
dina býti ve věčném světle a první prací naší budiž
snaha: zachraňme rodinu! Upevněme rodinu v Bohu!

AMEN.

MODLITBA

*Pane Ježíši Kriste, jenž jsi byl poddán Marii a Josefovi
a jenž jsi posvětil rodinný život nevýslovnými ctnostmi,
dej, abychom na jejich přímluvu řídili se příkladem svaté
Rodiny Tvé a došli s ní společenství věčného. Jenž žiješ
a kraluješ Bůh na věky věkův.*

A m e n.

*Ježíši Kriste, Synu Boží a Synu Mariin, jenž jsi vystou-
pil z lůna Věčného Otce v nekonečné lásce do lidské ro-
diny, abys Svým Božstvím pozvedl lidskou přirozenost
v každém člověku k účasti na Svém božském životě,
shlédni slitovným okem na zdroj lidského života, na na še
ro diny, a učiň, abys byl v nich takovým středem a cí-
lem života, jakým jsi byl ve své svaté rodině. Dej, aby naši
rodičové věnovali celou svou péči duši svých dětí, jako
Maria a Josef viděli celý smysl svého života v péči o Tebe.
Posvěcuj, Božský Vykupiteli, svým svátostným tělem
všecky členy našich rodin a udržuj v nich pevně ž i v o t
svůj!*

*Napoj srdce i hloubky duše všech členů
našich rodin svým duchem, aby ve všem a nade všechno
řídili se hlasem Tvého evangelia a zákona, abys Ty,*

Králi rodin národů, byl vpravdě začátkem i blaženým koncem všech synů lidských.

Matko přesvatá, Panno nejsvětější, měj ochrannou ruku svou nad rodinným životem našim, aby matky vydávaly a vychovávaly takové dítky, které by se podobaly vždy věrněji Tvému božskému Synu.

Svatý Josefe, věrný ochránce Panny nejsvětější a pěstouně vtěleného Boha, budiž ochráncem dobrotivým a věrným našich rodin, aby v nich nevymírala čistota, pracovitost, jednota ani zbožnost.

*Ježíši, Maria, Josefe, chraňte, vedte, spaste naše rodiny.
A m e n.*

IV. LÁSKA A MANŽELSTVÍ V PŘIROZENOSTI A V KRISTU

Úvod. První složka rodiny: manželství, přítomný stav. – 1. V přirozenosti: podle řádu stvořitelského nerozlučitelné, jeho cíl. – 2. V Kristu: svatý Pavel Ef. 5, 21–33. *a)* Obrazy svaté Trojice – Kristus a církve, Kristus a duše. *b)* Poslušnost. *c)* Řád lásky. *d)* Péče. *e)* Posvátnost (svátost). – 3. Manželství viděné v prvotním světle jest jediným posvěcením lidské lásky. – Závěr: Čím hlubší základy, tím pevnější budova, čím hlubší poznání, tím pevnější přesvědčení a vůle.

Mluvíme-li na místě božím olásce v manželství, musíme přinést to nejhlubší a nejvnitřnější, co nám plnost božské víry a katolického učení podává. Musíme proniknouti až k poslednímu konci, odkud vyrůstá vše, cokoli jest a děje se. Čím méně žije člověk duchem a čím více se spokojuje pouze poznáním všech věcí nejbližším a povrchním, tím méně všemu rozumí. A když se mu dostane milosti, že někdy v životě se mu ukáže některá věc v pravém světle, žasne, že to, co denně konal, viděl, v čem žil, má veliký a hluboký základ.

Jak pozemskou, čistě pozemskou věcí, která spíše odvádí od Boha myšlenky, než by je Jemu přibližovala, jest lidská láska a manželské spojení. V porušené lidské přirozenosti vidíme v nich spíše překážku cesty k Bohu, než něco božského. A přece, jako jsme pozorovali v úvaze o rodině, i zde při manželství projevuje se nesmírná božská důslednost:

Jako když stavitel přemýšlí o stavbě chrámu, jako když umělec tvoří v mysli obraz svého budoucího díla, sochy neb obrazu, a potom vkládá tuto svou myšlenku do svého díla, tak i Bůh cokoli stvořil, měl ve své věčné mysli od věčnosti, a všecko

stvoření jest rozvojem Jeho myšlenky a podobenstvím jeho podstaty. Třebas neznáme sami ze sebe tajemství Nejsvětější Trojice, přece když nám bylo zjeveno, nalézáme tolik a tolik obrazů Trojjediného Boha.

Člověk, jakmile opustí toto vědomí a odklání se od Boha, řítí se ihned a zároveň i do propasti svého zničení, odklání se i od přírody. Slyšíme-li a vidíme-li dnes, jak se dva lidé v lidské lásce, která nesměruje k tomu, aby se podle Tvůrce spojili, sbližují a opět opouštějí, jak lehkovážně a hrubě mluví o rozdílech muže a ženy dnešní člověk ve veřejnosti, s jakou lehkostí odchází žena nebo muž, vázání manželstvím, za jinými muži a ženami, nemůžeme nevidět, že ani nemá tvář nejedná tak proti řádu přírody, jako člověk náhodně i přirozený řád dnes porušuje. Hmatatelně vidíme, že nelze žít bez Boha ani přirozeně: člověk opouštějící Boha, opouští i přirozený život.

1. Manželé v přirozenosti.

Pohlédněme, moji drazí přátelé, pronikavým pohledem až na počátek manželského spojení. Jako veliké vysvobození zazní pro mnohou ženu a matku ta veliká pravda, že láska a manželství *v celé své úplnosti a rozsahu jsou božského původu i božského určení.*

Pravím, moji drazí, *božského původu.* Všimněme si především opět velikého podobenství mezi Bohem a manžely. Bůh mající od věčnosti, dříve než co stvořil, úplnou představu svého budoucího díla, božskou láskou miloval to, co chtěl jednou stvořiti a čemu chtěl vlíti svoji vlastní blaženost. Pán Bůh jest dobro nekonečné a touží o toto dobro, to jest o sebe sama, dělití se s jinými bytostmi, aby je učinil šťastnými: „Věčnou láskou miloval jsem tebe“ (Jeremiáš 31, 3). A v této lásce a z ní stvořil všecko. A podle jeho vůle, drazí moji, rozvíjí se jeho dílo za pomoci tvorů. A k této pomoci povolal i lásku a man-

želství. Manželství jest tvůrcem života a jako Bůh tvoří život, tak i manželé jsou jeho nástroji a *spoluvůrci*. A proto musí také oni spojovati se v lásce, která miluje to, co Bůh v nich stvoří. Hleďte, jak se tedy prohřešují proti tomuto velikému řádu božím lidé, spojující se pouze z tělesné vášně a nikoliv předcházející láskou duší k tomu, k čemu Bůh toto spojení ustanovil.

A nejen jako podobenství Boha-Stvořitele vystupuje manželství před našima očima, nýbrž i sám jeho původ, jak jej líčí Písmo svaté: „Muže a ženu stvořil je“ (Gen. 21, 8). Z obojího původu, z podobenství s Bohem i ze stvoření prvních lidí poznáváme již nutné vlastnosti pravého spojení, které jest podle Boha: Stvoří-li Bůh jednoho muže a jednu ženu, zdaž tím nevložil do přírody zákon, že *pouze mezi dvěma lidmi smí nastati manželské spojení*? A stvořil-li pouze dva, zdaž se mohli rozejíti? Nevidíte v tom, moji drazí, Bohem chtěnou jedinnost a nerozlučitelnost manželství?

Pravil jsem, přátelé, že manželství jest v celém rozsahu *božského určení*: jakékoliv styky dvou lidí v tomto smyslu mohou se díti pouze na tomto božském úmyslu. A pamatujme velice pevně, že rouhavé a podlidské jsou veškeré názory, jako by mohlo existovati spojení mezi lidmi různého pohlaví, které by mohlo býti bez vztahu k Bohu. Jak strašně se hřeší proti tomuto základnímu určení vloženému do lidstva! Všecky záminky o manželství na zkoušku, o přátelství přechodném, o zdravotních důvodech jsou jen strašnou a nepřirozenou maskou pokleslé tělesnosti, ale nikdy omluvou od hlubokého porušení tohoto velikého semene lidského života. Pamatujme, opakují, že jakýkoliv styk mezi dvěma lidmi může býti pouze na tomto božském podkladě. A jaké jest určení manželství?

Již z podobnosti s Bohem poznáváme jasně, že jest pouze k tomu, aby bylo projevem lásky

a dárcem života. To jest jeho dvojí božský účel. Proto jakékoliv zneužívání lidské síly, které zamezuje stvoření nového života, úmyslné a chtěné, jest těžkým hříchem proti základům přirozeného řádu, Bohem daného. A zdůrazňuji, moji drazí přátelé, že tu stále ještě mluvíme o manželství postránce přirozené, v němž ještě nepůsobí, ale ani úkol nedává spasení v Ježíši Kristu! A všimněte si, jak vážné úkoly dává manželství již v tomto pouze lidském oboru, jak se staví proti poklesu, jaký se jeví v dnešní společnosti! A co máme říci teprve o křesťanech?

2. V Kristu: Sv. Pavel, Ef. 5. 21–23.

Pozorujeme-li pak manželskou lásku a spojení mezi vykoupenými, to jest mezi lidmi, kteří jsou spaseni životem Kristovým a jsouce milostí posvěcující plni jeho života, jsou vsazeni jím do života božího, vidíme, jak Bůh v celé důslednosti povznesl k sobě nejen jednotlivce, nýbrž i vše, v čem žije a co činí. Ani před Kristem Ježíšem není manželství něčím *pouze přirozeným*, nýbrž také jest pojato do božského života:

Především, nejdražší, vzpomeňme opět, že Kristus Pán nás spasil tím, že nám *dává svůj život* a že *nás činí svým tělem*. A právě toto spojení Krista Pána s Jeho Tělem, kterým jest církev svatá, slouží svatému apoštolu Pavlovi za podobenství pro křesťanské manželství. Jako v řádu přirozeném jsme poznali, že manželé jsou obrazem Boha, Tvůrce života, tak v Kristu, čili v řádu nadpřirozeném, v němž nyní žijeme, jsou manželé obrazem tajemného spojení Krista s jeho Tělem. Svatý Pavel shrnuje v epištole k Efeským toto podobenství ve velikou větu: „Tajemství toto jest veliké; já však to pravím s ohledem na Krista a na církev“ (5,32). A předtím dokonalým způsobem líčí poměr křesťanských manželů k sobě na podkladě tohoto podobenství, které jest – a velice to zdů-

razňuji, moji drazí – nejen podobenstvím, nýbrž velikou skutečností. Vždyť jsme poznali, že křesťané všichni, a tedy i manželé, jsou skutečně spojeni tímž životem Kristovým k sobě a tvoří v celé církvi jednu její živou část. Nemůžeme lépe vystihnouti poměr křesťanských manželů k sobě navzájem, než za vedení velikého apoštola národů na tomto místě. Sledujme jej slovo za slovem:

a) Obrazy sv. Trojice – Kristus a církev, Kristus a duše.

Jako základ k tomuto pozorování prosíme Vás, moji drazí, abyste si všimli, jak líbezně spojuje se s námi Bůh a jak nás všechny věci mohou vésti k Němu. Jestliže jsem několikrát zdůrazňoval, že nalézáme v přírodě obrazy boží nebo jeho vlastní, oč krásnější jsou a nám bližší tytéž obrazy v Kristu Pánu. Veliké spojení lidstva s Bohem, nikoliv již v podobenství, jak jsme dříve uvažovali, nýbrž ve *vtělení* jest také vysloveno v manželství: věčná láska Krista k lidstvu a věčná láska Boha k duši jednotlivé, jest stále připomínána oddanou láskou dvou manželů. A božské vlastnosti spojení Boha s duší neb s církví jsou nejdokonalejším, nejblaženějším vodítkem manželů, jak mají ve svém poměru vzájemném napodobovati tento přesvatý vztah.

Sv. Pavel praví: „Muž jest hlava ženy, jakož i Kristus jest hlava církve“ a z toho vztahu vyzvojuje řadu manželských ctností:

b) Řád poddanosti.

Nejprve praví: „Ženy buďtež poddány mužům svým jako pánu, neboť muž jest hlava ženy, jakož i Kristus jest hlava církve... Ale jako církev poddána jest Kristu, tak i ženy buďtež poddány mužům svým ve všem.“ (5, 22–24.) Hle, drahé ženy, jak tvrdé slovo praví: Ve všem býti poddány. Ale mohu, moje drahé, mluvit jinak, než co vpravdě jest du-

chem křesťanským? Či myslíte, že odpovídá duchu křesťanskému myšlenka svévole, nepodrobení se danému řádu a autoritě? Není pomoci, všechny snahy, které nenesou znak pokory, nejsou křesťanské. A proto, co už příroda sama činí tvorbou těla, činí ženy slabší a potřebující ochrany, posvěcuje křesťanství obrazem poddanosti církve Kristu. Beřte tedy, milé ženy, opravdu svatě svůj poměr k muži a poslušnost, kterou jste slíbily, považujte za vážnou povinnost svědomí.

„Jakže? Poslouchat máme ve všem, ve všem, když můj muž mne strhuje od Boha, jestliže brání v náboženských povinnostech, kazí výchovu dítěte . . .?“ Zajisté ne! Poslyšte, že svatý Pavel praví: „Jako Pánu.“ Neznamená to, že v tom nutno býti ženám poslušnými, co odpovídá vůli Kristově? A nepraví sv. Pavel, že žena má býti poddána *jako církev Kristu*? Nuže, v tom jest dostatečná odpověď, kterou jistě ochotně přijmou všechny věřící ženy, nechtějí-li ovšem tvrdě setrvati v sebelásce a pýše. Zapomínají tak, že podřizující se z lásky k Pánu Ježíši svým mužům, podřizují se přímo i božskému Spasiteli.

c) *Řád lásky.*

A aby se neobávaly ženy, nebo aby se nevypínali muži, omezuje sv. Pavel tak vpravdě křesťansky a duchu Kristově tento řád poslušnosti v dalším verši (25): „Muži, milujte své manželky, jakož i Kristus miloval církev . . .“ „Kdo miluje svou manželku, sebe sama miluje“ (28). – Nuže, nepřikazoval by Bůh svým apoštolem poslušnosti, kdyby zároveň nepřikazoval lásky! Obojí musí být, obojí se předkládá! Není-li v muži lásky, nebude ani v ženě poslušnosti. Nebude-li žena poddajnou, nebude ani v muži lásky. Hleďte, jak úplný jest příkaz Páně. A co vyžaduje tato láska? Tak milovati ženu svou, jako Kristus církev. Ach, kolik tu vznešených napomenutí, vlastností, vzorů! Ach, jak daleko jest man-

želská láska dnešních lidí od této lásky! – Jaký stupeň má tato láska muže k ženě?

Především má ženu *ctít*. „Nikdo zajisté nikdy neměl v nenávisti těla svého!“ (29.) Může muž urážeti ženu svou, která jest jeho tělem? Vždyť praví Písmo svaté jinde (Gen. 2, 24, Mat. 19, 5, Marek 10, 7): „A dva budou tělem jedním.“ Jak tomu odporuje jednání tolika křesťanských mužů, kteří se chovají ke svým ženám hrubě, tělesně, mluví o nich neuctivě. To jsou hříchy, mužové, hříchy proti obrazu Krista a církve. A kolik mužů ve svátosti pokání zapomíná tento hřích, který bývá velice častý, odvrací ženu a rmoutí děti. A kolik mužů odchází od zpovědnice a v tomto se nepolepšuje.

d) Péče.

Všimněte si, moji drazí, jak svatý Pavel prakticky upozorňuje i na další povinnost: „Kristus miloval církev a vydal sebe sama za ni“ (25) a dále: „(Muž) živí a chová je, jakož i Kristus živí a chová církev svou, poněvadž jsme údy těla jeho, z masa jeho a z kostí jeho“ (29–30). Vidíte míru své lásky? Může býti nazván křesťanským mužem ten, který nevydává sebe sama za manželku svou? V čem nevydává? V práci, ochraně, ve věrnosti! Nejsou mužové, kteří se domnívají, že mají právo všechno chtít, nic si neodepřít, nedbat zdraví a bolesti své ženy? Nejsou mužové, kteří opouštějí svou ženu, když nemají v manželství tolik prostředků pro své požitky nebo pro svou výživu, kolik by chtěli? Považte jen, jak by vypadala manželství, kdyby byla založena na takovýchto vlastnostech a zásadách! Domnívati se, že žena musí tolik si vydělat, aby muž nemusil o ni pečovat a na ni pracovat, jest nekřesťanské. A kdo vstupuje v manželství s předpokladem, že bude rodinu živiti jen na polovičku a že žena bude musiti na sebe vydělávat, nemiluje ji jako tělo své, nýbrž jako tělo druhé a jiné.

Nezasahují tyto rady apoštolovy, tak duchovní, tak vysoké, přece tak hluboko do praktických otázek denního života?

e) Posvátnost.

A konečně to nejvznešenější. Ona poslušnost, láska, péče jsou předpoklady, jsou průvodní podmínky k tomu, co jest vrcholem a cílem: *Křesťanské manželství jest svatá společnost.* Manželé křesťanští podstatně a konečně k tomu žijí, aby se vedli k životu svatému a k Bohu. Žádná věc – a tedy ani tato – nemůže míti jiného cíle a konce, než cestu a pomoc k Bohu. Ale jak důležitá jest *tato cesta!* Jestliže jsme pravili, že manželství již v přirozenosti má za účel pomoc lásky, čím větší jest tato pomoc v křesťanském manželství, kde si manželé pomáhají nejen v touhách tělesných, nýbrž *jimi* – jen když jsou v souhlase s vůlí boží – i v touhách věčných. Zdaž nevíte, že Váš manželský poměr, který povstal ze svátosti, jest vpravdě *posvěcující!*

Ano, posvěcující duši. Ale ovšem jest tu nutno vložiti další slovo sv. Pavla: „Kristus miloval církev . . . , aby ji posvětil, aby sám sobě představil církev jako slavnou, jako takovou, která by neměla poskvrny . . . , nýbrž aby byla svatá a bezúhonná“ (27).

To musí býti po péči o tělo nejvznešenější péčí muže a ženy, aby se navzájem posvěcovali.

A jest to příznačné, že sv. Pavel dává tento úkol především muži. Ale ovšem, muž jest hlavou ženy, jako Kristus hlavou církve a proto muž jest odpověden za svatost manželské lásky a spojení! Muži křesťanští, vštipte si do srdce tuto vznešenou povinnost a nesnižujte své ženy – podle sv. Pavla své vlastní tělo – pod úroveň křesťanské svátosti na úroveň pohanské tělesnosti! Vy sami víte, že tím dražší jest Vám Vaše manželka, čím jest bezúhonnější. Tedy sami ji takovou zachovávejte!

3. *Manželství jest posvěcením lidské lásky.*

Láska Kristova k chudým, nemocným, nepřátelům, ke všem, nezná rozdílu pohlaví, to jest láska všekřesťanská. – Jiná láska, která vzniká ze semene božího mezi dvěma lidmi a touží po spojení jest jen *tehdy* božskou, jestliže jest výronem ze svátosti. Křesťanská láska manželská jest celá a veskrze svátostná. Anebo není žádná. Není pravého manželství mezi křesťany bez svátosti, tedy není ani dovolené manželské lásky. Vezměte tato slova v celém dosahu, abyste poznali velikost manželského spojení v řádu Kristově. Jako jinde svátostí proměňují lidské skutky v činy, které mají před Bohem cenu věčnou, jako svátost pokání proměňuje duši bez milosti v člověka spojeného s Božstvím, jako slovo Kristovo při mši sv. proměňuje hmotný pokrm a nápoj v Kristovo Boholidství, tak proměňuje svátost manželství lidské spojení dvou lidí ve spojení nadpřirozené: Skutky manželské, snášení se, vzájemné oběti, péče a výživa a vše, co z něho vyplývá a s ním souvisí, *jest vnitřně proměněno v hodnoty svátostné a věčné.*

Z á v ě r

Nuže, moji drazí, považujme za jeden z hlavních problémů dnešní doby, jak vštípití snoubencům tento veliký pojem a přesvědčení o manželství. Jestliže jasnost tohoto pojetí jim vzejde, potom se již nemohou sejít muž a žena pouze v oboru pozemském, tím méně mohou se ztratiti v tělesnosti a pudu. Sejdou se a poznají jako svatí, kteří jsou si vědomi, že jejich svatost se tímto sejítím ještě zvýší a že má zploditi další světce pro Boha. Jistý spisovatel praví (Anton Heinen: „Familienpädagogik“), že hlavním a podstatným úkolem rodinné výchovy jest vnést do vědomí lidu svátostný charakter manželství. Kéž

k tomu přispěje i tato úvaha, neboť jsme jisti, že čím hlubší základy, tím pevnější budova, a čím hlubší poznání, tím pevnější přesvědčení a vůle k dobrému.
AMEN.

MODLITBA

Shlédni, prosíme, Hospodine, na křesťanské manžely a stůj milos i vě při zřízení, kterým chceš šířiti a udržovati lidské pokolení, aby ti, kteří podle vůle Tvé se spojují, Tvou pomocí byli zachováni. Skrze Krista Pána našeho. Zachovej, Pane, ve služebnících svých život duší, aby jich tělo nikdy nestrhlo do hříchu. Ty, jenž slabost lidskou znáš a jenž jsi přeješ, abychom v ní stali se Tebou silnými, dej sílu služebníkům svým, aby nesnížili velikost Svátosti manželské na úroveň hříchu. Ty, jenž znáš všechny obtíže, které potkávají tvory tvé v manželství, uděluj jim sílu z této Svátosti, aby vše snášeli, i sebe navzájem, se stálým ohledem na život věčný. Dej, aby zachovali vzájemnou věrnost, vychovali děti pro Tebe a jen poklad, Tebou jim svěřený, který mají pro Tebe vychovat, ať v nich spatřují. Posvěcuj, Pane, jejich spojení, vyrovnávej jejich rozdělení, potěšuj jejich útrapy, veď je k sobě, aby ve spojení svém viděli spojení duše své s Tebou po celou věčnost.

Shlédni, Duše svatý, jenž jsi zosobněnou láskou Otce a Syna, na všechny, kteří se podle vůle Boží v manželství spojují. Naplňuj duše jejich svatou láskou vzájemnou, která by neposkvřňovala obrazu, jakým jest manželství, věčného Boha. Učiň, ať statečně odporují duchu světa a řídí se Tebou, Duchem Světla, ve svém společném životě. Dej jim sílu, aby se nebáli pro věci pozemské přinášeti plody svého života, které jsou obrazem Tvým, ó Duchu svatý, v lůně věčného Boha. A jako Ty jsi věčnou blažeností Otce a Syna, kéž také děti jsou stálou radostí křesťanských rodičů.

Vzpomínáme také, božský Utěšiteli, oněch opuštěných žen, jimž manželství se rozpadlo bez jejich viny, jako zlo-

mený obraz Boha v lidstvu. Potěš, Duše svatý, jejich zklamání a posilni srdce jejich, aby ve službě Boží, odříkání a čistotě, našly radostně smysl svého života. Jenž žiješ s Otcem a Synem, Bůh, na věky.

A m e n.

V. DÍTĚ – DAR BOHA NEJVYŠŠÍHO

Úvod: Spojení manželů – k životu či ke smrti? – 1. Podle těla a duše jest dítě vtělenou láskou rodičů – jako v Bohu jest Duch sv. zosobněnou láskou. a) Obraz Ducha sv. v rodině. Plodnost. Námitky: sociálně zdravotní a etické. Nutno se řídit nejvyšší skutečností a vůlí, nikoliv podléhati vlastním výhodám. b) Duch sv. jest Dar Otcův (Donum Dei Altissimi). Zodpovědnost. c) Úkol výchovy. – 2. Podle ducha jest dítě dědicem ducha rodičů. a) Aby rodiče zplodili i ducha dítěte. b) Výchova pro Boha. – Závěr: Úcta k dítěti jako k obrazu Ducha sv. Bojte se o dítě, nebojte se dítěte!

Úvod

Příliš se milujeme. Milujeme sebe tak, že vše posuzujeme podle svých výhod nebo škod a nedbáme, zda vyšší povinnosti neukládají nám jinak souditi. Až příliš viditelně proniká, drazí moji, toto lidské sobectví ve veliké otázce, zda spojují se dva lidé v manželství pro život či pro smrt? „Ó ano“, odpovíte, „zajisté, že pro život“. Pro život? Říkáte pro život a již myslíte pro život *svůj*. A přece, jak by bylo šlechetné vzpomenout již, že vaše manželství směřuje do budoucnosti a má vydati ze sebe nový život. A na *ten* život myslím, ptám-li se, zda jste se sešli k životu či ke smrti. Na sobectví nemůže vyrůst pevné štěstí.

Jest to již v řádu stvořitelském, že jen z pravdy a spravedlnosti vyrůstá štěstí. Nuže, pomyslete, drazí moji: jestliže se spojují manželé v cestu životem proto, aby *jen* pro sebe žili a nemyslí na vydání plodů svého života, již tím vylučují stvořitelský smysl pravého manželství, ruší věčnou spravedlnost

a tím mohou být jisti, že ani jim spokojenost a žádaný život nevzejde. Myslíme život šťastný a dobrý.

Ale naopak! Teprve tehdy, když manželé v pravé lidské dobrotě ducha jsou již předem naplněni láskou k životu, který z nich vzejde, milují-li v sobě již onu velikou myšlenku boží, kterou vložil Bůh jako první smysl lidského manželství do nich, hledí-li na ni ve své budoucnosti, *teprve* v ní a skrze ni dojdou dokonalé lásky vzájemné a teprve tehdy dosáhnou i vlastního pevného štěstí. Kolik, drazí moji, veliké moudrosti v díle božím!

Víte již, že myslím na děti, na děti, které jsou nebem na zemi, dokud se jí nepošpiní. Chtěl jsem říci: Čím kdo více touží po štěstí svém a vylučuje myšlenku na dítě, tím více se vzdaluje od svého štěstí. Čím však více a obětavě, zapomínaje na sebe, miluje své dítě, třebaš ještě budoucí, tím teprve skrze ně dosáhne štěstí životního, po němž první marně touží bez požehnaného manželství.

1. Dítě jest vtělenou láskou rodičů, jako v životě božím jest Duch svatý zosobněnou láskou.

Jako jsme viděli v rodině stopu a obraz života Boha–Tvůrce, jako jsme poznali, že spojení dvou lidí podle vůle a posvěcení božího jest následování samého Boha v jeho lásce, vidíme i v třetím díle rodiny – *dítěti* – paprsek zasahující tuto zemi až z lůna věčnosti: Bůh zosobňuje svoji lásku k Synu v Duchu svatém. Hle, Duch svatý jest *pouto* a plod lásky Otce a Syna. Nevidíte, drazí moji, jak v rodině, jako odlesku Boha–Stvořitele poznáváme poněkud, co zdaleka jen tušíme, vnitřní život boží? Není nám náhle jasno, že jako Duch svatý jest poutem, vycházejícím z Otce a Syna (*qui ex Patre Filioque procedit*), tak i v lidské rodině jest toto pouto? Jako láska boží jest skutečnou osobou a pravým Bohem, nosi-

telem téže božské přirozenosti, že i mezi lidmi jest dítě vtělenou láskou a nositelem téže přirozenosti, která spojuje v lásce dva lidi a vtěluje se jako výsledek této lásky ve třetího člověka? Ale jest nutno uctivě a svatě pozorovati i vše, co k tomu náleží: nutno si všimnouti, jak tedy svatě musíme se dívati na toto spojení, neboť jestliže láska boží, láska nekonečného ducha se zosobňuje opět v Duchu svatém, tak i láska lidská musí se vtělovati jako čistá a bez poskvrny především láskou duší, láskou, která musí býti svou čistotou a duchovností následováním lásky boží. Běda tedy tomu, kdo myšlenku boží zkresluje zneužíváním tělesným.

Než ještě slovo k tomu, přátelé moji: Jako v Duchu svatém vychází láska a dobrota boží a posvěcuje celé lidstvo (veni Creator Spiritus), tak také láska rodičů má se státi trvalou a zachovati jejich ducha pro dobro lidstva.

a) Obraz Ducha svatého v rodině. Plodnost.

Vidíte, drazí, jaká úcta a jaká velikost tkví v tom, co nazýváme lidskou láskou! Jak ale boří věčné myšlenky boží ten, kdo tohoto obrazu Boha nenásleduje, ač užívá toho, co podle vůle boží k tomuto obrazu musí vésti! Poznáte snad, drazí moji, velikost hříchu těch, kteří vylučují napodobování života božího, kde jsou k tomu určeni a kde se k tomu sami rozhodli!

Ovšem, řeknete mi: „Uznáváme velikost úkolu manželství! Ale což nynější poměry nejsou takové, že samy dříve zrušily možnost prováděti tuto myšlenku boží, nežli my, kteří nemůžeme nyní děti uživiti a vychovati? Neomlouvá nás od plnění této povinnosti to, že my jsme pouze nástroji poměrů, které dříve zavinily nemožnost výchovy dětí?“

Ano, moji drazí, jest nutno plně uznati nesmírné, ano nepřekonatelné obtíže a nebezpečí,

která s sebou nese dnešní doba pro dítě. Jest nutno přiznati, že nemůže každý za to, že poměry mu zbraňují žítí podle vůle boží. – A přece jenom nemožno přiznati, že by tato okolnost mohla změnit to, co jest základem lidské přirozenosti, co jest nad všechny jednotlivé obtíže. Nic není nad myšlenku boží a vůli boží!

Řekněme si upřímně, nemají právě chudší vrstvy více dětí, než ti, kteří by jich mohli daleko více uživiti? Nejsou sociální poměry právě pro ty jen výmluvou, kteří jich právě necítí?

A upřímně, moji drazí: Zavinilo sociální nepříznivé, hrozné poměry něco dobrého? Snad to, že lidé zachovávali věrně přikázání boží, zákony spravedlnosti a lásky? Nebo spíše naopak? Nepovstaly tyto poměry právě ze sobectví, chamtivosti, pýchy a pomsty, čili ze hříchu? A každý dobře ví, že dobro plodí dobro a zlo – zlo. Každý ví, že nemůže strom špatný nésti ovoce dobrého ani strom dobrý ovoce špatného (podle Mat. 7, 18 a Luk. 6, 43). Jestliže tedy hřích zplodil zlé poměry, *máme tyto poměry léčiti dalším, snad hroznějším, snad do nebe volajícím hříchem?* Máme my, kteří naříkáme na dřívější vinníky dnešních poměrů, farizejsky býti ještě horšími vinníky? Jestliže hřešili sobci na životních podmínkách lidských, máme my hřešiti přímo na samém životě lidském? Zlý rádce, který neví jiné rady, než léčiti jedno zlo druhým! Oč vznešenější, oč *účinnější* jest jen to jediné: *Uzdravte kořeny a uzdraví se květy!* Uzdravte chyby, které jsou v odklonu od Boha, jděte zpět k zákonům božím a uzdraví se květy!

Skutečnost ovšem leží jako balvan na jednotlivcích, kteří plným právem naříkají, že vlastní vinou nezasloužili si následků těchto poměrů. Avšak podívejme se, přátelé drazí, do svého svědomí, a to upřímně: Nemá každý ve svém minulém životě něco, že by měl kajícně a pokorně přijímat veškery obtíže života a nenaříkat, že jich nezavinil? Proč říkáme tak

snadno, že nemáme nic na svědomí, že jsme nikomu neublížili a pod.? Jako snadno se vyzouváme z povinností, tak snadno se chceme zbaviti obtížností. Ale nejde to, bratři moji drazí, neboť Bůh ve svém milosrdenství nedbá našich výmluv, které nám diktuje do sebe zamilované svědomí, že nemáme hříchů, nýbrž očišťuje nás právě těmi různými poměry našeho života.

A proto nemáme práva se vyhýbat hříchem těmto důsledkům a hromaditi ještě do vlastního života nové hříchy.

A nad to ještě: Každý nový hřích proti obrazu Božímu v člověku a v rodině zaviňuje rozmnožení zla v lidstvu a kdo potom jest vinen na horšících se poměrech? Každý, kdo páše nový hřích. Jaká to odpovědnost, jestliže někdo ničí následování Boha nejen v sobě, nýbrž zároveň i v celé společnosti!

b) Duch svatý jest dar Otcův – dítě jest dar boží.

Starodávný hymnus k Duchu svatému nazývá Jej: Altissimi Donum Dei – Dar Nejvyššího Boha. Shledáváme-li tak veliké podobnosti mezi životem Boha a životem rodiny, ani zde nesmíme zapomenouti, že dítě jest *darem*. Není darem takovým, že bychom s ním mohli dělati, cokoliv se nám zachce, nýbrž darem svěřeným, z něhož manželé vydají počet. A to jest další, nesmírně důležitá povinnost rodičů, která tak snadno upadá v zapomenutí: *odpovědnost!*

Jako Duch svatý jest darem božím lidstvu, darem, který dává lidstvu život, zjednává spásu, posvěcuje duše, činí je šťastnými a blaženými, tak jest dítě zárodkem nového lidstva, které má zase šířiti a zvyšovati dobro a krásu.

A tu nastupuje odpovědnost rodičů, aby z daru dítěte, který jim Bůh svěřil, *udělali* vpravdě dar, jímž by učinili budoucí generace šťastnějšími a lepšími. Než na to se zapomíná!

Kolik matek vidí ve svém dítěti pouhou loutku pro *své* potěšení, jen tak ji strojí a vychovávají, aby *jim* sloužila k zábavě, k chlubení, jako výstavní hračka, na níž ukazují svůj vkus, své bohatství, dávají si ji obdivovat, jako nový zázrak. Ale dále jejich láska nejde!

Kolik matek a otců se bojí přísně potrestat své dítě, aby mu odvykli znetvořující vlastnosti, protože chtějí, aby dítě na nich viselo, jedná se jim o jeho lásku k nim a nikoliv o jejich lásku k němu, protože jinak by raději zapřeli sebe a dítě i přísně vychovávali, jen aby mu prospěli.

Kolik matek považuje dítě za svůj výlučný majetek, takže když Bůh je chce požádat pro sebe, třeba v květu mládí a čistoty, zápasí tvrdě a rouhavě s Tvůrcem, místo, aby uměly říci pokorně: „Vracím Ti, Pane, co Tvého jest. Dal jsi mi je k radosti a já Ti je vracím s pokorou.“

Kolik matek a otců nedbá hlasu božího a nutí dítě, aby se stalo tím, čím oni chtějí, dbajíce pouze svých chutí a přání, neptajíce se, k čemu je Bůh od věčnosti určil. Jako Ducha svatého vysílá Bůh k velikým úkolům spásy, tak i dítě, jako jeho obraz jest vysláno k určitému úkolu do lidstva, a kdo má právo určovati poslání tvorovo, ne-li jedině Stvořitel?

A proto veliká jest odpovědnost rodičů: špatný příklad, mrzutosti, hádky, necudné obrazy, neopatrné řeči, špatné knihy a časopisy, které vedete, máte, přinášíte – to vše zapadne zdánlivě beze stopy do duše dítěte a Vy byste byli nešťastni, hluboce nešťastni, kdybyste věděli, že jedno Vaše slovo, jistý obraz nebo kniha zapadly do duše dítěte a přinesly v nebezpečném okamžiku slabosti hrozné plody. Uzkostí se máte chvěti, drazí rodičové, o každý stín a obraz, který padne na čistou duši Vašeho dítěte. Za kolik zločinů by měli pykati nejen zločinci sami, nýbrž s nimi, a snad před nimi jejich rodiče! – Ale k tomu také jasný, krásný, výmluvný a povzbu-

zující obrázek: Kolik světců, zářících jako nesmírně krásné ideály lidstvu děkují v nebesích za svou svatozáři svatým, neznámým otcům a matkám svým! Pro kolik matek jest svatořečení synovo vlastní slávou. Snad pro všechny krom několika výjimek.

A nyní k tomu pohled na sebe, přátelé drazí:

Co jste udělali nebo děláte Vy ze svých dětí? Jaké vlivy, jaké obrazy, noviny, slova znetvořují obraz Ducha svatého ve Vašich miláčcích?

c) Úkol výchovy.

A to není ani zdaleka všecko. Což stačí pouze chránit před zlem?

Hned vedle veliké povinnosti zploditi obraz Ducha svatého ze svého spojení stojí úkol *tento obraz vytvořiti*. Rodičové, tvoříte v dětech obraz Boha! Ach, což to jest velikého! Ale kolik rodičů na to pamatuje?

Nestačí v době tolika nebezpečí chrániti pouze dítě, aby se nedopouštělo větších poklesků, napomínati je všeobecně k dobrému, jest nutno daleko *úsilovněji* a s přesným cílem vyzbrojovati je pro boj o Boha, než kdykoliv dříve.

Vždyť dříve pomáhalo prostředí do určité míry prosycené ještě září křesťanské ctnosti, takže dítě vyrůstalo v něm jako květina v záplavě slunce a dobré půdy.

Ale dnes nutno věnovati *každému dítěti zvláštní péči*, vychovávat v něm soustavně obraz Boha, to znamená, proti zvláštním nebezpečím pěstovati v něm i zvláštní ochranu ctnosti.

2. Dítě jest dědicem ducha rodičů.

Tato výchova však nemůže vyhlížeti tak, jak v onom smutném příkladě, který se tak často uvádí, v němž otec, který napomíná dítě k pravdomluv-

nosti před návštěvou příbuzné, o níž mluvil dříve pohrdlivě a nyní se rozplýval laskavostí, musel slyšet od dítěte: „Ale, tatínku, vždyť ty lžeš také!“

Nesmíme propadnouti omylu, že možno vychovávatí pouhými slovy: nevychovává slovo, nýbrž sdílení ducha.

a) Aby rodiče plodili i ducha dítěte.

Více než slovo mluví celý duch čili osobnost rodičů: je-li jejich smýšlení prosyceno sobectvím, neupřímností, zlobou, lakotou neb pýchou – kdyby předčítali dítěti nejlepší pojednání o ctnostech, kdyby mu kázali nejkrásnějšími slovy, ano – dejte pozor: i kdyby se střežili před ním a neukázali mu svých chyb, jest to marné – čeho nemají, toho nedají. Co nejsou, to nezplodí.

Kéž by se v nás probudilo jasné přesvědčení, pevné a neochvějné: kdo chce způsobiti dobré v druhém, musí sám býti dobrý. Snad vzbudíme jednotlivým úkonem dobrou myšlenku, ale to, co jest výchova, jest něco trvalého a dlouhého, neboť neplodí pouze okamžitý dojem, nýbrž má utvářeti celý život. Proto prvním krokem a nejjistějším základem výchovy dítěte jest výchova sebe.

Neboť výchova, draží moji, není ničím jiným, než plodem vlastního ducha. Rodiče dávají dítěti nejen tělo, nýbrž také ducha. A tuto velikou jednotu nemůže nic porušiti. Aspoň ne se strany rodičů. Může se sice státi, že jiné vlivy dítě pokazí nebo i učiní lepším, než byli rodiče, ale to jsou výjimky, takové výjimky, že na př. i církevní zákon vyžaduje, aby ti, kteří chtějí býti kněžími, prokázali, že vyšli z rodin křesťanských a mravných. Chcete, přátelé moji, míti dobré a ctnostné děti? Hle, to, co chcete v nich vypěstovati, začněte nejdříve sami!

A k tomu ovšem patří i veliká povinnost výchovy nejen *mravní*, o níž jsme dosud mluvili, nýbrž

i povinnost výchovy *praktické* k životnímu povolání. Základy této výchovy koření v *povaze dítěte*. Povahu nutno tvořit. Přejímá sice dítě jisté předpoklady tělesné i duševní od svých rodičů, ale přece teprve výchova může uvést jak zděděné vlastnosti, tak i to, co dítě vidí, čemu se učí, co na ně působí – v soulad. A tento soulad vyvolati jest právě úkolem výchovy. Mnohé matky říkají: „Co bych nyní dítě již trápila? Ježto nerozumí, co jest dobré a co jest špatné, proto za to nemůže. Až tomu bude rozumět, potom mu to nedovolím.“ To sice jest jen do jisté míry pravda, ale tázal bych se takové matky: „Ty nechceš vkládati do dítěte, třebaš tomu ještě nerozumělo, dobré pohnutky a přece to, co jest zlé, na př. zlost, lenost, lhaní – to vše tam trpíš? Proč tedy smí míti špatné vlastnosti na dítě vliv a dobré nikoliv?“

Krom toho považte, že všechno, co dítě vidí a slyší, různá hnutí, která je ovládnou, vtiskují do jeho přirozenosti své stopy, a čím které dojmy na dítě častěji a hlouběji působí, tím se v něm více upevňují, takže není potom divu, když matka opravdu chce v pozdějších letech odnaučiti dítě různým nectností, má již značnou práci a často do jisté míry marnou, protože dítě, i když rozumí co jest zlé a co jest dobré, zlým návykem se již tak upevnilo v jednom směru, že už se neumí přemoci. Trpěním takových zlých náklonností vyrůstá v dítěti silná vášeň, které potom často ani přemoci nemůže.

Když později dítě doroste a rozhodne se pro některé povolání, divíme se, že není tak zdatné, jak bychom chtěli. A právě dnes, v době nezaměstnanosti, denně takřka můžeme viděti, jak jsou lidé povahově nespolehliví, nevytrvalí, náladoví, nemají smysl pro sebezápor a povinnost. A jsou to většinou mladí lidé.

Odkud to?

Snad rodiče, snad i jiné vlivy, které právě neměly býti, trpěly jim nepřesnost a nesevědomitost,

pod dojmem moderních plytkých hesel, povolovaly jim svobodu, a vášně v různých podobách se v nich jak zakořenila, že už nemohou *býti jinými*. Hle, také jedna příčina nezaměstnanosti a bídy! A kdo nese její vinu?

b) Pro Boha.

Myslím, moji drazí, když tak sledujete vývoj těchto pravd, že musíte pocítiti mnohostrannou odpovědnost, jakou máte za dítě. Snad máte i pocit obavy, že jest tolik požadavků nynější výchovy, že vždycky Vám může nějaký uniknouti. A přece jen jednoho jest potřebí: *Sjednoťte svou výchovu v jeden cíl.*

Kdybyste se rozhlíželi, k jakým účelům máte dítě vést, před kterým nebezpečím je varovat, jakých cest k tomu používat, zhrozili byste se, kolik jich jest i kolik jich ještě nepostřehnete. Když si však postavíte za cíl, k němuž chcete jíti, i za cestu, po níž chcete dítě vésti, i za prostředky, které Vám k tomu mají pomáhati – *Boha*, pak se Vám Váš pohled na výchovu i na odpovědnost náhle zjednoduší. Uvidíte najednou, že jasné vědomí: Bůh mi dal dítě, abych je přivedl k Němu do života věčného – dá Vám odpověď v každé pochybnosti.

Na př. budete váhati, k jakému povolání máte dítě určit. Snad na Vás bude působit skvělá vyhlídka na něčí možnou přímluvu, snad Vaše touha, aby dítě bylo bohaté nebo slavné, snad slabost pro jeho nepoddajnou povahu, snad soucit, aby se nemuselo namáhat . . . a v těchto pochybnostech jako jasné světlo se Vám musí vynořiti otázka: „*Co mu prospěje pro věčnost?*“ A tato jediná a nejvyšší otázka Vám musí rozluštit Vaše pochybnosti a podle ní se musíte pevně rozhodnout.

A totéž platí o mnohých jiných pochybnostech: „Mám dítě trestat, mám mu odpustit, mohu mu dovolit tuto společnost, onen výlet, četbu . . . ve

všem, ve všem musí býti vedoucím heslem: „Nepřekáží to dítěti na cestě k Bohu? Prospívá mu to pro Boha?“

A býti pevným v jednání podle této otázky znamená dokonalost věřících rodičů, kteří nepodléhají náladě, citovosti, sobectví, nýbrž *nade vše vychovávají dítě pro Toho, který jim je pro sebe svěřil – pro Boha.*

Z á v ě r

Jest to tak smutné, že čím více se horuje pro blaho dítěte a vyvolávají se hesla: „Vše pro dítě,“ tím častěji se hřeší proti počátkům dětského života, tím hruběji se kazí život v zárodku a tím více se uspokojuje výchova nepravdivými, slabošskými důvody. Jasně poznání veliké odpovědnosti za dítě způsobí jistě v srdcích křesťanských rodičů obrat: Nebudou se báti dítěte, jak to činí moderní doba, nýbrž budou se báti *o dítě*. O dítě, aby jim neušlo to, které jim Bůh od věčnosti určil. O dítě, aby je neztratili pro jeho jediný a nejvyšší cíl.

Jest nutno vroucně prositi Ducha svatého, aby v rodičích křesťanských vzbuzoval živou touhu a pevnou vůli pěstovati v dětech jeho obraz, aby vpravdě nevtiskl se do nich duch světa, aby neplížil se do nich duch zlý, nýbrž aby je vychovával, osvěcoval a sílil On – Duch svatý.

AMEN.

MODLITBA

K Tobě voláme, Duchu Stvořiteli, Duchu Posvětiteli, Duchu Zachovateli, zkormoučení pohledem na zmirající víru a nevinnost dnešního dětství! O Bože, kdo kdy vyléčí škody, které se zarývají již do dětských duší, plynoucí z nenávisti k věčnému Dobru, kdo narovná stromky zakřivené, kdo vyhojí otrávené rány? Není naděje lidské. Zbývá jen důvěra v Tvou Všemohoucnost!

*Lava quod est sordidum,
riga quod est aridum,
sana quod est saucium.*

*Poskvrněné račiž smýt,
vysušené zavlažit,
raněné rač vyhojit.*

*Flecte quod est rigidum,
fove quod est frigidum,
rege quod est devium.*

*Pohni tím, co ztrnulé,
ohřej, co jest studené,
srovnej vše, co zbloudilo.*

Proto se vši důvěrou voláme k Tobě, Duše svatý, abys napravil svůj obraz v duších dětí. Buď Ty, Lásko věčná, semenem života božího v jejich duších a nedopusť, aby bylo z nich vyrváno! Budiž, Ohni věčný, jejich čistotou a nedopusť, aby byla poskvrněna. Dej jim, Světlo pravé, do duší touhu po dobrém a nenávisť ke zlému! Dej, ať duše jejich žízni po Bohu, kterého jim nedávají a jehož jim berou, více – než po smyslnosti a nevěře, kterou jim nabízejí!

Budiž, věčný soudce, hrůzou a výčitkou neúprosnou, budiž pomstou a postrachem nezapuditelným ve svědomí těch, kteří kazí nevěrou a nemravností duše dětí. Dej, aby ke své vlastní spáse cítili ve dne v noci na svém hrdle „mlýnský kámen“, který Spasitel přisoudil těm, kteří pohorší jedno z maličkých těchto!

Všemohoucí a dobrotivý Bože, díky Tobě vzdáváme za nesčetná dobrodíní, která jsi nám našimi rodiči dobrotivě prokázal. Zachovej nad nimi milosrdenství své; ochraňuj je ramenem moci své; vysvobod je ode všeho zlého; popřej jim úplného zdraví duše a těla a dlouhého života; požehnej jim a jejich majetku a dej jim, aby Ti ustavičně sloužili a došli věčného blahoslavenství.

A m e n.

VI. Z POUPAT DO KVĚTŮ. – O KRÁSNOU MLÁDEŽ

**Úvod: Rozbitý život. Hledání Ježíše. - 1. K du-
chu. a) Umění vidět. Dáti mládeži skutečný
ideál. b) Umění chtít. Od těla k duchu. Dáti
mládeži sílu k ideálu, t. j. *charakter*. - 2. Jak
začítí? a) Mladí: živý Kristus do života.
b) Staří: rodina, škola, útulky, besídky, čet-
ba, organizace a pod. - Závěr: staří i mladí
k záchraně mládeže.**

Úvod

Salesiánská kongregace, která jest dnes, díky Bohu, jedním z největších řádů světa, stavěla před válkou v Nazaretě pro své členy krásný chrám. Při vypuknutí války musili odejít ti, kteří nepatřili do tamnější země, do své vlasti. Novostavbu nechali jejímu osudu rozdělanou. Když se opět vrátili do Palestiny, našli na místě nedokončené stavby pouze zříceninu. Smutně zkoumali, co by se dalo dělati se zbylým stavivem. A tu našli v troskách neporušenou sošku Božského dítěte. Jistě jim tento nález dodal chuti, že se dali znovu do stavby a chrám šťastně dokončili. (Tih. Toth.: Kristus a mládež, Praha 1934.)

Nebylo za války mnoho takových přelomů, že člověk, který je prožil, může se cítiti o 50 let starším? A což ta mládež, jak ta vyšla z války rozvrácená! Dnes lidstvo neví, čím má býti: má být chrámem? či biografem? Lidé, kteří ve svém mládí buď byli ve válce nebo vyrůstali v ovzduší válečném, žijí dnes tak nejistě, nepevně a bez cíle, že jsou to ve většině trosky, z nichž by snad mohlo něco být . . . ale ví oni sami, co z nich má být? Dnešní člověk potácí se v roztráštěnosti, jest hříčkou denních náhod a nálad. Obličej mrzutý, zlostný a svárlivý, bezvýrazný, malovaný a plný těkavého smíchu.

A přece! V té spouště nevyzrálých životních názorů náhle se zaleskne zjev prosté čistoty, zbožnosti, ideální obětavosti. Mladí lidé, jakoby ze země vyrostli, z rodin nevěreckých a rozvrácených vystupují . . . jakoby náhle v ssutinách zazářila soška, obraz malého Ježíše!

To jest naděje!

Naděje, že v rozvalinách organismu jest ještě život. Oh, nikoliv ten život svalů, sportu, úzkostlivě pěstěného zdraví tělesného, nikoliv tento život – že tam jest ještě život *nový*, život obnovený v Kristu Ježíši. Tento život jest věčný, božský, tento život se může rozmáhat, kdežto život svalů a těla může spěti jen ke smrti . . .

1. K duchu.

Jako každý jednatelce zplozený v těle z počátku jest malý a roste a sílí, a jako člověk jest povolán k tomu, aby každým dnem svého života rostl a sílil životem nadpřirozeným, tak, aby na konci života pozemského byl zralý dokonale pro život věčný – tak i lidstvo jako jeden celek má sílit a mohutnět, aby na konci své pozemské pouti stálo na vrcholu budoucí dokonalosti v Bohu a vyplnilo jeho odvěký plán.

Tento vzrůst děje se v *mládeži*. Jinde nikoliv? Zajisté, že i dítě i žena a muž a stařec stále mají růst. Ale řekněte, drazí moji, zdaž dítě již jest něčím pevným? Hotovým? Oh, nikoli, dítě teprve nastupuje cestu, jest čisté, neporušené, ale *nemůže* za to. Jest takové, jaké je udělá okolí a jiné vlivy.

A staří, hotoví lidé? Ti zase již jsou upevněni ve svém životním postupu a obyčejně velice nehybni.

Nuže, kde se děje *vědomý vzrůst*, který sílí a mohutní, který se vydává na cesty života, aby na nich pevně setrval, ne-li v *mládeži*?

Ale ovšem myslíme tím mládež, v níž jest Ježíš! Ano, zcela pevně a výlučně pravíme: *v níž jest Ježíš*. Což můžeme zapřít, co již poznávají i pohanští národové, že evropská vzdělanost má jen tehdy smysl, je-li v ní vložen Kristus a že jest pouhou civilisací, která spíše znemravní primitivní národy, jakmile Kristus se z ní vyloučí? Či můžeme zapřít, že dnešní mládež ve své obrovské většině žije bez cíle, myslí na nejbližší den, posmívá se zásadám, mravnosti a ideálům? *Tato mládež není nadějí k životu, protože život již sám v sobě jest organický vzrůst, ale v ní není nic organického, soustavného, nýbrž jen bezplánovité využití nebo zabití okamžiku!* Tato mládež jsou ssutiny. Myslíme tedy, že nadějí jest mládež, a to jedinou nadějí nejen pro Církev, nýbrž pro *celé lidstvo* jest mládež s novým životem, s Ježíšem Kristem.

Nuže, takové mládeže jest málo. Jest to malá soška v rozvalinách velikého chrámu. A přece při pohledu na tyto rozvaliny *musíme* mluvit o záchraně mládeže. A tu pravíme:

Záchrana mládeže i lidstva jest skryta v otázce, zda se Kristus vrátí do života celé, nebo aspoň většiny mládeže!

A tu nezbývá, moji drazí přátelé, než aby mládež *věřící se stala kvasem Kristovým pro mládež ostatní.*

Máme-li se jím státi – nikoliv pouze se jím prohlašovati, jeviti, nýbrž *státi*, pak jí musíme říci zcela přesně, čeho jest k tomu třeba. A je k tomu třeba toho, co vyžaduje *podstata života Kristova* s jedné, a *nedostatky přítomné doby* s druhé strany. A to jest, zdá se mi, obojí sjednoceno přesně v těchto požadavcích:

Mládež se musí vrátit k životu z ducha, ke službě, a obojí upevnit v duchovním charakteru.

a) *Umění viděti skutečný ideál.*

Přihlédněme k té potřebě doby: kdybyste šli ulicemi Prahy před nějakým fotbalovým

zápasem, a nevěděli, že se bude odehrávat tak důležitá věc, myslili byste, že snad se Praha stěhuje za své hradby. Desetitisíce lidí táhne ke hřišti. A jede-li po silnici našimi městy a městečky, najdete v malém týž obrázek. U každého jen trochu většího místa jest vymezené hřiště pro kopanou. Když se nedávno hrály velké zápasy hockeyové, seděl kde kdo u ampionu a sledoval dychtivě průběh.

Na jiné straně potkáte po silnicích zástupy mladých lidí, táhnoucích do lesů, kde táboří celé dny a noci pod širým nebem. A v zimě, jen se uvolní od práce nebo školy trochu času, odjíždí jich celé vlaky do hor na lyžování.

Nyní myslíte, že to vše musíme odsoudit. Naprosto ne. Naopak, co v tom jest přirozeného, v čem se mládež blíží přírodě, to jistě jest krásné. A totéž platí o výcviku tělesném. — Ale víme právě, že ve velké části těchto sportů jest více smyslového vzrušování, než zdravého výcviku těla. Není třeba o tom mnoho mluvit. Jedná se nám zde o to, jak bychom si představili, že zaujmeme takového člověka, který celý svůj zájem má v kopané nebo v jiném sportu. Řekněte mi: když jste viděli tyto zástupy mladých lidí a vzpomněli jste si, že tak žije a myslí dnes nejen většina, ale skoro každý člověk, tázali jste se sami sebe: „Zdali pak si někdo z těch, kteří mají plnou mysl těchto věcí, také vzpomene, že má duši, zdali pak se také někdy *modlí*?“ — Co jste cítili? Necítili jste již odpověď v této otázce? Necítili jste, že v myslích těchto lidí vládne jen a jen tělo a svět? Necítili jste přímo nemožnost, aby tito lidé při svých řečech a výrazech také mysleli na něco duchového?

Moji drazí, dobří přátelé, a nyní si k tomu přidejte: *tito všichni lidé také mají duši, která má býti spasena!* Tito všichni mají být vykoupeni! *A skoro nikdo z nich na to nevzpomene, nemyslí, tato myšlenka v nich jest mrtva.*

A tuto myšlenku máme vzkřísit!

Pamatovat na to, že mám duši, jež je vykoupena krví Kristovou, a že tedy musí žít tak, jak Ježíš Kristus žádá ve svých přikázáních, že musí mít v sobě Jeho nový život – tomu říkáme, že musíme *žít z ducha*.

Cítíš, mladý příteli, ten rozdíl již?

Hleď, ty celé zástupy, na něž jsme před chvílí vzpomněli, myslí *jen na věci tělesné*. Žijí z těla. A proti tomu stavíme velikou pravdu, že musí žít z ducha. To jsou tedy *dva zákony, dva směry*. Kde umřel duch, tam žije pouze tělo, ale žije právě jen pro tuto zemi.

Ale člověk tak žít nemůže a nesmí. Neboť tak žije pouze zvíře. Člověk musí žít z ducha, kterého tu není. Nuže, dávat mládeži ducha, znamená dáti jí nový životní ideál.

Ale nemysli, můj drahý příteli, že to je ledajaký ideál, který si někdo vybere: to není nějaká krása přírody, umění nebo láska. To, co dá mládeži *nový život, jest a musí být něco přesného, živého, skutečného*.

A nyní: který duch by stačil obnoviti a zachrániti zástupy mládeže, odumřelé každé duchovní myšlence? Ano, vysmívající se jí?

Co už tu bylo různých vznětů a ideálů! Každé chvíle se nadchne mladý člověk něčím jiným: jednou socialismem, potom nacionalismem, pak opět diktaturou a zase nějakým směrem v umění neb literatuře, a na konec se dnešní mladík a dívka dívají s pohrdáním na vše, nic jim není veliké a všecko jest jim ničím! Tedy něco *nepřekonatelného* musí je oduševnit.

A to může být jedině a pouze nový život a nový duch Ježíše Krista:

Jeho naprostý klid a sebevláda v nejvyšší rovnováze musí vzbudit úctu u každého, kdo pohrdá dnes citovým nadšením a zachovává pohrdavý klid –

pevné rozdělení toho, co patří Bohu a co patří zemi, jedině uspokojí každého pochybovače – pevný postoj Spasitelův proti mocným tohoto světa, jistota, s jakou odkrýval chytráctví farizeů, pevnost, s jakou ničil jejich léčky, důstojnost, kterou si zachoval jako chudý člověk před římským vladařem, odpuštění, které dal cizoložné ženě a hříšníci i lotru, poctivost, s jakou uhnul, když Ho chtěli udělat králem, důslednost, v níž nepovolil ze svého učení ani čárky, a konečně hrdinská smrt za nejvyšší ideu, spásu lidstva . . . ,

to vše, mladý muži, mladá ženo, ať jste jacíkoliv, ať jste nade vše povznešeni, vším zklamáni a všemu se smějete, *to vše má k Vám dvojí vztah: buďte se nad tím zamyslete a Vaše srdce nemůže zůstat tvrdým ani lhostejným vůči tomu. Pak přijmete tohoto ducha, tohoto vůdce života.*

Anebo? Anebo se stane to, co dosud, že se to vůbec nedovíte, že jste v tom úplně nevědomí, že *to přejdete.*

Pak ovšem je konec!

Nikoliv! Nikoliv! *Není konec! Zde nastává úkol věřící mládeže i věřících dospělých: Vy musíte docílit,*

*aby se to dověděli,
aby si toho všimli,
aby je to zapálilo,
aby tohoto ducha přijali.*

Oni neumějí vidět! Vidí jen očima těla! Vy, mladí i staří katolíci, musíte naučit dnešní lidi *vidět ducha.* Toho ducha, o němž jsme pravili.

b) Umění chtít.

V tom tedy jest jádro katolického úkolu k záchraně mládeže. Ale nemysleme, že jakmile získáme pozornost mladého člověka, aby *viděl* a poznával svůj životní úkol, že tím již také toho ducha přijme! Mladý člověk dnes žije jen polovicí své bytosti, a to

polovicí nižší. Žije, jak jsme řekli, tělem. Ježto duch v něm takřka odumřel, nemá hned síly, aby přemohl celý jeho dosavadní tělesný život.

Což neupevňuje v něm tělesný život všecko? Hleďte, jdete po ulici a vše co vidíte, směřuje ke vzbuzení tělesného a ubití duševního života: dráždivé obrazy, fotografie, reklamy, výklady obchodů s potravinami a pamlsky, plakáty divadel, obchody se šatstvem, řeči lidí i jejich oděv a Pán Bůh ví sám, co vše jest chytře vymyšleno, aby se vzbuzovaly tělesné city. A na venkově? Tam, kde by byla jen příroda a kde by nebylo těchto léček těla, mají tam lidé pro krásu přírody smysl? Peníze, peníze, úroda, sklizeň, soudy, hádky – to zase naplňuje krom jiných věcí celé srdce venkovských lidí. Nejsou to opět jen tělesné věci?

Když jsi někdy, mladý muži, ryl půdu, vyschlou, tvrdou jako kámen, ty víš, jak to šlo těžko, jak to skoro nešlo. A když se zatvrdí lidský život jen a jen ve věcech smyslných, oh, to jest těžko zvlažit tuto půdu, aby změkla! „Duše moje jest jako země bez vody před Tebou“ (Žalm 142, 6). A když si tělo navyklo na různé hříchy, zábavy, pohodlí, pokrmy, tak těžko přijímá od duše nějaké vymezení a tak těžko duše chápe věci věčné.

A proto jest nutno, abychom svlažovali tento tvrdý úhor odumřelých srdcí nesmírně trpělivě. Nedomnívejme se, že nějakou přednáškou, schůzí, ohnivým proslovem nebo manifestem obrátíme člověka od těla k duchu! Snad vzbudíme nadšení, snad vzbudíme zájem. I to již by byla dobrá věc. *Ale osudnou chybou jest, že se mnozí domnívají, jako by toto vzplanutí zájmu znamenalo býti katolíkem.* Snadno lze získati lidi pro vzdor, nenávisť, pozemské požadavky, jako to dělají všichni nepřátelé boží. A mají je hned celé. –

Ale získati člověka pro život z ducha, t. j. k Bohu a pro Boha, jest *obrat a přerod celé osob-*

nosti. Nový život a nový duch, nové srdce musí se zroditi v člověku. To není práce nějaké řeči, neb přednášky, neb podniku.

To je práce dlouhá, drobná, trpělivá a skrytá.

Neviděl jsi, mladý příteli, jak působil na tvrdou zemi, vyschlou a rozpukanou, prudký liják a průtrž mračen? Ty to víš, že ano. Voda stekla do struh, snad málo změkkl povrch, ale úrodě to nepomohlo, neboť jádro země blízko pod povrchem nebylo vodou dotčeno.

Nepodobá se někdy velký podnik, velký projev, přímo takové průtrži mračen svým přívalem slov? A zajisté i liják i projev jsou velké věci! Vy víte, čeho jest zapotřebí: dlouhého, mírného, trvalého deště, který nesteče, kde se ani kapka neztratí, třebaš je maličká a nepatrná . . .

Nuže, není pomoci: máme-li odvrátit mládež od těla k duchu, od pouhé země také k Bohu, máme-li ji oživit, aby žila tělem i duchem, nezbyvá, než trpělivá, dlouhá a trvalá *přeměňující práce.*

Varuji Vás, všichni horliví katolíci, varuji Vás, abyste nehledali rychlejší cesty, abyste netoužili po rychlém účinku! Obroda a život musí přijíti zevnitř, pomalým měknutím, nikoliv z venku, neboť by se dotkla jen povrchu. Co jest křesťanské, jest v jádře člověka, v nejvnitřnějším srdci – co jest na povrchu, není katolické. Katolické jest buď uvnitř srdce nebo toho vůbec není.

Není tedy jiné rady a nehledejte jiné! A nevěřte ani svodům i dobře míněným, které by chtěly zachraňovat cokoliv pro Boha způsobem jiným, než *nejdříve drobnou a trvalou prací na obrodě srdcí!*

Ovšem, že jest potřebí potom také, ale jen občas, velkého projevu a podniku k přehledu sil a výsledků. – Ale jen občas, a před nimi a při nich a po nich musí býti stálá trvalá činnost.

Víte, kdo ji má dělat?

Zase: nikoliv nával několika lidí jako prudký příval. *Každý věřící musí být kapkou nebo pramenkem, který svlažuje, každý z Vás.*

A co má dělati každý?

Shrňme jednotlivé pokyny na konci. Nyní však chceme říci, že každý má pěstovati v mládeži *silu*, aby mohla přemoci tělo a svět. Nikoliv, aby vzplanula, nýbrž aby přijala ducha Kristova navždy, aby se v něm upevnila, čili aby nabyla Kristova *charakteru*.

Nechceme tedy jen mládež přesvědčiti, nýbrž pohnout – nikoliv jen poučit, nýbrž přivést k životu, podle Krista Pána.

To je *naš úmysl, touha, snaha, aby mládež byla krásná*, neboť není krásy leč ta, která jest odleskem Boha.

Jak krásný vzor zdravého křesťana tělem i duchem, jest nedávno zemřelý kandidát inženýrství Petr Jiří Frassati: zdravý, silný jako atlet, krásného zevnějšku, veselý a upřímný, turista, automobilista, alpinista – se srdcem svatě zbožným, který slézal Alpy jako zkušený horal a právě tak slézal často a často vysoké čínžovní domy, kde do podkrovních světniček přinášel balíky potravin. Byl vůdcem mládeže ve sportu, překonával ve zdvihání břemen kde koho, ale právě tak jako syn bohatého senátora zdvihal při stěhování chudých lidí sám těžké kusy nábytku, nosil bedny a pytle. A to vše dohromady s takovou samozřejmostí, že jedině soulad těla a ducha, milosti a přirozenosti, vysvětlují tuto krásu duše. *Soulad* ducha i těla, ducha podle milosti a těla podle přirozenosti jsou krásou mládeže. Takovou mládež chceme.

2. *Jak začít?*

Myslím, drazí přátelé, že jsem jasně řekl náš cíl: mládež se zachrání pouze *návratem k duchu* od pouhého těla a *to k duchu Ježíše Krista* – a potom

upevněním v tomto duchu, čili *Kristovým charakterem*.

Nechceme se spokojiti přechodným účinkem nějakého velkého počínu, protože charakter znamená trvalý život. A k trvalému životu přivedeme člověka jen trvalou činností.

Kéž by zmizel z našeho prostředí bludný duch a domněnka, že musíme konati jen veliké věci. Veliké věci v očích lidských jsou tak malé často v účinku a v očích božích. Jest to většinou služba vlastní pýše. Malé věci jsou pokorné – a již tím jsou veliké před Bohem, protože jsou přemožením sebe sama, a proto nevzbuzují žárlivosti ani vzdoru na druhé straně. Malé věci trvalé právě touto vytrvalostí stávají se velkorysími. Malé věci může konati každý, a proto jest jich možno konati mnoho, a tím opět se stávají dohromady velkými. A nade všecko jsou proto veliké, že jako drobný déšť *skutečně* přeměňují lidská srdce.

Nuže, moji drazí, jak začítí se záchranou pro ducha a charakter u mládeže? A sice u veškeré mládeže?

Vzpomeňme si opět na onu sošku Jezulátka, nalezenou v rozvalinách chrámu: tímto obrazem Ježíšovým jest katolická věřící mládež. *T a m u s í* začítí *pracovati na obrodě ostatních*.

a) Mladí: Živý Kristus do života.

Katolická mládež musí však býti nejprve sama v pravdě *plna ducha Kristova*. Bude-li se katolická mládež lišiti od jiné mládeže jenom vyznáním a spolkovým odznakem nebo docházkou do kostela, bude-li však míti místo Kristovy pravdivosti také taktiky neupřímné, místo lásky a odpuštění pomstu a touhu po odvětě, místo práce jenom nabubřelé slavnosti, místo naprosté čistoty mravní také pohanskou smyslnost, pak to není mládež katolická, i kdyby se tak jmenovala, nýbrž jest to mládež pohanská, o to horší, že se kryje jménem nejsvětějším.

Katolická mládež, vroucně zbožná, naprosto čistá a poctivá, upřímná a radostná, – jediné bude kvasem, onou soškou Ježíšovou v ssutinách.

Nuže, mladí, drazí přátelé, co tomu říkáte? Chcete býti v pravdě nosiči Světla a Života, či jen nosiči slov?

Netoužíte býti plnými nového života, nového ducha, abyste byli obnoviteli rozvalin mládeže naší?

Nuže, musíme míti *Kristova ducha a Kristův charakter.*

Co jest to duch? Co jest Kristův duch? – Vzpomeňte, řekl jsem Vám to jako základ těchto řečí v prvém a druhém kázání. Tam máte vyslovena Kristova ducha!

Co je to charakter Kristův? – Nic jiného, než býti *pevným* v onom duchu Kristově, žíti pevně v jeho milosti a žíti pevně podle jeho evangelia. Obojí, milosti i slov evangelia, se Vám dostává při každé mši svaté v neděli: přijímáte Tělo Kristovo i slyšíte různé části evangelia plné naučení o duchu Kristově. „*Čiňte, co pravím, a budete žítí!*“ (Gen. 42, 18.)

A jak sami budete žítí, to vnášejte do srdcí svých přátel a přítelkyň. Buďte ohněm hořícím, který sám nezhasíná a jiné osvěcuje, zahřívá a zapaluje!

b) Staří.

To byl úkol mládeže. Ale nezapomeňme, že všechna mládež jest budoucnost. Všem na ní musí záležeti. A proto chci Vám předložit něco, co má býti drobným a vydatným deštěm:

Představte si, moji drazí, kolik dětí běhá v čas mimoškolní po ulicích a návsích a kolik tu pochytí špatného. Víte sami, že duch školy není křesťanský a že spíše v ní děti víru ztratí. Víte, že učňové jsou vydáni na pospas nejhorším znemravňujícím vlivům. Kdo se stará o jejich mravnost? Víte, jaká četba, jaké obrázky se rozlévají ve státičkách po naší

zemi a jak dychtivě je hltají mladí lidé. Přátelé moji, nečekejte, že se škola do rána změní, když vydáme nějaký projev. Nečekejte, že se časopisy polepší a budou křesťanské, když budeme veřejně protestovat. Počítejte: Vydáme-li protest, snad se změní nějaké vnější jednání, snad se odstraní pohoršlivý obraz a pod. Ale zachránili jsme tím jedinou duši dítěte? Voláme-li po křesťanských školách, dejme tomu, že jich jednou dosáhneme. Ale kdo vykonal více: kdo vydal nebo podepsal protest, či kdo pomohl otevřítí tiše a bezhlučně jednu třídu katolické školy? Snad četlo protest mnoho tisíc lidí, ale v kolika duších dětských byl tím zapálen a upevněn oheň lásky ke Kristu Pánu? Zajisté více v jedné třídě, třebaš měla jen třicet, čtyřicet dětí.

Co tím chci říci?

Chci Vám zvolati do srdcí: Nespoléhejte pouze na projevy a resoluce! Jsou dobré a musí býti, ale jsou méně, než skutek. Buďte každý kapkou vydatného deště: konejte pro záchranu mládeže drobné, ale dobré práce! Na př.:

Upozorňujte v *rodinách* na sdružení katolické mládeže, na výchovné a náboženské přednášky, aby rodiče své dospívající děti na ně posílali.

Posílejte své děti do *katolických škol*, pomáhejte je zakládat. Jak jest krásné, když bezdětná rodina platí ten malý měsíční poplatek za cizí chudé dítě, aby mohlo chodit do školy katolické!

Važte si *náboženských besídek*, kde dítě dostává životné doplnění svaté nauky ze školy, pobaví se slušně a dostane se mu i mnoha povzbuzení ke zbožnému životu, přípravy na sv. svátosti, prohloubení víry v denním životě, neboť ve škole vidí dítě v náboženství obyčejně jen vyučovací předmět, ale v besídce se uvádí zbožnost do života. A kdo z Vás má schopnosti a milost, aby pomáhal náboženskou besídku vésti, ať neváhá se chopiti tohoto apoštolského díla!

Právě takovou důležitou věcí jsou *útulky* pro dospívající mládež. Jest po práci, asi tak 5 hodin

odpoledne, a mladý dělník neb dívka, která pracuje ve městě, kde nemá rodiny, nemá kam jít až do večera, neboť bytné dost nerady vidí, chodí-li jejich nocležníci dříve domů. Služebná děvčata, prodavačky, úřednice – kde mají hledati sobě rovnou společnost ve volných chvílích?

Stavovské útulny a místnosti poskytují krásnou příležitost k seznámení, k zábavě i povzbuzení. Bývá obyčejně největší obtíž v otázce místnosti. Nuže, kde máte možnost pomoci k otevření takového útulku, hlavně pro učedníky, neztraťte této příležitosti a poraďte se s Ústředím katolické mládeže, jak byste tuto věc provedli.

Jak veliký vliv má na tvorbu ducha *četba!* Především buďte opatrní na všechny moderní časopisy, zábavné a obrázkové, které pod líbivým zevnějškem pomalu vkládají do mladých duší tělesné a bezbožné smýšlení. Arciť, nedělají to někdy nápadně a Vy sami je někdy hájíte, že v nich není nic zlého. Nebuďte vlašni a neslevujte na zásadách evangelia: Jen jeden jest duch, v němž nutno žíti, duch Kristův, – a každý jiný duch, který není jeho, není cestou k Bohu, tedy jest cestou k zahynutí – třebas cestou nenápadnou a pozvolnou!

Hledejte s velikou láskou kdekoliv příležitost, abyste ve spolcích, ve veřejném životě, u známých – všude chránili mládež před lehkovážnými, dvojsmyslnými řečmi.

Závěr

Jsou to drobnosti, že ano? Ale jen považte. Bude-li je dělati věrně každý, nebo aspoň mnoho katolíků, kolik dobrého vykonají. Což se šíří zlo jen velikými činy?

Všimněte si, jak nepřítel Kristův neviditelně kazí srdce lidská, jak používá nenápadných prostředků a jak jeho sluhové mu věrně slouží!

Má nenávisť k Božskému Spasiteli býti horlivější, než láska k Němu ?

Vzchopme se, modleme se, aby Duch svatý obnovil tvář země! Budoucí tvář země jest dnešní mládež. Kéž jest to tvář, která bude obrazem obličeje Kristova.

AMEN.

MODLITBA

Spasiteli světa, jenž jsi ztrávil dlouhá léta svého mládí přípravou na svůj krátký veřejný život, buď vzorem milovaným a následovaným mladým lidem dnešního světa i všech věků. Dej jim především pevnou víru v Tebe a věrnost k Tvému zákonu. Chraň je svodů a nebezpečí doby. Zastři oči jejich, aby neviděli svůdnosti a marnosti, zakryj uši jejich, aby neposlouchali svodů a lákání, řiď myšlenky jejich, aby mysleli čistě a cudně. Zaujmi jejich srdce svatými touhami, naplň je silnou snahou, aby chtěli býti platnými pracovníky na budově blaha lidstva a aby pohrdali vším nízkým, nečestným a lživým. Ty, Světlo ze Světla, osvět je, ať prohlédají jasně záclonami dnešních omylů a dívají se pevně až na dno pravdy. Zostři jejich sluch, aby slyšeli dobře hluboké tóny dobra mezi roztržitými zvuky dnešního lidského křiku.

Svatý Aloisi, svatý Stanislave, svatý Jene Berchmanse, svatý Ludvíku Toulouský, ochránci mládeže, neopouštějte mladých lidí v rozvratu časů, provázejte je nad propastmi.

A m e n .

VII. KNĚŽSTVÍ JEŽÍŠE KRISTA V RODINĚ

Úvod: Rodina – malá církev. Církev – velká rodina. Obojí jediné tělo. – 1. Co jest kněžství. Kněžství plodí v lidstvu život Kristův. Kněz jest otcem církve z účasti na kněžství Kristově. – 2. Ve společnosti lidské: vnáší život do lidstva, ducha do jejího jednání, sjednocuje je v jedno tělo a tím vytváří nadpřirozenou lidskou společnost, nadpřirozené a věčné lidstvo. – 3. V rodině. a) Je-li rodina částí církve, působí kněz i v ní, čili dělá z rodiny lidské rodinu nadpřirozenou a věčnou. Tím má podstatné vztahy k rodině a patří do ní. b) Matka doplňuje činnost kněžství v rodině smírem. c) Otec doplňuje činnost kněžství v rodině autoritou. d) Kněz i rodiče přenášejí tyto účinky do dětí. Závěr: a) ctít kněze jako otce a matku, b) přijímat jeho činnost (svátosti a slovo), c) doplňovat ji autoritou (otec), d) modlitbou a smírem (matka), e) vychovávat pro kněžství (dětí).

Úvod

Svatý Pavel zdůrazňuje na mnoha místech ve svých epištolách, že církev jest v pravdě *Tělem Kristovým*. Jeho výroky jsou tak výrazné, že cítíme, jak chce říci, že církev není jenom společností lidí stejně smýšlejících, kteří by hájili společné zájmy, nýbrž *živým celkem*, který jest spojen *vnitřním životem* a tím životem, že jest v pravdě Kristus. „Jeho dal za hlavu nade všecko církvi, která jest Tělem jeho.“ (Ef. 1, 23.) Nebo jinde: „Jedno tělo jest a jeden Duch“ (tamtéž 44). A opět jinde: „Poněvadž jsme údy Těla Jeho, z masa jeho a z kostí jeho“ (tamtéž 5, 30). V epištole ke Kolosským píše: „On, Kristus jest hlava těla církve.“ (Kol. 1, 18.) Již jsme poznali, drazí moji,

v dřívější úvaze, že církev přijímá *skutečný život*, který jest obsažen v Těle Kristově a jeho krvi a který Božský Spasitel vlévá ve svatém přijímání každému křesťanu. A ježto týž Kristus žije v každém celý i celý v celém těle, jest nám jasno, že církev jest jeho tělem tajemným, které tvoří Duch svatý. Duch svatý jest jaksi srdcem tohoto Těla Kristova, neboť jako z Ducha svatého se Spasitel vtělil, tak i z Ducha svatého vtěluje se v nejsvětější Svátosti a Duch svatý plodí jeho život v každém, kdo Ho přijímá a tedy i v celém Těle Kristově, v církvi.

Vzpomeňte si, moji drazí, jak máme v těle různé ústrojí. A jako jedno ústrojí jest složeno z mnoha živých částek, a jest celé opět částí celého těla, tak také v Těle Kristově jsou jednotlivci, ale jsou tam i společné části, které náležejí jednak k sobě dohromady, jednak k celému tělu církve: takovou částí samostatnou v Těle Kristově jest také rodina. A v rodině, jak jsme již poznamenali, žije právě tak Božský Spasitel, jsou-li její členové v milosti Boží, jako žije v celé církvi. Myslíme tím, že je v ní také tak celý a úplně. Jest tedy rodina živou částí církve Kristovy, čili jakousi malou církvi. Než pamatujte, přátelé moji, že ta velká církev Kristova nerodí se jinak, než z těchto svých malých součástí, z rodin. Nevidíte, jak podstatné a pevné jest spojení mezi církvi a rodinou? Není nám jasno, že církev vyrůstá z rodin, které pro ni plodí členy, ale že opět církev plodí v těchto rodinách život věčný? Hleďte, jak jest to krásně zařízeno: Církev přijímá z rodiny život přirozený a nemohla by bez něho býti – rodina opět přijímá jako vrácený dar život nadpřirozený, bez něhož by také nemohla žíti věčně.

Nevysvítá nám, čím dál tím jasněji vnitřní vztah rodiny a církve? (Srovnej I. Kor., 12, 12, – 12, 22, Ef. 4. 16.) Obojí jsou jen *jedním tělem* a cokoliv prospívá pro život věčný jednomu, jest zároveň i vzrůstem druhého.

1. Co jest kněžství?

A z tohoto poznání pochopíme ihned, jak blízká jest nám jedna svátost, kterou jsme měli a máme obyčejně za výsadu a věc vyvolených jednotlivců. Nezdá se Vám, že kněz Kristův jest osobou, o níž bychom daleko spíše tvrdili, že má s rodinou nejméně co dělat a že jest jí nejbližší, než když nyní zdůrazníme, že mezi všemi lidmi, kteří jsou mimo okruh rodiny, jest právě *kněz křesťanské rodině nejbližším?*

A přece jest tomu tak. Kněžství není stavem cizím, nýbrž něčím, co podstatně patří do křesťanské rodiny. A proto, má-li býti náš obraz křesťanské rodiny úplný, nemůžeme opominouti tohoto člena rodiny, který jest v pravdě otcem i matkou věčného života každého rodinného člena. On doplňuje přirozený život životem nadpřirozeným, on prodlužuje život, zplozený rodinou, do celé věčnosti, on prodlužuje pouto rodinné lásky, aby trvalo v blaženosti věčné. Již z tohoto srovnání vyniká tak výrazně vliv a místo knězovo v katolické rodině.

Než jest třeba to blíže vysvětliti: Jedna jest největší svátost, která jest pramenem věčného života a to jest *Vtělení*. V ní jest obsaženo všech sedm různých ústí života, jimiž se rozlévá do lidstva. Nejsvětější Svátost oltářní, která jest vtělením, trvajícím stále mezi námi, vydává ještě v šesti pramenech podle různých potřeb lidského života svoje obrození a oživení: Ve všech těchto pramenech – svátostech – přijímá člověk život Kristův, jen v jedné se mu dostává moci nejen *přijímati*, nýbrž jej i *dávati*. Jedna z nich jest podílem nejen na životě Kristově, nýbrž i na jeho božské a vykupitelské moci, a to jest kněžství. Kněžství Kristovo není jen nějakým zaměstnáním, není pouhým jmenováním, nýbrž jest *účastenstvím na kněžství samého Ježíše Krista*. Ostatním křesťanům dává Spasitel svůj život, knězi dává i svoje kněžství, aby

jím tento život v lidech plodil. Kněžství jest tepnou v těle Kristově, které rozvádí jeho krev do celého těla. Tím, že plodí kněz z moci Kristovy v duších život věčný, jest pravým otcem lidských duší tím, že sám přidává svým sebezáporem, odříkáním a vyloučením z ostatního života *svou osobní obět*, jest pravou matkou lidských duší, neboť spojuje s jejich plozením svoje utrpení.

Moji dobří přátelé, Vy mladí muži, nevolá také Vás Božský Spasitel, abyste se roztoužili státi se vyloučenými a přece nejbližšími, osamocenými a přece nejvyš plodnými, trpícími a přece nejvyš šťastnými otci a matkami duší?

2. *Kněz v lidské společnosti.*

Jel jsem jako student někam na Moravu. V jednom českém městě přistoupil do vlaku řeholní kněz, který dokončil právě misie. Věděl jsem již předtím o jeho činnosti jak misionářské, tak i charitativní, výchovné i literární. Věděl jsem, kolik set mladých lidí svým slovem a písmem sdružoval, kolika dětem opatřil výchovu, kolika nezaměstnaným práci. Brzo si vzali kněze za terč dva mladíci, kteří hlasitě, aby je všichni slyšeli, domlouvali se, jak jsou kněží zbytečnými příživníky v lidské společnosti. Když to již trvalo chvíli, zeptal jsem se jich, zdali toho kněze znají, řekli, ovšem, že ne. Pak jsem se jich ptal, čím již oni té lidské společnosti přispěli. Když mne chtěli odbýt hrubým slovem, pravil jsem: „Tedy na příklad. Tento důstojný pán právě na těchto misiích smířil ve vesnici dvě rodiny, které se půldruhého roku soudily a které obě vydaly plno peněz obhájcům i soudu. A vím z dřívějšíka, kolik rodin uchránil rozvratu, když se rodiče chtěli rozejíti: působil na ně nějaký čas, takže se změnili, zůstali u sebe a tím celá řada dětí neztratila rodičů ani výchovy. To vím jen z posledních dnů. Když se kněz věnuje této práci celý

život a projíždí město za městem, když svou charitativní činností obsáhne množství případů, je to zbytečné pro lidskou společnost? Řekněte, stačí k tomu, aby lidé žili spokojeně a dobře, pouze to, že mají hospodářské podmínky? Není daleko nutnější spolupráce a sjednocení k nějakému společnému cíli? A řekněte, prosím Vás, může sjednotiti lidské rozpory něco pouze hmotného? Kdyby tedy kněží jenom sjednocovali lidi, již proto by byli úplně potřebni pro lidstvo, protože nikdo jiný nemá tak velikého vlivu na sjednocení lidských srdcí, jako kněz, mluvící jménem Boha.“ Nevím již, co mladíci odpověděli.

Než, to jest pouze pozemský vliv. Ale poznali jsme, že kněz má v rukou moc, aby uděloval tomu, kdo po tom touží, život věčný. Křtem svatým vlévá do lidského života začátek života věčného, sv. přijímáním jej rozmnožuje, posiluje – ve svátosti pokání uděluje takřka druhý křest tím, že vrací do duše nový život boží, který ostatními svátostmi jest posilován a upevňován.

Svým *slovem*, které není jeho, nýbrž jest pouze vyslovením věčných pravd, podává lidskému životu směr a ducha, který jedině jej může ovládnout. Vše ostatní, co podává lidskému životu věda nebo zkušenost, vše to nemá moci, aby omezilo a vedlo lidského ducha. Náboženské názory jednotlivců nemají více váhy ani moci, než jejich úsudek, který jest vždycky pouze lidský. Kněz Kristův však jest pouze hlasem, který vyslovuje pravdy nikoliv svoje, nemluví náboženských názorů, nýbrž jest to *hlas Kristův*. A nikdo jiný nemůže mluvit jménem vtěleného Boha, než ti, kterým řekl Spasitel: „Kdo Vás slyší, mne slyší.“ (Lukáš 10, 16) a: „Jdouce do celého světa, učte všechny národy“ (Mat. 28, 19, Marek 16, 15). Jedině tedy slovo Božského Spasitele má sílu, aby překlenulo rozdíly zájmů, přemohlo tvrdost sobectví, přimělo k odpuštění, vlilo lásku k nepříteli a k trpícím, urovnalo rozpory a uklidnilo vášně. Můžete si před-

stavit, přátelé moji, že by, dejme tomu, v otázkách obchodních a peněžních platil nějaký soucit? Zde platí pouhé číslo a cena. Kdo přiměje obchodníka, aby dbal také ohledů sociálních, když obchod ho často spíše nutí, aby šel s jednotnými cenami a ani nesmí dbáti jiných citů a zásad! Kdo přinutí peněžnictví, aby se řídilo také jinými zásadami, než pouze mechanickou ztrátou a ziskem? A kdo vyrovná zájmy stran, aby dbaly skutečné spravedlnosti a nikoliv bezohledně jen svého prospěchu? Kdo přiměje věřitele, jenž z pouhé lakoty anebo z holého práva, ač sám nepotřebuje, může a smí vymáhati na dlužníkovi, který má dobrou vůli mu zaplatiti, ale opravdu nemůže, aby dbal ještě jiných ohledů než peněz a práva? A tak bychom mohli vyjmenovati celou řadu pozemských věcí, v nichž se právě spatřuje důvod blahobytu, které, nemají-li pravého ducha, stanou se bičem v ruce jednoho pro záda druhého.

Kdo tedy jednak ukáže pravého ducha, jednak přiměje člověka a lidstvo, aby se jím řídil?

Buď Kristus-Bůh, nebo nikdo a nic. Pravíme: Kristus, neboť všechny jiné náboženské názory jsou mátohy, které si tvoří zase jen lidé. Pravíme: Bůh, protože vše ostatní jest jen člověk, který tedy nemůže vládnouti zase jen člověku, vyjma násilí. Ale násilí právě způsobilo to, co jsme před chvílí vylíčili.

Nuže, tohoto *ducha* Kristova a tuto *sílu* přináší pouze kněz Kristův.

Spojíme-li nyní obojí, co jsme řekli, jaký to úžasný celek vnáší kněžství Kristovo do lidstva: Svátostmi dává skutečný život jeden a týž každému člověku i celé lidské společnosti – *slovem* svým dává jí *cestu k jednání a ducha*.

Nuže, ze společnosti lidské vytváří kněz *novou společnost*, žijící ne již pouze *tělesným a přírodním životem*, avšak žijící podle zákonů *nekonečného Ducha*.

Kněz plodí tím *věčné lidstvo*.

Myslil jsi již někdy na to, milý příteli? A myslil jsi ještě dále? Vzpomněl jsi již, že kněz poji nejen lidstvo k sobě navzájem, nýbrž že toto vzájemné spojení není ničím jiným, než zároveň spojením s *Bohem*?

Ano, ano. Často slyšíme líbivou poznámku: „Nepotřebuji prostředníka, mohu se stýkati s Bohem přímo. U Boha, věčného Otce, není třeba formalit, můžeme s Ním obcovati každý sám.“ Jak vznešená se zdá tato věta a jak v pravdě staví Boha do vyššího v nás světla, než kdyby v pravdě se s Ním nemohlo mluvíti přímo. A jest i pravdivá. Ale není pravdivá pro boží nekonečnou lásku: vždyť kněz není proto, aby se za nás modlil a my abychom se s Bohem nestýkali přímo. To přece ví každé dítě, že se máme modlit k Bohu každý. Ale boží láska nepopřává nám jenom styku myšlenkou, to jest modlitbou, nýbrž *dává nám sebe samu, dává nám svůj vlastní život. A k tomu Bůh ustanovil kněžství, protože nám sdílí tento život svátostmi. A ty svěřil jen některým lidem, kněžím. A pro tento život boží v nás potřebujeme skutečně prostředníka.*

3. *Kněz v rodině.*

a) Vzpomeňte, jak jsme si vyvodili, že rodina jest v pravdě malou církví. Tvoří-li kněz svým posláním a kněžskou mocí novou společnost, nemůže ji odjinud brát a přijímat, než z *rodiny*. A protože rodina tvoří vzájemnou láskou a tělesným i duchovním spojením samostatný celek, který má býti také sám pro sebe spasen, to jest naplněn životem Kristovým, *proměňuje kněz i celou rodinu v rodinu nadpřirozenou a věčnou*. Není tedy kněz opravdu podstatnou součástí lidské rodiny? Či není zplození rodiny v život věčný něčím daleko větším, nesmírnějším, než plození rodiny v život pozemský? Není tedy otcovství kněžství Kristova o to pravdivějším otcovstvím a mateřstvím, oč vyšší a delší a vznešenější plodí život, než

rodiče tělesní? Ale nezapomínejme, že *obojího* jest potřebí! Rodiče tělesní připravují rodinu, aby kněžství v ní doplnilo život boží.

b) Ale i na kněžství má opět otec i matka svůj nutný podíl. Co kněz do rodiny vloží z plnosti kněžství Kristova, to doplňuje matka i otec jako pokračování kněžství v rodině.

Vzpomeňte si, přátelé moji, jak jste mnohý z Vás viděl v mládí svou matku na kolenou: již jste spali, ale na okamžik jste se probudili, a viděli jste matku, jak se modlí. A ráno, když jste ještě leželi, klečela již matka při své ranní modlitbě, v níž prosila za Vás i za celou rodinu. A vzpomínejte, co se napracovala, nenáročně a vytrvale, co se natrpěla od bezohledných dětí a někdy i od manžela, a co se natrápila, když jste stonali. Otec tolik nezkusí pro rodinu, tolik se netrápí, protože se o ni musí starati jiným způsobem. A jest to v pravdě *úkol matky*. Nemyslete, drahé matky, že to jest něco, co nemá být! Nikoliv, modlitba a utrpení patří nutně k životu mateřskému! Vy máte úkol *smiřovat a modlit se jménem celé rodiny*, a okolnosti životní samy Vám k tomu přinášejí nejvíce příležitostí. – Ale na *Vás záleží, jak se na svůj úkol a své místo v rodině díváte!* Budete-li viděti pevně ve své bolesti a trápení *svůj smírný úkol, jak se Vám život ulehčí, jak se osladí!*

Vy, věřící, zbožné ženy, buďte věrně kněžkami smíru pro své muže, své děti, své vnuky... nezraďte a neodmítejte velikého poslání, které máte jako doplněk kněžství Kristova. Vy můžete stvořiti dobrou rodinu jen svou modlitbou a svatým utrpením. Vzpomeňte, co vyprosila sobě i církvi svatá Monika a jiné světice!

Myslím, že je dobře zdůrazniti tuto povinnost a kněžskou, smiřitelskou úlohu věřící ženy a matky. Vždyť tak často nacházíme, bohužel, v rozhovorech s nimi, že naříkají na obtíže, jaké mají od

mužů, na zklamání, jaká zakusí od dětí, že se odcizily svaté víře a životu milosti. Ale cítíte, že nařikají zároveň na *vlastní* bolest, která z toho plyne, že si stěžují jako na něco, co by *neměly trpěti*, na různé tvrdosti se strany muže a dětí. A cítíte, *kolik* lidského vane z těch slov, cítíte, že ty ženy nevníkly tak svatě do svého úkolu, *kolik* by bylo potřebí, aby *získaly* své drahé Kristu Ježíši. A to, co je *hlavní* v celé té bolesti, to nechávají stranou a hledají jiné cesty a pomoci. Hledají obyčejně východisko a obrat v častém napomínání, v rozhovorech a v kárání, v poznámkách lítostivých a bolestných, kteréžto spíše ještě muže zatvrdí. *A nechtějí pochopit, že daleko dříve a vždy nadevše nutno mluvit s Bohem o dítěti a muži, než s dětmi a mužem o Bohu.*

Káže-li žena muži, nekoná svůj úkol a nedosáhne výsledků pro Boha, duši. Ale modlí-li se, trpí-li všechny obtíže, poznámky, ano i posměch, svatě a trpělivě, vytrvale, *jistojistě* nebude neoslyšena! Dosáhne více modlitbou, než muž, jako zase muž je povinen zasáhnouti slovem a ne spoléhati jen na modlitbu.

c) A tím přecházíme k tobě, milý, drahý muži! Má-li žena v rodině úkol smiřitelky, modlí-li se za tebe a tvé děti, pak *nejsi ty svoboden od své kněžské povinnosti*, kterou doplňuješ působení kněze ve své rodině: ty jsi hlavou, ano, hlava vede, ale hlava také je odpovědná! Nuže, *ty konáš pastýřský úřad* kněžství Kristova. Ale konáš jej? Jak je to tak často převrácené! Muž, který může a má býti v rodině vládcem ve jménu Boha, odpovědným za duše svěřené, *mlčí, ustupuje, a jiní vládnou a jiní vedou rodinu. Ale nemají jiní odpovědnost! Tobě zůstává stále!* Nuže, modlí-li se tvoje děti? Jaké čtou knihy? Kam chodí večer? Jaké mají společnosti? Ach, drahý, *ty to snad ani nevíš!* Ty snad ani nevíš, že by ses měl o to starat! A snad si již děti navykly na tvou bez-

starostnost, že by se dnes velice divily, kdyby ses náhle na to ptal! Nuže, není tomu tak?

Neměj *falešnou lásku* ke svým! Neříkej, že nechceš rušit mír a pod. Proč jsi rozhodný, jedná-li se o pozemské věci? A jde-li o věčné...?

Jak to praví svatý Pavel, jak jsi to slyšel o své manželce? „Že nikdo zajisté neměl v nenávisti těla svého, nýbrž živí a chová je, jako Kristus církve svou.“ (Efes. 5, 29.) Chceš-li tedy svou spásu, musíš chtít i manželčinu. Zpytuj tedy řádně své svědomí, zda's konal svůj pastýřský úřad dobře před Bohem i svými!

d) Nuže, zbývá úřad učitelský. Oběma přináleží, jako Duch svatý opět jest výsledkem spojení Otce a Syna, tak i v dítěti se spojuje *osvícení k víře a poznání Boha* v obou rodičích a přenáší se do dítěte. Matka jest povinna učit dítě *svatým pravdám*, pokud je dítě malé. Klade seménka víry a ctností do jeho srdce, jako věrný a pokorný zahradník... A bylo by tolik nutno, aby to matky dělaly *soustavně a uvědoměle*, nikoli jen namátkou bez ladu a skladu, spoléhající, že se tomu naučí ve škole. Dobrá matka má starost o dítě, jakmile začne užívat smyslů. Již tehdy odvrací od něho vše, co by vzbuzovalo nedobré dojmy v jeho mysli, co by je dráždilo ke zlosti, lenosti a pod. Příliš jsme spoléhali, že škola děti vyučí... a nyní již se probouzíme k jinému poznání, k poznání, že se stává matka opět na místě kněze učitelkou základu víry.

Vezměte si, mé drahé, biblickou dějepřavu a katechismus v úpravě, jak jsou dnes spojeny v jeden vyučovací postup, a samy podle toho uče pomalu své děti s celým srdcem, srdečně, k životu, k tomu, co ony i Vás učiní šťastnými. Pamatujte, že jest to jednak jedna z nejpřísnějších povinností rodičů a že *těžce hřeší*, kdo včas nedává svým dětem poznání víry, kolik jí ve svém věku asi potřebují. A že jest

to jeden z tak vážných příkazů spásy duší dětských, že Spasitel právě o těch praví: „Kdo pohorší jedno z maličkých těchto, lépe by mu bylo, kdyby byl uvázán mlýnský kámen na hrdlo jeho a on pohroužen do hlubokosti mořské.“ (Mar. 9, 41.) O těch to praví, kteří nedbají o vyučení dětí *v pravé víře a dávají je vyučovati z pozemských důvodů* v jiném náboženství. A řekl-li to sám Božský Spasitel, divíte se, že církev Jeho všechny rodiče, kteří dávají své děti vyučovati v jiném náboženství, trestá klatbou a vyloučením ze svého středu?

A když děti dospěly, že již často na ně nepůsobí tolik mateřská něha, nastupuje povinnost učitelského úřadu otcova, aby svou váhou stavěl v dětech pevné *náboženské přesvědčení*, obrněné proti nebezpečím okolí, věku a doby. Otcové musí znáti svou víru, aby stačili dnes svým dětem podati to, kolik potřebují v nebezpečích. Ach, zdá se mi, že je Vám to nové! Proč tak udiveně hledíte? Ano, *vy jste učiteli* svých dítek a musíte doplňovati stále a pečlivě *vyučování kněze* ve škole. A kdyby dítě vyučování náboženství ve škole nemělo, padá *celá, celá povinnost na Vás, otcové!*

Nuže, a dítě? ano, dítě je povinno *bráti vyučování* náboženství *vážně a svědomitě*. Všechny *žerty a lehkomyšlnosti* o slabém vyučování náboženství ve škole, o zlobení dětí při něm, jsou *hrozná, jsou krvavé tragedie víry a duše*, často pro celou věčnost! Hleďte *vstítit dětem velikou úctu a vážnost* k náboženství, aby se nedaly svésti spolužáky a přáteli a přijímaly svaté pravdy co nejpoctivěji . . .!

Závěr

V přítomné době mnohostranné krise bude se zdáti mnohým, že zavíráme oči před pozemskými potřebami a že by bylo daleko více nutno vyléčiti nejdříve největší bolesti a pak teprve mluvit

o duchovních věcech. Ač jsme se o tom již dříve zmínili, chceme zde opakovati, že jednak léčení jednotlivých bolestí jest povinností jiných činitelů, jednak však nade vše zdůrazniti, že žádný z nich nevyléčí trvale bolesti, které právě vyrůstají z nesprávného základu, nejasného poznání smyslu života. A tak nemůžeme, než otevřeně říci, že teprve tehdy nastane určité vyrovnání mezi blahobytem a nedostatkem, až vstoupí život a duch Kristův do lidských srdcí a do lidské praxe.

Než co jest to jiného, než kdybych řekl, že musíme vpustit tedy do života rodiny *působení a slovo Kristova kněžství*. Nuže znamená to, aby matky celým srdcem přijímaly sílu milosti a vpravdě svatě podávaly Srdci Božímu smír a oběti modlitby. Aby tímto duchem modlitby vnikaly do srdce mužova i dítek a spojovaly je tak se Srdcem Božím.

A to, co Vy, matky, modlitbou a duchem vdechnete do srdcí členů Vaší rodiny, to musí otcové *střežit* a svou vážností i odpovědností *zachovat* Hospodinu: střežit, aby do rodiny nevníkal špatný duch, tiskem, společností, aby se prokazovala Bohu úcta a ovšem především, aby nebyl ve vaší rodině urážen křesťanský mrav a zákony církve sv. Vy, otcové, jste strážci a pastýři, kteří mají bdíti nad duchem božím ve své rodině.

A konečně, co říci Vám, synové a dcery? Do srdcí Vám chceme volati, že máte všichni ctít a milovat v každém knězi a především v knězi, kterému jste svěřeni, svou matku, ježto Vás zplodil pro život věčný, svého otce, ježto Vás vede na pastvu dobrou, plnou výživné potravy pro život a síly duše.

A k tomu zanechávám Vám všem vřelou prosbu: Vy zapomenete na tato slova v krátké době, ale můžete a smíte zapomenouti i na to, čím jest stále kněžství Kristovo? Abyste tedy nezapomněli, přijměte prosím Vás tuto radu: *učiňte zvykem ve své rodině společnou modlitbu, před a po jídle a modlitbu*

večerní. A dále: Shromažďujte se společně u stolu Páně! Vzpomeňte živě po každé, že v tom okamžiku přijímáte všichni jeden život, že týž a celý Ježíš Kristus, Syn Boží, žije ve Vás a činí Vás všechny svým tělem. Jaká teprve to bude láska vzájemná, když se nebudete milovati jen přirozeným citem, nýbrž budete žítí v Kristu jeden v druhém! Ó, jaká to dokonalost lásky!

Nevím, zda si umíte představit, jakou sílu proti pokušení, jakou věrnost dodává pro celý budoucí život jak otcí a matce, tak především dětem společná modlitba a společné svaté přijímání!

Když má tak veliký význam toto spojení v Kristu Ježíši pro celou rodinu, nemůže býti jinak, než že zabrání mnoha neštěstím a hříchům v jejím životě, že ji bude držeti na dobré, boží cestě k životu věčného spojení v Kristu Ježíši, Pánu našem.

AMEN.

MODLITBA

Veleknězi věčný, Ježíši Kriste, jediná a pravá Oběti, který sděluješ nám božský život Svým vtělením a smrtí, shlédni na potřebu lidu Svého a vzbud v něm hojnou míru milostí povolání ke stavu kněžskému, aby dítky tvé neumíraly hladem a žízni, aby byly syceny pokrmem Tvého slova a Tvého Těla. Ty sám Jsi ten, který apoštoly a Kněze volí a nikoliv lidé si volí Tebe. Ty sám vidíš, že žeň je hojná, ale dělníků málo. Sešli tedy a vyvol dělníky pro vinici svou, aby ji pro Tebe a pro její život věčný mohli štípiti. Uděl nám to, ó Pane, na přímlovu přesvaté Matky Tvé, která zplodila světu Tebe, Kněze věčného.

Amen.

Pastýři dobrý, Pastýři věčný, všech pastýřů vzore nej-světější, naplňuj duchem Svým a silou Kněze naše, aby v moci slova Tvého a nikoliv ve strachu lidském hlásali nám Tvé slovo svaté. Dej jim, Pane, proměnu života, aby zářili nám příkladem, nikoliv lidským, nýbrž Tvým a jako pastýři dobří dávali plnost své lásky duším sobě

*svěřeným a vydávali své zdraví i svůj život za ovce Tvé. Zbav je, Pane, vši ctižádostivosti, dej, ať nad nimi nevíteží slabá přirozenost, nýbrž milost Tvá kněžská ať je tvoří vzorem, světlem a solí země. To vše, Pane, jim vyprošujeme pro touhu Srdce Tvého, s jakou Jsi žíznil po spáse duší na kříži a jakou touží Srdce Tvé ve svato-
stánku po ní i nyní i vždycky.*

A m e n.

VIII. MÁ ŽÍTI RODINA JEN PRO SEBE?

Úvod: Bůh jest mírou všeho – nikoliv jen vlastní dobro. Proto rodina žije především pro sebe, ale nikoliv *pouze* pro sebe. Rodina jest částí církve, *božské rodiny*, a proto musí také žíti pro církev. – 1. *Povinnosti* mimo rodinu: k církvi čili k ostatním rodinám. – 2. *Způsob* této působnosti: a) Vzorný život vlastní rodiny. b) Modlitba. c) Pracovat slovem i skutkem na vzrůstu *božské rodiny* – církve, předně ve farnosti, pak mimo farnost. d) Činem a kněžským a řeholním povoláním. – Závěr: Učme se tyto povinnosti vždy a stále spojovat. V tom jest teprve *úplnost pravého života podle Boha*.

Úvod

Byly doby – a snad ještě v myslech Vašich jsou – kdy křesťané i nejlepší myslili i cítili, že jejich věcí jest žíti křesťanským životem, dbáti o povinnosti k rodině a k vlastnímu povolání, a činili-li toto, že tím dosahují dokonalosti vůle boží. Bylo jim úplně samozřejmo, že starost o svatou víru, o spásu duší, jest naprosto věcí kněžského úřadu. Slyšíme-li dnes: „Proč se mám starati o druhého, k tomu jsou kněží. Naší věcí jest, abychom žili podle vůle boží a církve a nikoliv, abychom kázali,“ pak jest to již odpověď na *nového ducha, nové probuzení starého křesťanství!* Ano, moji drazí, jest to *odpověď*, neboť do nedávna nikomu ani nenapadlo, aby něco podobného tvrdil, nebo dělal a tedy nebylo třeba podobných ohražení.

Ale jak jinak zní proti tomu důrazné volání posledních papežů! Slyšíte? Papežů, nikoliv nějakých lidských nápadů – nýbrž těch, kteří jsou nám hlasem Ježíše Krista! Volání, že *každý věřící musí býti apoštolem*. To není úplně nové, to jest pouze zapomenu-

té. Nebyl v začátcích církve svaté každý nový věřící horlivým a vroucím nositelem spásy Kristovy celému okolí? A nestálo ho to muka a životy? Ano, drazí moji, ano, býti apoštolem znamená následovati svaté mučedníky, z jichž krve vyrostla církev, z jejichž muk jsme se zrodili i my k životu věčnému, my vlažní, bez hrdinství, bez vřelé lásky!

Jako *nové zjevení* šíří se církví svatou a jejím duchovním životem v poslední době *nové vědomí*, že jsme *skutečně jedno tělo*. To nám nebylo do nedávna tak jasno! Čím nám byla do nedávna církev? Zda-li ne pouhou společností? Společností sice založenou Kristem Ježíšem, mající božské svátosti a síly, mající přesvaté poslání, společností jedinou, Kristovou a božskou. Ale v našem citu právě jen společností. Ale nyní – a jest Vám to již jasno ze všech našich úvah – vystupuje před námi její zjev jako *jednoho živého společného těla*.

Ale z toho, drazí moji přátelé, plyne mnoho! Z toho plyne, že nejsme *každý sám pro sebe před Bohem*. Že nemůžeme říci, že mi není nic do druhého. O ano, my jsme to mohli věděti, neboť „kdo nemiluje, zůstává ve smrti“ (1 Jan 2, 14), a jinde: „Toto přikázání máme od Boha, aby kdo miluje Boha, miloval i bratra svého“ (tamtéž 21), ale my jsme tomu rozuměli pouze mravně a nevzpomněli jsme, že důvod k této lásce není pouhé přikázání, ani pouze společný cíl, nýbrž že důvodem k této lásce jest *jednota naše v těle Kristově*. Jsme-li jedním tělem, budeme sami nemocni, bude-li tělo slabé. Budeme sami míti prospěch, bude-li tělo růst a prospívat. A proto nám musí záležet, jak se daří tělu Kristovu, zda trpí nebo roste, zda mohutní nebo slábne. Kdo v nelásce zůstává lhostejný k bližnímu a chce míti k Bohu pouze svůj vlastní a přímý poměr a chce se cítiti cizím k ostatním věřícím a lidem, vylučuje ze svého srdce to, co jest hlavním, co jest jádrem při zjevení Krista Pána. Není pomoci, musíme milovat! A tato láska musí být božská,

tedy taková, abychom především *přáli i konali bližnímu to dobré, které jest nejvyšší*: musíme-li milovat bližního jako sebe, musíme i *pečovat o jeho spásu jako o svou*. Není pomoci, to jest železná řeč důslednosti z tohoto největšího druhého přikázání. Práví-li ještě dnes někdo, že nejdříve máme spasit duši svou, pak ruší jasné slovo Spasitelovo: „Milovati budeš bližního *jako sebe*“, neboť nemůžeme tvrditi, že myslil Spasitel pouze stejnou lásku k druhému jako k sobě pouze ve věcech pozemských, nýbrž spíše *právě* ve věcech věčných, neboť „Jeho království není z tohoto světa!“ A co jest to království jiného, než vláda zákonů? A co jest druhé přikázání lásky, než nejvyšší zákon království Kristova? Ano, drazí moji, nová doba jest zde, kdy dále chápeme, že neplatí již, že nutno nejdříve spasit duši svou, nýbrž kdy nastupuje plnost jednoty Těla Kristova, že nutno se snažit *o spásu obou zároveň*. „Nikdo nemá větší lásky, než kdo dává duši za přátele své.“ (Jan 15, 13 a 1 Jan 3, 16.)

1. Povinnosti mimo rodinu.

Tímto spasitelským slovem musíme prorazit sobeckou hradbu těch, kteří se i vůlí boží hájí, že se nemusí starati o spásu jiných. Uzavírají se do své rodiny, ač by mohli a měli pomáhati práci Ducha svatého na spáse lidstva.

První důvod:

Již v první řeči o rodině jsme připomněli, že *nejvyšší a naprostá Jednota*, Bůh-Trojediný, z lásky nepochopitelné *vystupuje* takřka ze svého nekonečného vnitřního života a vysílá Syna svého do jiného řádu, dokonce do utrpení a béd ve sjednocení s lidskou přirozeností, že Otec i Syn vysílají Ducha svatého ke spáse tvorů, které stvořiti nemusil, kteří Ho urazili. Není to nejposlednějším a nejpevnějším vzorem, že nesmí se ani lidská rodina uzavíratí *víc*, než

vyžaduje její vnitřní jednota? Zdůrazňuji Vám, drazí moji, že jsem kladl důležitý požadavek, aby rodina byla jednotná a aby se vždy otec i děti opět k ní cítili taženi a k ní se vraceli. A to jest pravda a především musí býti tato jednota rodiny pevná. Ale budme upřímní k sobě i k Bohu: pravil-li jsem, že se musí vraceti, jest jasno, že asi vyšli. Tedy neměříme svůj poměr k Bohu podle svých sobeckých citů, nýbrž podle Něho, nejvyššího pravzoru všeho dobra a spravedlnosti! Nuže, drahé matky a ženy, pamatujte věrně a pevně, že máte *dvě rodiny*: jednu menší, to jest lidskou a Vaši, *druhou nesmírnou*, to jest božskou a také Vaši!

Ano, také Vaši! To jest také to nové, že *spása lidstva není povinností jen kněží*, nýbrž věcí Vás všech. Království nebeské a život věčný jest právě tak Vaše, jako kněží. A proto nám všem na něm musí záležeti. Máte-li tedy, drazí moji, *dvě rodiny*, pak musíte stále dbát, abyste každé z nich dali to, co jí patří. Hřích na každé z nich jest hříchem podle toho, jak jsme porušili *přirozený nebo božský řád!*

Druhý důvod:

Jest tedy již Bůh sám důvodem péče o bližní. – Pravil jsem již, že tvoříme jedno skutečné tělo v Kristu Ježíši. Svatý Pavel v ep. k Efezským dí: „Jsme údy těla Kristova“ (5, 30) a ke Korintským píše: „Mnoho sice údů, ale jedno tělo“ (I. Kor. 12, 20). „Trpí-li jeden, trpí spolu i všechny údy, je-li jeden oslaven, jsou spoluoslaveny i všechny údy“ (tamt. 26). A důsledek toho? Opět k Efezským: „...abychom vyznávající pravdu, v lásce rostli ve všem k Němu, ke Kristu, jenž jest hlavou, z něhož celé tělo, jsouc spojováno a svazováno každým kloubem služebným, podle působivosti v míře jednoho každého údu béře vzrůst svůj ke vzdělání svému v lásce.“ (Ef. 4, 15, 16.)

Jako tedy jest rodina svázána nerozlučně jednotou krve a těla, tak i tělo Kristovo jest spou-

táno nerozlučně touž Krví Kristovou, kterou se živí ze svatého přijímání a která se rozlévá do všech údů. A jestliže v rodině lidské nemohou si býti členové lhostejni, nýbrž musí matka vychovávat, otec živit, dítě přijímat obojí, a jestliže jeden člen nekoná této povinnosti, již rodina hyne, tím spíše ve veliké rodině boží, Církvi svaté, záleží nejen na hlavě, která dává život, nýbrž i na těle, které musí život přijímat a sdělovat dalším a dalším údům. Hleďte, moji drazí, jak jest nám náhle samozřejmo, proč musíte pečovat nejen o spásu svou, nýbrž i bližních. A čím jest který úd těla plnější života, tím více posiluje sebe i další údy a pomáhá ke vzrůstu celého těla. Čím plnější milosti a poddajnější vůli boží jest ten který úd v Církvi – Těle Kristově, tím lépe a plněji dává i ze své plnosti jiným. Slyšíte, Vy, kteří nechcete povstati ze své osamělé zbožnosti, kteří jen přijímáte od Boha dobro, milosti, svátosti, naučení – a nic nedáváte! Můžete si mysliti, při pohledu na toto Tělo Kristovo, že jste dobrými údy? Není Vám tak, jako cévě v těle, která se ucpe? Která přijímá až k sobě výživnou krev, ale nepouští ji dále? Kéž byste se roztoužili všichni býti dobrými tepnami a cévami těla Kristova, které mají tuto dvojí nutnou vlastnost: samy zůstávají plny krve a dávají ji dál.

A jak má každý věřící pomáhati ke vzrůstu Těla Kristova?

Odpovíme zcela jasně: vzrůst Těla Kristova znamená, že jednak přibývá lidí, kteří žijí v milosti boží posvěcující, jednak ti, kteří v ní jsou, rozmnožují ji v sobě modlitbou a dobrými skutky v duchu evangelia! To jest vzrůst Těla Kristova a nic jiného!

A všechny způsoby, které k tomu pomáhají, jsou tou prací, kterou vyžaduje svatý Pavel v uvedeném listě a po nichž volá svatý Otec, náměstek Krista Ježíše.

Dejte pozor, moji drazí: Nemluvím tu jen o rozmnožení počtu takových katolíků, kteří by se k Církvi hlásili, aby jich bylo hodně. Neřekl jsem, že

cílem jest veliký počet a velká mocenská síla. Naopak, především zdůrazňuji, že vzrůst Těla Kristova jest *celý vnitřní*. Jen ten jest údem živým, který jest v milosti boží. Kdo žije v těžkém hříchu, kdyby se sebe více hlásil k víře katolické, kdyby i pro ni pracoval a ji hlásal, když nežije podle ní a těžce hřeší proti jejím příkazům a nepolepšuje se, ten jest mrtvým údem Těla Kristova a jest tedy sám špatným apoštolem!

Znamená to tedy, přátelé moji, abychom se snažili všemi způsoby získávat lidi k odvratu od hříchu, přivádět je ke sv. zpovědi a sv. přijímání, pohnouti je, aby se nedopouštěli určitých zločinů proti vůli boží, aby nešířili nevěrecký a nemravný tisk a sami ho nečtli, aby žili v manželství křesťanským způsobem a mravem, aby vychovávali děti k modlitbě a sami se modlili, aby plnili boží přikázání ve svém *soukromém a vnitřním, jakož i rodinném a veřejném i občanském životě v celé plnosti ducha Kristova*, jak jest vysloven v evangeliu.

Podívej se, příteli milý, na rostlinu, která je zasazena ve vyschlé půdě. Co vidíš? Usychá a usychá! Budeš-li kropiti pouze její stonek a listy, budeš-li je narovnávat, nic nepomůže, nebo jen velice málo. Má-li se vzkřísit, musíš především pustiti vodu ke kořenům. Nuže, tímto kořenem jest *rodina*.

A proto se musí každá křesťanská rodina starat, aby udržovala život Kristův v sobě a působila k jeho udržení i na jiné rodiny.

Náš apoštolát u mládeže, u chudých, tiskem, charitou, přednáškami a sociální pomocí, všechen se musí soustřeďovat ke třem cílům: na mládež, na umírající, na rodinu. Ale kdybychom chtěli i z těchto tří cílů udělat jeden největší, pak bychom musili říci, že *je-li postaráno o rodinu, jest postaráno i o mládež i o ty, kteří odcházejí na věčnost.*

Jak nesmírně tu vystupuje do výše místo povinnosti křesťanské ženy! Vždyť žena jest srdcem, které ovládá i hlavu i tělo! Vždyť žena jest kněžkou,

která něhou a trpělivostí dosáhne více, než jakákoliv otcovská přísnost!

Nuže, drazí přátelé moji, otevřte svoje srdce a neodporujte již ze sobectví a z lenosti volání Boha, Krista Ježíše, Církve, ano, volání tolika a tolika duší, hynoucích bez Boha! Pamatujte, pamatujte, že nekonáte-li povinnosti spásy vůči druhým, *konáte jen polovici spásy vlastní. Nějak se musí u každého projevit tato péče o spásu bližního.*

2. A jak se má projevit?

Církev svatá v posledních letech vyslovila zcela jasně, *jak má každý katolík pracovat i na spásu bližního: vyslovila to voláním ke Katolické akci.*

Není zde času, abych Vám o tomto volání a o Katolické akci širě mluvil. Ale lze Vám to vložit na srdce krátce a přesně: *Poslouchejte věrně a ochotně, obětavě a horlivě hlasu svých biskupů a kněží. Kde Vás zavolají k práci na záchraně duší, tam ihned přiskočte k dílu! Jak Vám práci vyměří, jaké pokyny Vám dají, vykonejte je věrně a přesně podle toho, jak budete vyzváni. Budete-li to konati, pracujete skutečně na výstavbě Těla Kristova!*

Ale kde toho hlasu neslyšíme? Tam nemáme nic dělat, než čekat?

Ó nikoli! I tam již musíte působit na návrat a zesílení ducha Páně v rodinách:

a) Vzorný život vlastní rodiny.

Pro katolíky musí býti vždycky nejpřednější činností *vlastní příklad*. Příkladem jest nejučinnější kázání. Co jest platno, že mnohý horlivý katolík navštěvuje kdekterý katolický podnik, že koná mnoho přednášek a pořádá mnoho podniků pro upevnění náboženského života, když „nedovede spravovati dům svůj“ (1 Tim. 3, 5). Prvním příkazem musí býti, aby žádný člen rodiny nedával pohoršení tím, že by ne-

plnil přikázání božích. Jest jisto, že tak často rodiče nemohou za své děti, ale pokud jsou za ně odpovědni, pokud je mají ještě doma, nesmí připustit přestoupení božího zákona.

Ale nejen to! Křesťanská rodina má být tak plna odlesku boží krásy a dobroty, že září kolem sebe, takže každý musí říci: „Hleďte, jak ti věřící katolíci mají krásné rodiny!“ Co jest platno, když někdo jest znám jako katolík, vystupuje jako takový, a doporučíme-li mu služebnou dívku, shledáme, že jedná s ní právě tak zjištěně, právě tak jí brání konati náboženské povinnosti – děvče vidí právě takové mrzutosti, hádky a špatný příklad, jako jinde, ne-li horší! Upozorňuji, drazí moji, že netvrdím, že to takové u katolíků celkem jest, ale varuji, aby to takové nebylo, aby snad slova a projev na venek nebyl katolický a život jako bez víry.

Než jděme dále! Myslíte, že se může spokojit živě věřící křesťan pouze tím, že se nepřestupují zákony boží na venek, že se plní boží přikázání o nedělní mši svaté, postu a pod.? *To není ještě vše!* Pravá křesťanská rodina *musí být proniknuta duchem Kristovým tak, aby ve všem podle Něho cítila, myslila a jednala!* To ovšem znamená, že nejvyšším králem křesťanské rodiny jest Ježíš Kristus svým Srdcem. Kdyby se křesťanská rodina snažila nedávati pouze na venek pohoršení a zachovávala jen vnější přikázání boží a církevní, při tom však žila skrytě podle zásad světa, dopouštěla se tajných hříchů, holdovala lakotě, sobectví a tvrdosti vůči potřebným a potřebnějším, pak by byla pouze vzorem *obílených hrobů* (Mat. 23, 27), které jsou uvnitř plny hniloby. A buďte jisti, že člověk nebo rodina, která na venek chce budit dojem víry a zbožnosti, ale nežije v jejich duchu, i kdyby nebylo lze nic pozorovati, přece nebude zářit dobrým příkladem, protože *bude jako lampa bez oleje* (Job. 12, 5). – Jak by také taková rodina byla vpravdě odleskem božím, když Bůh žije

sám v sobě životem nejkrásnějším a nejsvětějším a nejblaženějším, životem nejčistšího ducha a vše, co činí ze své dobroty na venek, jest při vší kráse nekonečně méně dobré, než On ve svém vnitřním životě. Proto musí platit o vnitřním životě křesťanské rodiny, že „všecka sláva její jest uvnitř“ (Žalm 44).

b) Modlitba.

Druhou povinností k celému tělu Kristovu jest *modlitba*. S velikou péčí a starostí se modlíme za své záležitosti a potřeby, za zdraví a ochranu, ale jak málo anebo bez zájmu prosíme za záležitosti Církve svaté. A přece, dáva-li nám rodina život přirozený a Církev svatá, rodina boží, život věčný, oč více bychom se měli modlití za tuto rodinu, než za zájmy pozemské! A proto Vás prosím, moji drazí, vysvitlo-li Vám dnes, jak veliké a blízké máme povinnosti k Církvě svaté, abyste vložili do svého denního života také povinné místo pro modlitbu za Církev, za obrácení hříšníků, za kněžstvo, biskupy a sv. Otce a tím, abyste svolávali působení boží do jeho Církve. Vždyť sami sobě prospíváte, prosíte-li za rozšíření vlády Kristovy na světě! Uvažujte, prosím, Vy matky, Vy otcové, jak milujete své děti, jak je chcete mít šťastnými a Vaše srdce se svírá, kdybyste pomysleli, že Vám mohou zemřít, že byste je mohli ztratit! Představte si to, prosím! A staráte se, abyste je nemoci a nedostatku chránili. A jistě chcete žít s nimi i po celou věčnost, vždyť jsou Vaším nejdražším předmětem lásky! Nuže, jestliže Vám je zlé prostředí, tisk, přátelé zkazí a jestliže Vaše děti ztratí život věčný, ztratíte je na věky. Na věky! Nezáleží Vám tedy na tom, aby prostředí, v němž žijí, bylo křesťanské? Nuže, a to máte vyprošovat svými modlitbami! Není to tedy *záležitost naše vlastní, není to zájem nám velice blízký?*

A ještě něco, ještě více! Proč asi jsou mnozí věřící tak často bolestně nemocni, co mají dělati se svým utrpením? Moji drazí, kéž bych Vám mohl

vložit do srdce to *veliké přesvědčení*, že, *kdo trpí*, není nečinným, nýbrž *koná velikou práci*, snášel-li svou nemoc a bolesti jako *oběť* ve spojení s vykupitelským utrpením Páně za hříšníky, za kněze, za církev. Rozhlašujte, přátelé moji, tento smysl utrpení, kdekoliv se setkáte s nemocnými, probudte v nich to vědomí, jak mnoho mohou vykonati pro spásu a dobro lidstva. Duše svatý, útěcho a sílo trpících, jenž dáváš všemu cíl svým darem moudrosti, rozněcuj v srdcích nemocných údů Kristových světlo a sílu, aby uměli a chtěli své bolesti obětovati za blaho duší a tím našli jejich nejvyšší a pravý smysl!

c) *Slovo a skutek pro království Kristovo.*

„Pane, zdali's nenasel dobrého semene na poli svém? Odkud tedy je koukol? On pak pravil jim: „Člověk nepřítel to učinil.“ (Mat. 13, 27–28). Hle, jak nepřátelé království Kristova užívají toho, co jim Bůh dal a co jest boží, svého rozumu a síly k podvrácení dobrého semene v lidstvu.

Máme snad my se pouze omezit na modlitbu a dobrou vůli?

Nikoliv! Jsme povinni dělati vše, abychom chránili zájmy boží v lidstvu. Nepravím, že musíme koukol vytrhávat, neboť to i Pán zakázal, ale jistě jsme povinni bránit, aby nepřítel koukol nerozséval. Jsme povinni bránit, aby koukol nevzrůstal. K tomu jest potřeba nejen modlitby, nýbrž i slov a skutků.

Proto se prohřešuje na zájmech nejsvětějších ten, kdo nedbá, aby slovem a skutkem statečně hájil a šířil svou víru.

Ne ovšem tak, aby každý a stále kázal. Naprosto ne. Ale jistě tam, kde jest k tomu povolán nebo i povinnen.

To je především v oboru *občanských práv a povinností*. Křesťanská rodina musí svědomitě dbát,

aby uplatňovala ve veřejném životě křesťanskou mravnost. Proto jest trestuhodná, ano, zlořečená lhostejnost a bázlivost, jestliže věřící křesťané se chovají lhostejně k ničení manželství, ke zhoubě dětských duší v bezvěrecké vyučování, ke zkáze, kterou tropí nemravný tisk a výkladní skříně, k vraždám, které se páchají na nevinné lidské duši. Poznávám, přátelé – protože dnes se, bohužel, takovýmto výzvám tak rozumí – že nemíním tímto burcováním volati k nějakým projevům, rozruchům a křiku. Naopak, jest nutno právě zde zanechati demagogického postupu a využití občanských práv cestou klidné rozvahy a účinného postupu, který vždycky dojde většího výsledku a vzbudí méně odporu. Ale spíše myslím na věrnou poslušnost k pokynům Církve svaté a na věrnou *spolupráci* se združenými a podniky, které pracují pro zachování svaté víry v rodinách a v dětech. Tam buďte na svém místě, tam nepodléhejte náladě a uraženosti, tam buďte obětaví a stateční. Pro věc boží zapřete osobní city, ohledy na případné urážky nebo nepochopení a pracujte pevně a vytrvale na věci boží.

Nejbližším místem, kde každý má pracovati pro spásu duší a šíření království božího jest vlastní *farnost*. Tam poslechněte ihned duchovního správce volá-li Vás, abyste chránili zákon boží ve veřejnosti, ve škole, proti rouhání, tisku a podobně. Mimo farnost pak sdružujte se v podniky, které Církve svatá schválí a doporučuje.

Jsou to především náboženské snahy *tiskové*, které jsou velikým apoštolátem dobra. Jsou to snahy *výchovné a sociální*.

Nedívejte se na ně, přátelé moji, jako na zábavu a sport několika jednotlivců, nýbrž jako na část apoštolátu Kristova, který jste povinni konat, každý podle svého postavení, pohlaví, stáří a schopností. V tom zapomeňte úplně na sebe, na své pohodlí, na své výhledy, *a služte věrně svému Pánu a Jeho Království!*

Závěr

Mnoho věcí rozptyluje naši pozornost. Mnoho požadavků zeslabuje odhodlanost. A přece jest nutno, abychom podrželi aspoň věci nejdůležitější pevně v paměti i ve vůli. Nezbyvá, než abychom jedním pohledem obsáhli všecky své povinnosti k rodině, jak jsme ji poznali ve světle božím:

Záchrana lidstva znamená záchranu jeho pro Boha. *Návrat k Bohu v rodině jest i návratem ke štěstí na zemi, neboť štěstí jest v moci lidského srdce, které jen tehdy je bude dávat, bude-li dobré podle Dobra nejvyššího. Avšak návrat k Bohu, k Tomu, který jest, to jest k Ježíši Kristu. Návrat k Ježíši není nic jiného, než přijetí Jeho života a Jeho ducha. Jeho života a ducha do srdcí rodičů, synů a dcer. A když jej přijmeme v celé plnosti, budeme jej rozlévati do celého těla a tím tvořiti v lidstvu nejvyšší božskou, věčnou rodinu, která zde jest Církví a na věčnosti říší blažených v Bohu.*

Nuže: *Žít v milosti boží podle ducha Kristova jest spásou především zde ale též i na věčnosti.*

Za to se budeme modliti, o to budeme pracovati *celý život!* To slibujeme Tobě, Ježíši Kriste, Králi věků a králi světa, že budeme sami žíti životem Tvým a že vypudíme ze svého středu ihned a navždy každý hřích, každou nedbalost, že budeme pevně bojovati za peynost, čistotu *rodin, mládeže*, abychom vrostli jako do svého nejvyššího cíle do rodiny tvé *Církve.*

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi byl poddán Marii a Josefovi a tak posvětil rodinný život nevýslovnými ctnostmi, dej, abychom se na jejich přímluvu řídili *příkladem* celé svaté Rodiny a došli do jejího věčného společenství, jenž jsi Králem králů, jemuž budiž sláva a vláda v národech a čest a láska po všechny věky věkův.

AMEN.

MODLITBA APOŠTOLSKÝCH DUŠÍ

Věčné Dobro, jehož vlastností jest rozdávatí se, vzbud v nás pravou, vřelou, silnou apoštolskou lásku, v níž bychom nejen toužili, nýbrž i pokorně a obětavě pracovali a obětovali se za spásu svých bratří. Nedej, abychom byli lhostejni k záhubě tolika duší! Nedej, abychom byli světsky opatrnými tam, kde jde o věčnou spásu! Račiz nám dáti pravou povahu a vhodné vlastnosti, abychom uměli získávati duše pro Tebe, dej nám srdce statečné, abychom chtěli i vydrželi trpěti pro víru Tvou, cokoliv nám svět v cestu položí. Osvět nás ctnostmi Svého srdce, po spáse duší touhou hořícího, abychom byli vedeni pohnutkami i duchem jen a jen nadpřirozenými! Dej nám osvícené oči mysli, abychom uměli poslouchati v duchu a pravdě vedení svých kněží do boje proti zlu a nepřítelům Tvým. Udus v nás, Pane, všechna hnutí pouze lidská, která by mohla pokaziti práci Tvé milosti! Zakryj naše kroky chybné, jež by mohly naše nepřátele spíše zatvrditi, než k Tobě přitáhnouti! Dej nám věrnost k Tvé Církvi svaté a Tvému náměstku, abychom věrně v ní a za ním kráčeli cestou spásy věčné, provázeni dušemi, které jsme z Tvé milosti přivedli k životu věčnému.

A m e n.

ZÁVĚREČNÁ MODLITBA

Bože věčný, Ježíši Kriste, Králi králů a národů! Před Tvou božskou velebností přítomnou ve Svátosti nejsvětější, zasvěcujeme tobě každý sám sebe celou svou duší i srdcem, abys Ty byl jediným a nejvyšším Pánem všech našich myšlenek, citů, názorů a vůle jednání i života!

Tobě zasvěcujeme své rodiny a toužíme i budeme se snažiti, aby tvůj zákon a tvé Srdce bylo Králem uznávaným a milovaným v srdcích rodin našich.

Chceme se snažiti, kde budeme moci, doporučovati a chrániti katolické manželství,

ano, to slibujeme!

Budeme se snažiti, aby snoubenci byli si vědomi povinností stavu manželského,

ano, to slibujeme!

Budeme se snažiti, aby se nedopouštěli z nevědomosti neb slabostí hříchů, urážejících obraz Boha v jejich spojení,

ano, to slibujeme!

Budeme se snažiti, aby se dostalo katolickým dětem katolického vyučování náboženství a aby nebyla ničena jejich katolická výchova,

ano, to slibujeme!

Budeme se snažiti podle svých sil a možností, abychom zabraňovali veřejné nemravnosti v obrazech a tisku, které kazí mravy dětí,

ano, to slibujeme!

Budeme se snažiti, aby se dětem v našem okolí dostalo dobré náboženské četby,

ano, to slibujeme!

Budeme se ve svých rodinách společně modliti ranní a večerní modlitby,

ano, to slibujeme!

Budeme častěji společně přistupovati k svatému přijímání,

ano, to slibujeme!

Budeme i ve veřejném životě podle svých občanských práv statečně hájiti zákon Boží a práva svaté Církve Tvé na výchovu dětí,

ano, to slibujeme!

Budeme b d ě l i, abychom ve veřejném životě podle svých občanských práv hájili mravnost, víru a zákony Církve Tvé v tisku, otázkách manželských i výchovných,

ano, to slibujeme!

Budeme posílati své děti nebo pomáhati podle svých sil i mládeži nám známé, aby se účastnila duchovních cvičení,

ano, to slibujeme!

Budeme věrni v úctě, lásce a poslušnosti svým duchovním pastýřům,

ano, to slibujeme!

Budeme hájiti věrně a oddaně své biskupy a hlavně Tvého náměstka, svatého Otce,

ano, to slibujeme!

Budeme věrně zaváděti ve svých rodinách vše, co nám Tvůj náměstek nebo naši pastýři, biskupové, uloží,

ano, to slibujeme!

Budeme ochotně, poslušně a obětavě spolupracovati se svými kněžími v Katolické akci, jak to bude od nás žádáno,

ano, to slibujeme!

Svatý Václave, oroduj za nás!

Svatý Vojtěše, oroduj za nás!

Svatý Jene, oroduj za nás!

Svatá Ludmilo, oroduj za nás!

Svatý Františku, ochránce Katolické akce, oroduj za nás!

Všichni svatí patronové vlasti naší, orodujte za nás!

Abychom hodnými se stali zaslíbení Kristových.

A m e n .

D. M. E. O.

OBSAH:

ÚVODEM :		5
I. Ř E Č :	Proč tolik utrpení ?	7
II. Ř E Č :	Ježíš Kristus včera a dnes: On také na věky	19
III. Ř E Č :	Poslední základy rodiny	31
IV. Ř E Č :	Láska a manželství v přirozenosti a v Kristu	43
V. Ř E Č :	Dítě – dar Boha nejvyššího	55
VI. Ř E Č :	Z poupat do květů – O krásnou mládež	67
VII. Ř E Č :	Kněžství Ježíše Krista v rodině	81
VIII. Ř E Č :	Má žiti rodina jen pro sebe ?	93

ROZSEVAČ

sbírka homiletické literatury

7

P. Jan Ev. Urban OFM: **BŮH - RODINA**

VYTISKLY LIDOVÉ ZÁVODY TISKAŘSKÉ
A NAKLADATELSKÉ PRO LIDOVÉ KNIH-
KUPECTVÍ V OLOMOUCI - KVĚTEN 1936

V E D I C I R O Z S E V A C V Y S L O

- I. P. DR. SILVESTR M. BRAITO O. P.:
ZÁKLADY. ROZEBRÁNO.
- II. P. DR. SILVESTR M. BRAITO O. P.:
JEŽÍŠ KRISTUS. BROŽ. 12 Kč. VÁZ. 20 Kč.
- III. P. EMILIÁN SŮKUP O. P.:
MLUVIL V PODOBENSTVÍCH.
BROŽ. 50 Kč. VÁZ. 60 Kč.
- IV. P. DR. SILVESTR M. BRAITO O. P.:
ŽIVOT. BROŽ. 25 Kč. VÁZ. 35 Kč.
- V. P. EMILIÁN SŮKUP O. P.:
ZA PŘÍKLADEM SVÉHO VELEKNĚZE.
BROŽ. 9 Kč.
- VI. P. DR. SILVESTR M. BRAITO O. P.:
KRISTUS JEST NÁŠ ŽIVOT. BROŽ. 9 Kč.
- VII. P. DR. JAN URBAN OFM.:
BŮH - RODINA.
- VIII. DR. BEDŘICH VAŠEK:
KÁZÁNÍ O KATOLICKÉ AKCI. BROŽ. 7 Kč.
- IX. ANTONÍN MELKA:
**PŘED SVATOSTÁNKEM O SVATOPOSTNÍCH
NEDEĚLÍCH. BROŽ. 5 Kč.**

VYDÁVA LIDOVÉ
KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ
V OLOMOUCI